

Uvodnik

Jurij Paljk

Pravičnost pa taka!

Konec minulega tedna smo imeli predstavniki Zveze italijanskih katoliških tednikov (FISC) redno srečanje Triveneta, na katerem nam je neki dobro podkovani komercialist in izvedenec za davčne zadeve na znanstven in nazoren način prikazal, z dejstvi, pravnimi merili in obrazložitvijo določil in zakonov!, kako je danes v Italiji družina na udaru. Razložil nam je predvsem to, da so v Italiji danes samo še bedaki poročeni, kajti nesporno je, da italijanska davčna zakonodaja kar sili ljudi k ločitvam, izvenzakonskim razmerjem in tako naprej. Da ne boste mislili, da hodimo na sestanke, kjer se pogovarjamo samo o svetu, ki ga ni, o katerem pa se tudi v Cerkvi zelo rado neobvezujoče govori, moram dodati, da so ta srečanja zadnje čase izjemno plodna, saj smo se v zadnjih dveh letih posvetili prav družini, in to predvsem zaradi dejstva, ker živimo v deželi, kjer je na sto zakonskih zvez že več kot polovica ločenih, razdrtih družinskih zakonov, če seveda o izvenzakonskih razmerjih niti ne govorimo, le-ta pa skokovito naraščajo iz leta v leto tudi pri nas. Če o t. i. "razširjeni družini" ne rečemo nobene, saj vnaša v družbo novosti... Današnja italijanska zakonodaja daje prednost ločencem, izvenzakonskim skupnostim, samohranilkam, se pravi vsem tistim oblikam sodobne "družine", ki s klasično zakonsko zvezo nimajo ničesar skupnega. Preprosto povedano, zato pa tudi bolj grozljivo: zakonca imata veliko več davčnih olajšav, če se razporočita, kot pa če ostaneta skupaj kot družina. V zakonu, recimo, morata zakonca, ki sta oba zaposlena, plačevati neprimerno višje davčne dajatve, kot pa jih plačujeta ista zakonca, ki sta se tudi uradno razšla, in tako naprej. V nedogled. Davčne olajšave za otroke, ki so uradno v izvenzakonskih skupnostih ali pa v ločenih družinskih zvezah, so neprimerno večje kot pa tiste, ki jih lahko upravičujeta zakonca za svoje otroke! Ko pa nam je izvedenec za davčna vprašanja še zelo slikovito in s številkami prikazal, koliko neka furlanska občinska uprava porabi za tamkajšnje zavetišče za pse (več kot tri milijone evrov na leto) in zraven dodal še podatek, koliko ista občinska uprava da na leto družinam za otroke (manj kot milijon evrov), je bilo vsem jasno, da gre pri nas nekaj močno narobe. Da niti ne navedem grozljivega podatka, kako davkarja nagrajuje tiste družine, kjer je malo otrok...

Ko sem ta, s podatki podkrepjena dejstva pripovedoval najprej ženi, nato kolegom in znanecem, sprva nihče ni mogel verjeti, da je kaj takega mogoče; ko pa sem navedel še podatek, da nam je izvedenec govoril samo z golimi dejstvi, računi in izračuni, davčnimi količniki in nam slikovito prikazal, koliko denarja neka povprečna družina prihrani na leto, če se, recimo, zakonca soglasno odločita, da se razporočita, je nastal mučen molk, ki bi ga lahko umestil nekje med nemoč, bes, žalost in zagrenjenost posameznika, ki se čuti opeharjenega v najlepšem.

Za čisto kroniko naj dodam še podatek, da izvedenec med svojim predavanjem ni rekel niti ene same etične, moralne ali kake druge opazke. Samo gola dejstva je našteval. Taka dejstva, ki govorijo o tem, kako je zakonodaja uperjena proti družinam in otrokom! Dejstva, ki govorijo o počasni, a gotovi smrti družine pri nas in o tem, da je Evropa obsojena na smrt, ker ne verjame več vase in seveda ne več v osnovno celico družbe, ki je do nedavna še bila družina. Zastrafujoč je bil tudi molk kolegov duhovnikov, ki so te stvari poslušali z nami laiki. Prav tako nemočne in izigrane so se počutili kot vsi tisti možje in žene, ki smo (še vedno) poročeni.

Poletje nad spornim morjem



Nepojasnjena afera v Sloveniji Medijska Patria

Afera Patria je še zelo daleč od zaključka. Teško bi rekli, kaj smo doslej dognali in kaj nas lahko še čaka. V dobrih dveh letih smo lahko našli več medijskih odmevnih škandalov, ki so bili tako ali drugače povezani z nakupom kontroverznih osemkolesnikov, a zadeva je v tem trenutku bolj ko ne na mrtvem tiru. Okoli nje je po jezenski vročici zavladal popoln medijski mrk. Že več mesecev se s Patrio in podkupovanjem, ki naj bi se v tem kontekstu zgodilo, ne ukvarja več nihče. Magnus Berglund, finski novinar, ki je pred volitvami 2008 s svojim dokumentarcem spravil na noge celotno slovensko javnost, se danes v Sloveniji sploh ne omenja več. Tudi pravih kazenskih ovadb še ni, pa čeprav so bili finski preiskovalci že večkrat v Sloveniji in so bili njihovi sumi in domneve, kljub tajnosti, ki naj bi veljala, že večkrat razkriti. Finski kriminalisti so hoteli stvarno povezati znamenito črko J iz dokumentarca z Janezom Janšo, kar jim pa ni uspelo. Ovdabe se še sestavljajo, čeprav naj bi se, neuradno, za zdaj pisale samo proti domnevnim "prenašalcem podkupnin". Denar naj bi namreč po (ponovno) neuradnih virih iz Finske res prišel do Avstrije in posrednikov, ki naj bi ga prenesli naprej. A da je denar res šel naprej v roke takratnega premierja Janeza Janše, kakršna je obtožba, ki izhaja iz dokumentarca Resnica o Patrii, ni nikakršnega dokaza. Zgodba je stara. V zadnjih tednih in mesecih ni bilo nobene prave novosti. Vseeno pa gre za zanimivo zgodbo že zaradi medijskega odmeva, ki ga je

imela v Sloveniji, pa tudi na Finskem. In samemu medijskemu poročanju o omenjeni zgodbi velja nameniti nekaj besed. Pred nekaj dnevi je namreč v Sloveniji, pa čeprav potihoma, odjeknila vest, da je Mikael Jungner, akter iz Patriine zgodbe, "zamenjal" službo. Kdo je sploh Mikael Jungner? Zelo preprosto. V času objave spornega dokumentarca je bil generalni direktor YLE, finske državne televizije, ki je dokumentarec prenašala. In iz Janšev SDS ga še obtožujejo, da jim je po objavi dokumentarca onemogočil vsakršno pojasnilo finski (in slovenski) javnosti ter da jim ni dopustil prikaza Janšev "resnice o Patrii". Ime Mikaela Jungnerja je postalo zanimivo (čeprav smo v slovenskem medijskem prostoru novico lahko komaj opazili), ker je bil svoje funkcije predčasno razrešen, hkrati pa si je pred le nekaj dnevi pridobil novo službo: mesto generalnega sekretarja finskih socialnih demokratov. Gre za stranko, ki je ideološko sorodna Socialnim demokratom premierja Pahorja, političnega subjekta, ki je od Janšev vpletenosti v Patrio največ pridobil.

Še enkrat se tako dokazuje, da mediji in politika hodijo z roko v roki. Pravzaprav so v omenjeni zgodbi prav mediji odigrali najvidnejšo vlogo in sestavili že nešteto različic dogajanja okoli zadeve Patria. Dovolj je, da se osredotočimo na Slovenijo, ki je dalj časa skušala najti dokaz o tem, da je J iz dokumentarca res Janez Janša. Magnus Berglund, avtor oddaje, trdi, da ima za to zelo trdne dokaze. Razkril pa ni še nič: niti imen virov, ki so mu to razkrili (a v tem primeru velja novinarska etika, po kateri se viri ne razkrijejo javnosti), niti kakega trdnejšega dokaza (kar je pa za tako hude obtožbe nujno). Delo je pred nekaj meseci prišlo na dan s teorijo, da je s podkupninami iz Patrie SDS financirala brezplačnike, ki naj bi ji služili kot predvolična propaganda pred parlamentarnimi volitvami leta 2008. Ob tem so razkrili svoj vir,

proti njegovi volji: slo je za vodjo finskih preiskovalcev Kaja Bjorquista, ki pa je vse zanikal in se po tem zavil v molk. In s slovenskimi mediji ni več komuniciral. Slovenski novinarji, ki spremljajo primer Patrie, so bili zaradi Delove "izdaje" zaupnega vira besni na slovenski osrednji dnevnik: tudi sami so namreč očitno izgubili pomemben vir informacij.

Zadeva je šla tako daleč, da je Rok Praprotnik, osrednji Dnevnikov pisec afere Patria in hud kritik Janeza Janše, v enem od nadaljnjih člankov celo zapisal, da J pravzaprav ni Janez Janša, ampak da gre za hrvaškega poslovneža Bartola Jerkoviča. In da torej znamenita črka J iz dokumentarca sploh ni Janez Janša.

Patria ostaja nepojasnjena, v Sloveniji se novinarji kregajo, na Finskem pa... postajajo politiki. Zanimivo!?!?!?

Andrej Černic

SVETOVNI SLOVENSKE KONGRES - KONFERENCA ZA ITALIJO
vabi na

PROSLAVO OB OBLETNICI OSAMOSVOJITVE SLOVENIJE

v petek, 18. junija 2010, ob 20.30,
"Pod lipo" v Števerjanu (Klanec 14)

v kulturnem sporedu bo nastopil MoPZ iz Štmarva
pod vodstvom Nadje Kovic

v sodelovanju z Zvezo veteranov vojne za Slovenijo in Krožkom Anton Gregorčič

v nedeljo, 20. junija 2010, na

SREČANJE SLOVENCEV ŽIVEČIH PO ITALIJI

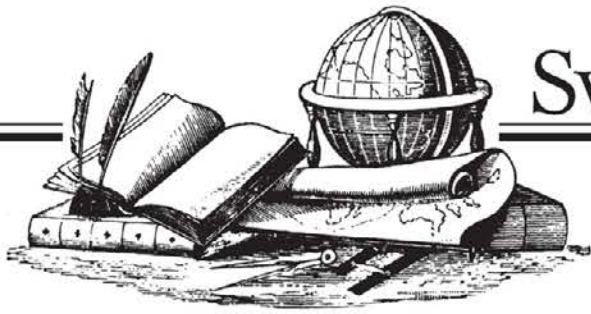
ob 11.45 sv. maša v oglejski baziliki, nato družabnost
v bližnjem gostišču Leon d'Oro; tu bo spregovoril beneški javni
delavec Giorgio Banchig; pri maši in na srečanju bo pel cerkveni
pevski zbor iz Branika, ki ga vodi g. Vanja Fabjan Velikanje

v sodelovanju s Krožkom Anton Gregorčič
srečanje je podprl Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu

Slovenski evharistični kongres



V nedeljo, 13.
junija, bo v Celju
potekal Slovenski
evharistični
kongres
z beatifikacijo
Alojzija Grozdeta



In memoriam

Nekaj osebnih spominov na Silviusa Magnaga

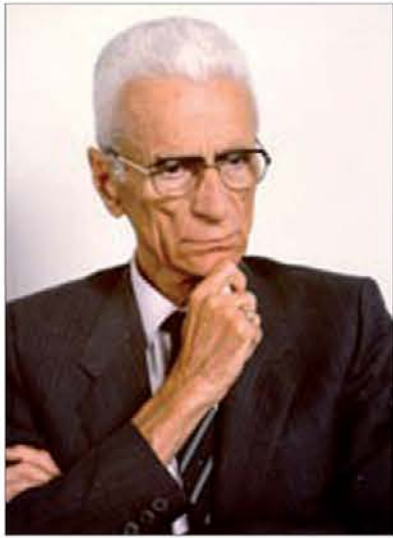
Pred nekaj tedni je v Bocnu umrl dr. Silvius Magnago, nesporni nekajdesetletni politični leader Južnotirolske ljudske stranke (SVP) in velika tudi moralna avtoriteta nemške narodne skupnosti v bocenski pokrajini.

Silviusu Magnagu gre brez vsakega oklevanja priznati vsaj dvoje: 1. Da mu je uspelo v vročem povojnem obdobju ohraniti mirno kri in vzpostaviti z italijanskimi oblastmi tisti pravi odnos, ki je v okviru načrtovanega "južnotirolskega paketa" prinesel nemški narodni skupnosti v omenjeni pokrajini trdno politično in upravno avtonomijo tako, da so v bistvu južni Tirolci doma gospodarji svoje zemlje, jezika, narodnosti, gospodarstva in seveda kulturnega delovanja. Kaj takega so bile deležne le malokatero narodne skupnosti na evropski celini. Žal kaj takega, zaradi določenih političnih napak, ni uspelo nam, ki živimo strnjeno kot slovenska narodna skupnost v deželi Furlaniji Julijski krajini oz. v Italiji.

2. Silviusu Magnagu (bil je vrsto let tudi predsednik bocenske pokrajine) pa je uspelo še nekaj več: ohranil je enotnost v svoji stranki (SVP) in tako preprečil kakršnokoli udinjane in spajanje z italijanskimi vsedržavnimi strankami. Bil je v tem nepopustljiv in je tako nemško narodno skupnost gotovo ohranil pred politično in posledično tudi narodno asimila-

cijo, ker se je globoko zavedal, da sta avtonomija in politika tista sila, ki si ji nobena narodna skupnost v Evropi ne bi smela nikdar odpovedati.

Na Silviusa Magnaga imam dva osebna spomina, ki ju želim poredovati bralcem Novega glasa. Prvi spomin: v začetku sedemdesetih let smo zaprosili pri njem srečanje, da bi mu osvetlili stanje



slovenske narodne skupnosti v Italiji. Slovenska skupnost dotlej še ni imela uradnih stikov s SVP. V prvih povojnih časih je le Engelbert Besednjak imel določene stike z voditelji SVP tistega časa, posebej z voditeljem Tonijem Ebnerjem.

Delegacija SSK je bila pri SVP lepo sprejeta in Silvius Magnago nam je zagotovil moralno in politično podporo pri našem delu za samostojno manjšinsko politično de-

lovanje.

Drugi spomin na dr. Magnaga. Leta 2004 sem bil določen za kandidata SSK na listi SVP za evropske volitve.

Udeležil sem se v tem svojstvu občnega zbora SVP v Meranu in dalj časa govoril v zelo zaupnem dialogu z nekdanjim predsednikom SVP, ki pa je še vedno ostal nesporna avtoriteta v stranki. Dovedeno mi je dejal, kar bom zdaj napisal, ker takih trditvev pač enostavno ni mogoče pozabiti.

"Vztrajajte, tudi če Vas ni toliko kot nas na Južnem Tirolskem, vztrajajte na stališčih avtonomije in samostojnega političnega nastopanja. Politika je za neko državo, v našem primeru za naše manjšine, vse. Odpovedati se samostojnemu političnemu delovanju je kot iti propadu in smrti naproti. Vztrajajte pri samostojnem političnem delovanju, ne silite v druge vsedržavne stranke, ker ni to Vaše poslanstvo. Vaše delo mora biti v celoti, predvsem v političnem življenju, samo v korist Vaše narodne skupnosti v Italiji. In tako bodo tudi za Vas prišli boljši in pravičnejši časi". Tako Silvius Magnago pred šestimi leti v Meranu.

Tudi zaradi tega mi bo dr. Silvius Magnago ostal za vedno zapisan ne samo kot veliki antifašist in antikomunist (tako S. T. v PD 3.6.2010), ampak predvsem kot veliki poznavalec in borec za avtonomno celostno življenje vsake narodne manjšine v Evropi, posebej seveda naše, to je slovenske narodne skupnosti v Italiji.

Drago Štoka

Seja izvršnega odbora SSO Pod drobnogledom žgoče teme

Izvršni odbor Sveta slovenskih organizacij je zasedal v četrtek, 3. junija 2010, v Gorici. Tako dnevni red kot poročilo deželnega predsednika SSO Draga Štoka sta obravnavala več aktualnih tem, ki so bile izhodišče za poglobljeno vsebinsko analizo v izvršnem odboru krovne organizacije.

V ospredje vse bolj prihajajo novice o koncertu, ki naj bi bil 13. julija na Trgu zedinjenja Italije v Trstu pod vodstvom dirigenta Riccarda Mutija. Datum se ujema z obletnico požiga Narodnega doma, čeprav ni na ta dogodek neposredno vezan. Sporočilo samega koncerta pa gre v promocijo miru in sožitja,

saj je to dogodek, ki se letno ponavlja od časa vojne v Bosni in Hercegovini. Posebnost letošnjega koncerta je, da so bili povabljeni trije predsedniki, Hrvaške, Italije in Slovenije. Vsekakor moramo Slovenci 90-letnico požiga Narodnega doma v Trstu primerno in svečano praznovati.

/ stran 12

Sožalje

Spoštovani Dr. Richard Theiner Predsednik Südtiroler Volkspartei

Z občuteno žalostjo se obračam na Vas, da Vam izrazim, v imenu stranke Slovenska skupnost in v osebno imenu, najbolj iskreno sožalje ob smrti Silviusa Magnaga, ki je bil zgodovinski in dalekovindni voditelj, tako za Vašo narodno skupnost, kot za Vašo stranko.

Ob tej priložnosti želim poudariti, da je bila osebnost Silviusa Magnaga izredno pomembna pri uveljavljanju principa zaščite narodnih manjšin v italijanskem političnem kontekstu. Obenem je pri tem pomembno poudariti prizadevanje za uveljavitev regionalne avtonomije. Tako za prvo kot za drugo načelo je vedno vztrajal pri prepričanju, da morata dobiti svoje pravo mesto v demokratičnem sklopu države. Z iskrenim sožaljem, Vas lepo pozdravljam.

Deželni tajnik SSK
Damijan Terpin

Ob referendumu v Sloveniji

O arbitražnem sporazumu za določitev meje s Hrvaško

Meja med Slovenijo in Hrvaško na kopnem in deloma na morju v nekdanji Jugoslaviji kot federalni državi ni bila nikdar uradno določena, ampak je veljala kot upravna meja med obema "avtonomnima" republikama, ki je nobena od prizadetih strani ni nikdar izpodbijala ali kakorkoli postavljala zahtevo po dogovorjeni dopolnitvi oz. spremembi. Upravljanje teritorialnih morskih voda nasproti Italiji pa je po zvezni ustavi pripadalo izključno federaciji. Ob osamosvojitvi Slovenije in Hrvaške konec junija 1991 in ob razpadu Jugoslavije se je odprlo vprašanje o uradni določitvi tako meje na kopnem kot na

morju med novonastalima suverenima državama. Na brionskem sestanku zadnje dni junija takoj po razglasitvi neodvisnosti Slovenije in Hrvaške najvišjih slovenskih in hrvaških političnih predstavnikov s posredovalci Evropske unije je bilo sprejeto načelo o ohranitvi dotedanje upravne meje kot meje med novima državama. Vemo pa, da Hrvaška v tem skoraj dvajsetletnem obdobju dejansko ni vedno in povsod spoštovala tega načela. To velja tako glede poteka meje na kopnem kot ob reki Dragonji in v Piranskem zalivu. Tako je, recimo, enostransko vsilila zgraditev novega mednarodnega mejnega prehoda pri Sečovljah na ozemelskem območju, pripadajočem Sloveniji. Kljub protestu Slovenije je Hrvaška obdržala ta prehod z diplomatsko pretezo, da gre za "začasno" rešitev.

Na slovensko-hrvaški meji čaka na sporazumno zakoličenje poteka meje v naravi več kot deset tisoč točk, med katerimi je najpomembnejše območje Piranskega zaliva in njegovega nadaljevanja do odprtega morja. Na kopnem pa so štiri večja sporna območja. Kot že omenjeno, je Piranski zaliv



je bila že leta 1948 priključena Sloveniji. Hrvaška ima za sporne 70 hektarjev gozdnega območja na Snežniku. Sporna so tudi manjša območja ob reki Muri, ki je v zgodovini predstavljala mejo med Slovenijo in Hrvaško, a je tudi pogosto spreminjala tok, ki pa ni bil zarisani na katastru. Sporno je tudi področje Hotize pri Lendavi.

Kljub večkratnim poskusom slovenski in hrvaški diplomaciji v 19 letih po osamosvojitvi ni uspelo rešiti spora glede dokončnega poteka meje med državama. Najbližji rešitvi je bil že dogovor Drnovšek-Račan iz leta 2001, ki pa ga je hrvaški sabor (parlament) zavrnil. Sedanji arbitražni sporazum predaja dokončno rešitev glede poteka meje med Slovenijo

in Hrvaško arbitražnemu sodišču. Sklenitev takšnega načina za razrešitev spora je bil mogoč po odstopu vladnega premierja Sanaderja, ko je vladno krmilo prevzela nova premierka Jadranka Kosor. Slovenska vlada pod vodstvom Boruta Pahorja je pristala na arbitražni sporazum tudi pod vplivom pritiskov Evropske unije, ki ji blokada pogajanj s Hrvaško za pristop v EU ni šla v račun, pa tudi Slovenija sama ni imela izdelanega dolgoročnega načrta za vztrajanje v nasprotovanju pogajanj s Hrvaško za njen vstop v Unijo, preden se reši spor o meji.

Arbitražna je najstarejša oblika mirnega reševanja sporov, vendar mora biti skrbno zamišljena tako glede izbire arbitrov (razsodnikov) kot njenih pristojnosti in spoštovanja načela pravičnosti. V slovensko-hrvaškem primeru bo morala upoštevati dejansko in pravno stanje na dan 25. junija 1991, ko sta se Slovenija in Hrvaška osamosvojili.

Glavno pravno in politično vprašanje, o katerem bo morala arbitražna povedati svoje, je potrditev pravice, da ima Slovenija na osnovi dejanskega stanja in kot območja država pravico do prostega dostopa do odprtega (mednarodnega) morja. Vsi dosedanja dvostranski poskusi za rešitev tega vprašanja niso privedli do uspeha predvsem zaradi vztrajnega nasprotovanja hrvaške strani, ki je zasledovala le določitev svoje meje z Italijo, izključujoč pri tem Slovenijo. Ne glede na različno gledanje slovenskih politikov in pravnih izvedencev glede predlaganega načina reševanja mejnega spora s Hrvaško je v interesu Slovenije, da se rešitev vprašanja ne odmika v nedogledno prihodnost.

Alojz Tul

Povejmo na glas

Vse večja moč svetohlinstva?

Tudi zgodba z odstopom nemškega predsednika republike Horsta Köhlerja pred desetimi dnevi bi se lahko zdelo neverjetna in celo neresna, če bi prezrli bistvene razloge zanjo. Predsednik republike tako pomembne države, kot je Nemčija, ne odstopi kar tako, brez dolgotrajnih predhodnih pritiskov ali težje bolezni. Tukaj pa je zadostovala le izjava o nemški navzočnosti v Afganistanu, čemur je sledil plaz kritik in predsednik je odstopil takoj. Kot rečeno, če pogledamo vso zadevo nekoliko pozorneje, ni težko ugotoviti, da ne gre za politično nerodnost, ampak da so na delu dejavniki, ki jih je mogoče zaslediti v pretežnem delu držav Evropske unije in se ne nazadnje tičejo prav vsakega izmed nas. Horst Köhler, ki je bil predsednik od leta 2004 in sedaj že v drugem mandatu, je namreč izjavil naslednje: "Država naše velikosti s takšno zunanjetrgovinsko orientacijo in s tem tudi odvisnostjo od zunanje trgovine mora vedeti, da so v izrednih primerih potrebne tudi vojaške misije za ohranitev naših interesov, npr. prostih trgovinskih poti, in preprečitev celotne regionalne nestabilnosti, ki bi lahko negativno vplivala na naše možnosti za trgovino, delovna mesta in prihodek. O vsem tem moramo razpravljati in mislim, da nismo na slabi poti". In zakaj so bile te besede tako usodno spodsrljaj, da so spodslesle osebo na najvišjem državnem položaju? Tu pa se prične zgodba o svetohlinstvu, ki se zaleze v družbo tedaj, kadar je treba polepšati stvari, ki

nikakor niso lepe, in je torej treba hliniti svetost, neoporečnost, plemenitost. Nemško javno mnenje vojaškim misijam svoje države ni naklonjeno, in ker je to tako in vojaške misije po mnenju vladajočih politik morajo biti, jih je treba spremeniti v nekaj lepega: to so mirovna poslanstva, vojaki več kot tridesetih držav prinašajo mir, in kot je bilo večkrat slišati v Italiji, nujno je rešiti muslimanske ženske jarma zatiranja. Zdaj že nekdanji nemški predsednik pa si je nič hudega sluteč dovolil povedati resnico, namreč da vojaški posegi v Perzijskem zalivu prinašajo koristi, in to ekonomske, tudi nam, kar seveda jasno dokazuje, da niso mišljeni zgolj za boljše življenje tamkajšnjih narodov. Na ta način je nemški predsednik vrgel grdo luč na vse nas, ker potemtakem s svojo vojaško navzočnostjo ne izvršujemo poslanstva miru in dobrih del, pač pa tako ali drugače pristajamo na vojno, ki traja že več kot sedem let in bo prav gotovo trajala še dolgo. In v tem je zlo svetohlinstva, da je večji del vsaj nemškega prebivalstva proti vojaškim posegom, ki so v teku, zato je treba o njih nenehno ustvarjati najsvetlejšo podobo, kar pa ne spremeni dejstva, da se vojna nadaljuje in da se mnogi z njo ne strinjajo. Svetohlinstvo tako preprečuje resnične mirovne pobude, ki so praktično zamrle, in neusmiljeno kaznuje vsakogar, ki bi si drznil oporekati oziroma bi govoril resnico. Svetohlinstvo je laž, ki zastruplja naše življenje.

Janez Povše

Na dnu...



Prejeli smo

Kdo določa "koristi" manjšine?

Vsi vemo, da brez denarja pač ne gre; to velja bodisi za posameznika bodisi za skupnost. Slovenska narodno telo v Italiji, ravno zato, ker je jezikovna manjšina, bi namreč težko shajala brez primernih finančnih sredstev, do katerih ima sicer pravico iz enostavnega razloga, ker manjšino sestavljajo italijanski državljani. To pomeni, da manjšina sama prispeva k finančnemu prilivu državnega proračuna; manjšina sama je torej del države. Pravično je torej, da ji država povrne podporne sredstva. Če država tega ne stori in ji krati potrebno in pravšnjo mero prispevkov, je očitno, da manjšinska skupnost trpi bolj kot večina prebivalcev, zlasti v primežu krize, kakršno doživljamo dandanes. Prav zato so na državni in mednarodni ravni vzpostavili norme, ki ščitijo jezikovne manjšine. V Italiji to velja za Južne Tirene, za francoske Valdostance, za Slovence v Furlaniji Juljski krajini in za desetine drugih jezikovnih manjšin, prisotnih na polotoku. Sedanja vlada s svojo dema-

goško politiko "češ, ne bomo segli v žepo Italijanov", sili v to, da državljani sami praznijo lastne žepo, da lahko kljubujejo vsakodnevnim potrebam, nad katere se je raznesla sekira varčevanja izdatkov. Priča smo bili temu, kar se dogaja na vseh nivojih, od šolskega področja do zdravstva, od osnovnih potreb do delavskega vprašanja mladih... Kaže namreč, da velja danes geslo: "Naj se reši, kdor more". V tem klavnem okolju trpijo vedno najsižbkejši; slabše pa preti tistim, ki so krhkejši v okolju "manj močnih". V tem lazaretu preživelih je tudi naša prednara slovenska manjšina. Državni prispevek, ki ga določa zaščitni zakon 38/2001, je svojčas znašal 10 milijard lir; lani je politika varčevanja določala, da bo na petih milijonih evrov krčila petino prispevkov, isto je velja-

lo letos. Vlada namerava prihodnje leto razpoloviti financiranje v višini več kot dveh



Foto JMP

Slovenska manjšina, njene institucije, njeni krožki, časopisi, društva itd. razpolagajo z vedno revnejšimi bančnimi računi, ki so večkrat zanamovani z dolgovi. Pravično in potrebno ter naravno je zato, da ravno osebe in družine tistih, ki se preživljajo s službo znotraj slovenskih institucij – slednje je kriza najbolj prizadela – pogledajo v lastne žepo in se vprašajo, kako se bo stvar iztekla v teh hudih časih. In ravno v tem je dejstvo! Slovenska manjšina mora varčevati; toda zato, da pride do varčevanja, je treba določiti prioritete, kar enostavno pomeni določiti, kdo mora preživeti in kdo ne; se pravi, kdo ima več ali manj pravice, da se udeleži že itak obubožanega obeda, ki ga sestavljajo objubljeni ostanki državnih prispevkov iz Italije in Slovenije. Zadeva bi bila enostavna, če bi se po padcu Jugoslavije nič ne

spremenilo. Tedaj sredstev ni manjkalo, delila jih je ena sama roka po "subjektivnem" (ki je bil takrat in je še danes isti) kriteriju, ki se izraža v sloganu "korist manjšine". Takrat ni bilo problemov v zvezi s porazdelitvijo: ta se je opirala na logiko koristi in priložnosti. To mišljenje so krojile slovenske institucije, ki so bile sorodne vladni "partiji" v Jugoslaviji in KPI v Italiji; te so same določale, kakšna naj bo ta "korist". Dejstvo pa je, da slovenska manjšina ni bila niti takrat politično, kulturno, ideološko, versko, gospodarsko homogena in zedinjena. Dejavniki, ki niso bili v skladu z omenjeno dominantno politično stranjo v Sloveniji, niso bili deležni niti mrvice. Danes se od vsepovsod venomer napada spovedanecija, se pravi "status quo", ki je ostal isti od leta 1991, ko je namreč Slovenija odločila, da bi bilo bolj pravično in uravnoteženo dodeliti finančne prispevke slovenski skupnosti v Italiji na podlagi paritetne logike med obe najbolj reprezentativni organizaciji (med nekdanjo dominantno SKGZ – to je nekdanjo KPI in levico nasprotno – ter neobogljeno SSO, ki so jo sestavljale sile katoliškega značaja). Danes, po skoraj dvajsetih letih, četudi bi bila taka porazdelitev sprejeta, se čedalje krepki nasprotovanje in krik

"sramote", češ da tak način porazdelitve sredstev ni več sprejemljiv. "Premisliti moramo sistem financiranja. Denar naj gre tistemu, ki ga najbolj potrebuje!" rjove, opredeljuje in argumentira predsednik SKGZ Rudi Pavšič. Ali lahko tej trditvi nasprotujemo? Nikakor ne. Saj Pavšič ni edini, ki tako razmišlja. V imenu stare garde – naj omenim le enega – se oglašja Primož Možina, ki v Primorskem dnevniku z dne 6. maja brez dlake na jeziku ocenjuje: "Sodelovanje med osrednjima organizacijama (SKGZ / SSO) je na najnižji možni točki, tisti točki iz leta 1991, kar pomeni samomor. Zakaj pa? Namreč zaradi nepravilne porazdelitve finančnih sredstev". Ne bom se spuščal v posledično analizo povedanega, saj te besede še kako jasno izpričujejo nekdanje nevarno mnenje: če bi mi ukazovali (denar bi pripadal samo nam!), ne bi bilo več gospodarjev! Nekdo, Igor Pahor, predlaga celo neko avtoriteto "za strateški razvoj" manjšine, ki naj bi tudi z absolutno močjo (tudi s prisilno), udeležila neki program. Kdo pa naj bi o tem programu odločal? Vse torej, le da ne bi sprejeli enostavnega dejstva: sodelovanje nikakor ne pomeni želje po oblastnosti.

/stran 8
Riccardo Ruttar

Slovenski izobraževalni konzorcij

Razpis program Ekstra in Multi za l. 2010-11

Slovenski izobraževalni konzorcij (Slov.I.K.) je na svoji spletni strani objavil razpis za programa, ki se bosta izvajala v šolskem letu 2010-2011. Prvi od teh programov, Multidisciplinarni program za kakovostno kadrovanje, je namenjen univerzitetnim študentom, drugi – obšolski program Ekstra – pa dijakom višjih srednjih šol; ta program izvajata Slov.I.K. in Dijaški dom Simona Gregorčiča iz Gorice. Oba programa ponujata dodatno izobraževanje, ki dopolnjuje institucionalno študijsko pot. S tem pridobivajo mladi tečajniki nova znanja, ki smiselno zaokrožajo šolsko oz. univerzitetno izobrazbo, hkrati pa tudi poglobljajo teme, s katerimi so se že seznanili. Multidisciplinarni program predvideva 60 ur predavanj z različnih področij; približno polovica predavanj je s področja ekonomije, managementa, financ in podjetništva, druga polovica pa s področja zgodovine, sociologije, znanosti, komunikologije itd. Ob tem

lahko študenti brezplačno obiskujejo še program poslovne komunikacije v slovenskem in angleškem jeziku, tečaj računalništva, Discover Management Program na IEDC-Poslovni šoli Bled in opravljajo delovno prakso. Po programu Ekstra pa so poleg popoldanskega organiziranega učenja predvideni še programi komunikacije v slovenskem in angleškem jeziku, tečaj računalništva in druge dejavnosti v času počitnic. Slov.I.K.-ovi programi se od lanskega leta izvajajo v prenovljenih prostorih KBcentra, kjer imajo študenti in dijaki na razpolago dve sodobno opremljeni predavalnici, študijsko sobo in računalniško sobo, primerno za individualni študij in raziskovalno delo. Nekatera predavanja, predvidena za Multidisciplinarni program, pa se izvajajo tudi v Trstu. Celotno besedilo je objavljeno na spletni strani www.slovik.org, za informacije pa je na razpolago e-nabiralnik info@slovik.org.

Program Ekstra

Dijaški dom S. Gregorčiča in Slov. I. K. skupaj za dijake višjih srednjih šol
Razpis, namenjen dijakom 1., 2. in 3. letnika višjih srednjih šol, je odprt do 27. avgusta

Ekstra je obšolski program, ki dijakom višjih srednjih šol ponuja možnost učenja, dodatnega in dopolnilnega izobraževanja, študijskega usmerjanja in druženja. Od dijakov, ki se vpišejo na program, se pričakuje splošna razgledanost in kulturna osveščenost, zanimanje za aktualne teme, radovednost, želja po osebni in študijski uveljavitvi. Dejavnosti, ki so predvidene po programu, bodo potekale med šolskim letom od ponedeljka do petka v popoldanskem času med 14. in 18. uro. Najprej bodo dijaki obedovali v dijaškem domu, od 15. do 18. ure pa bodo v prostorih Slov.I.K.-a, kjer bodo lahko sami ali v skupini študirali ob pomoči tutorjev. V tem času bodo imeli dijaki možnost prostega izhoda iz prostorov Slov.I.K.-a in KBcentra, kar jim bo omogočalo, da opravljajo še druge popoldanske dejavnosti. Tutorji bodo dijakom nudili osnovno strokovno pomoč in jih usmerjali pri študiju.

V redne dejavnosti so vključeni še krajši tečajji poslovne komunikacije v slovenskem in angleškem jeziku ter računalništva. Glede na želje in potrebe dijakov bodo lahko med letom organizirane še individualne ali skupinske inštrukcije z različnih predmetnih področij, tečajji tujih jezikov s pripravo na mednarodne izpite, krožki s pripravo na tekmovanja in različne dejavnosti v času počitnic.

Na program se lahko vpišejo dijaki, ki so opravili 8-letno izobraževanje na osnovnih in nižjih srednjih šolah s slovenskim učnim jezikom v Italiji ter zaključni izpit na eni od nižjih srednjih šol s slovenskim učnim jezikom v Italiji in ki so se vpisali na eno od višjih srednjih šol s slovenskim učnim jezikom v Italiji.

Za leto 2010-2011 je razpisanih osem vpisnih mest v prvem in osem vpisnih mest v drugem letniku programa. V prvi letnik programa se vpišejo dijaki, ki bodo v šolskem letu 2010-2011 obiskovali 1. razred višjih srednjih šol, v drugi letnik pa tisti, ki bodo obiskovali 2. ali 3. letnik teh šol.

Kandidati morajo izpolnjeno prijavnico z vso razpisno dokumentacijo oddati do 27.8.2010. Prijavnico s prilogami naj kandidati naslovijo na Slov. I. K., Korzo Verdi 51, 34170 Gorica s pripisom: PRIJAVNICA ZA VPIS NA PROGRAM EKSTRA – 1. LETNIK.

Vse informacije in razpisna dokumentacija so na spletni strani www.slovik.org.

Multidisciplinarni program

Za kakovostno kadrovanje

Razpis, namenjen univerzitetnim študentom, je odprt do 15. septembra

Multidisciplinarni program za kakovostno kadrovanje je triletni ciklični obdiplomski študijski program. Vsak cikel traja po eno šolsko leto, celoten cikel programa se zaključuje v treh letih.

Organizirane oblike študijskega dela, predvidene po programu, so predavanja, seminarji, delavnice, obiski podjetij in druge oblike dela. Te dejavnosti potekajo praviloma med študijskim letom ob sobotah zjutraj, v skupnem obsegu 60 ur.

Poleg tega so po programu za leto 2010-2011 predvidene še dodatne in dopolnilne dejavnosti: tečaj poslovne komunikacije v slovenskem jeziku, tečaj poslovne komunikacije v angleškem jeziku in tečaj računalništva, ki potekajo praviloma med študijskim letom ob petkih popoldne, ter obiskovanje Discover management programa na IEDC-Poslovni šoli Bled (9 dni v mesecu juliju) in delovna praksa.

Na program se lahko vpišejo študenti, ki so opravili maturo na eni od višjih srednjih šol s slovenskim učnim jezikom v Italiji po letu 2000, še niso dopolnili 30. leta starosti in so vpisani na kateri koli univerzitetni (dodiplomski, magistrski ali doktorski) študij.

Od študentov se pričakuje splošna razgledanost in kulturna osveščenost, zanimanje za aktualne teme, radovednost, želja po osebni in poklicni uveljavitvi.

Za leto 2010-2011 je razpisanih petnajst vpisnih mest v vseh treh letnikih programa.

Kandidati morajo izpolnjeno prijavnico z vso razpisno dokumentacijo oddati do 15.9.2010. Prijavnico s prilogami naj kandidati naslovijo na Slov. I. K., Korzo Verdi 51, 34170 Gorica s pripisom: PRIJAVNICA ZA VPIS NA MULTIDISCIPLINARNI PROGRAM – 1. LETNIK.

Študenti, ki so že obiskovali Multidisciplinarni program, morajo do 15. septembra potrditi vpis v višji (2. ali 3.) letnik.

Vse informacije in razpisna dokumentacija so na spletni strani www.slovik.org.



Italia, podpora duhovnikom



Piancastagnaio (Siena), obnova cerkve



Uganda, bolnišnica Svete Marije



Rim, pomoč za brezdomce

Z OSMIMI TISOČINKAMI KATOLIŠKI CERKVI STE NAREDILI VELIKO ZA MNOGE

S tvojim obrazcem CUD lahko sodeluješ pri izbiri osmih tisočink tudi če ti ni potrebno predložiti davčne napovedi. Zadostuje dvakratni podpis kartice, ki je priložena CUD-u: v razdelku "Chiesa cattolica" ter spodaj, v prostor za "Firma". Nato kartico oddajte na pošti v zaprti beli kuverti, na katero napišete priimek, ime, davčno številko ter besedilo: "Scelta per la destinazione dell'otto e del cinque per mille dell'Irpef". Za dodatne informacije pokličite na brezplačno telefonsko številko 800.348.348.



Sulla tua dichiarazione dei redditi o sul modello CUD

TUDI LETOS LAHKO POLEG OSMIH TISOČINK IZBERETE TUDI NAMEN PETIH TISOČINK. DAVKOPLAČEVALEC SE LAHKO S SVOJIM PODPISOM IZRAZI O NAMENU OSMIH IN PETIH TISOČINK, SAJ SE PODPISA NE IZKLJUČUJETA. OBA PODPISA NE POVZROČATA DAVKOPLAČEVALCU NOBENIH DODATNIH STROŠKOV.

C.E.I. Conferenza Episcopale Italiana

www.8xmille.it



8x
mille
CHIESA CATTOLICA



Kratke

Deset let Sončnice

Vodstvo Skupnosti družin Sončnica vabi člane in prijatelje na praznovanje ob 10. obletnici ustanovitve skupnosti iz Gorice, ki bo potekalo v soboto, 19. junija, v Močnikovem domu v Gorici (pri cerkvi sv. Ivana v Gorici). Program: ob 17. uri biranje udeležencev srečanja; ob 18. uri pozdravni nagovori in prikaz desetletnega razvejene delovanja društva ob predvajanju fotografij (avdiovizualna razstava); ob 19. uri zahvalna maša v cerkvi sv. Ivana v Gorici. Sledilo bo družabno prijateljsko srečanje v prostorih Močnikovega doma ob prigrizku in zdravici (pikniku). Prireditelji prosijo, da zainteresirani potrdijo udeležbo odbornikom društva.

100-letnica rojstva g. Stanislava Žerjala

Sredi tega meseca mineva sto let od rojstva duhovnika Stanislava Žerjala. Bodisi kot duhovnik kakor tudi kot razgledan izobraženec je imel precej razgibano življenje, v katerem si je nabiral bogate izkušnje, ki jih je znal drugim tudi slikovito posredovati.

Rodil se je na Brjah pri Braniku na Vipavskem. Klasično gimnazijo in teološke študije je dokončal v Ljubljani, kjer je bil tudi posvečen v duhovnika. Najprej je nekaj časa služboval v ljubljanski, nato pa v goriški škofiji. Po končani 2. svetovni vojni je deset let poučeval na slovenskih srednjih šolah na Tržaškem in Goriškem ter obenem pomagal v dušnem pastirstvu. Duhovniško službo je nadaljeval v Gabrjah na Goriškem in v Šempolaju. Zadnjih dvajset let življenja (umrl je leta 2002) pa je kot upokojenec živel v Gorici in zavzeto sledil dogajanju v naši skupnosti.

Kot duhovnik je bil Stanislav Žerjal premočrten. Ni se bal izreči odkritih besed na račun vsakogar, ki je v taki ali drugačni obliki napadal versko prepričanje ljudi in Cerkev kot ustanovo. Odločno je tudi zagovarjal narodnostne pravice. Zato je odklanjal tako fašizem kakor tudi komunizem. Kot profesor latinščine je bil primerno zahteven, a vse-skozi pravičen. Pri poučevanju zgodovine pa je dijakom vival narodno zavest in ponos ter jih navduševal nad slovensko preteklostjo. Več let je tja do svojega skoraj devetdesetega leta med drugim aktivno posegal v razpravo na študijskih dnevih v Drači in vsakokrat sprožal zanimiva vprašanja. / (mab)

Zadnja predstava abonmajske sezone SSG v Gorici

Kljub temu da se je začela zelo pozno, je letošnja sezona Slovenskega stalnega gledališča tudi goriškim abonmentom, od polovice marca do junija, ponudila v vpogled pet zanimivih predstav različnih vsebin in žanrskih odtenkov. Žal pa je bil obisk publike nezadosten. Gledalce, ki so se oddaljili od gledališča, je pač zelo težko, tudi z dobrimi uprizoritvami, spet navdušiti za dramsko umetnost in jih priklicati v naše kulturne hrame. Tudi zadnje predstavo v abonmaju, slovensko praznično štirih komedij, ki jih je spisal sodobni angleški avtor Peter Quilter, v slovenski jezik pa jih je sočno prešla Breda Biščak, si je v torek, 1. junija, v goriškem Kulturnem domu ogledalo bolj malo gledalcev. Škoda! Predstavo, stvano iz štirih enodejank z romantičnim pridihom in zelo življenjsko vsebino, je všečno, domiselno in natančno režiral Mariborčan Matjaž Latin, izvajala pa sta jo dolgoletna člana Slovenskega stalnega gledališča, Maja Blagovič in Vladimir Jurc, ki sta na svoji umetniški poti ustvarila več dovršenih likov. Svojo odsko izkušnost in zrelost sta pokazala s posrečeno in učinkovito levitvijo v štiri značajske in po videzu ter vedenju povsem različne osebe, ki nastopajo v kratkih enodejankah, v katerih je v duhovitem slogu



Vladimir Jurc in Maja Blagovič (foto A. Divo)

prikazan odnos med moškim in žensko v današnji družbi, kakor ga je možno razbrati iz različnih in presenetljivih nians in danih primerov ter situacij. Vse to so imenito znali izkoristiti režiser Latin in igralca Blagovičeva ter Jurc, ki so z drugimi sooblikovalci predstave izdelali dinamičen prikaz štirih prizorov, domiselno povezanih v celoto, in pri tem doživeli odobravanje kritike in občinstva, ki jim je tudi na goriški ponovitvi iz srca namenilo dolgotrajen, prisrčen aplavz. / IK

Bertiolo / Deveti natečaj pihalnih orkestrrov

V kraju Bertiolo v videmski pokrajini je nedavno devetletni potekal natečaj, namenjen pihalnim orkestrom iz širšega prostora; prirejajo ga vsaki dve leti. Od petka do nedelje se je na odru domačega avditorija zvrstilo 16 sestavov iz raznih italijanskih dežel, ob njih tudi nemška skupina in pihalni orkester iz Tolmina. Natečaja v Bertiolu se je udeležil tudi pihalni orkester iz Ronk, ki ga vodi goriški rojak Patrick Quaggiato. Natečaj prireja domače glasbeno društvo Filarmonica la Prime Lus, ki je bilo ustanovljeno leta 1812; vsaka skupina mora izvajati tudi obvezno skladbo, žirijo pa sestavlja pet članov s predsednikom, ki prihaja iz Belgije. Ocenjevalce so tokrat prepricali Tolminci, ki so letošnji zmagovalci, medtem ko je ronški orkester zasedel drugo mesto.

Memorial bratov Špacapan

Od 7. do 11. junija poteka v priredbi Športnega združenja Olympia tradicionalni, letos tretji, Memorial bratov Špacapan. Od ponedeljka do petka poteka turnir moške odbojke na igrišču ob telovadnici na Drevoredu 20. septembra. Devet prijavljenih ekip je porazdeljenih v tri skupine. Tekme se začnejo ob 19.45. Finale za tretje mesto bo na sporedu v petek ob 19.45, sledi finale za prvo mesto.

V nedeljo, 13. junija, se bodo v telovadnici pomerile štiri ekipe (Olympia, selekcija U16 FJK, OK Vežica Rijeka - HR, OK Triglav Kranj - SLO). Polfinalna tekma se bo začela ob 10. uri, finale pa od 16. ure dalje.

Podeljevanje bralnih značk šolarjem goriškega ravnateljstva

Trikratni hura za vse pridne bralce!

Veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž je v petek, 4. junija, odmevalo veselo čebljanje učencev iz goriškega ravnateljstva, ki obsega OŠ O. Župančič iz Gorice, OŠ F. Erjavca iz Štandreža, OŠ J. Abram iz Pevme, OŠ A. Gradnik iz Števerjana in OŠ L. Zorzuta s Plešivega. Šolarji so se, že počitniško razpoloženi, s svojimi učitelji in podravnateljico Franko Padovan, zbrali, da bi v sproščujočem vzdušju prejeli bralne značke za posamezne razrede, ki so jih nato v prejšnjih dneh učiteljice in učitelji na posameznih šolah porazdelili med učence. Na oder k učiteljici Barbari Rustja, ki je na sproščen način in s spodbujajočim pristopom povezovala jutranjo prireditev, stopili poleg predstavnikov razredov, tudi superbralci, učenci, ki so v tem šolskem letu prebrali res veliko knjig; bilo jih je kar precej: 2 iz OŠ Zorzut, 7 iz OŠ Gradnik, 5 iz OŠ Abram, 10 iz OŠ Župančič, 9 iz OŠ Erjavca. Ti so iz rok Mance Perko, predstavnice Društva Bralna značka, prejeli priznanje in torbico, v katero bodo lahko dali kako knjigo in z njo veselo odšli

na počitnice. Nad petdeset učencev iz vseh petih šol pa se je veselilo knjig, ki jim jih je naklonila sreča ob bralnem žrebu; knjige je poleg ravnateljstva goriške večstopenjske šole podarila Goriška Mohorjeva družba. Podelitve nagrad je spremljala

mož Bebler, pod naslovom Ciciban stkal zelo živahno, razigrano, dinamično predstavo, ki sta jo z otroško prisrčnostjo, zvedavostjo, pa tudi dobrohotno nagajivostjo in dobrodušnostjo uprizorila člana SSG Primož Forte in Romeo Grebenšek (premiera je

co... skratka, prepuščati se poetičnemu doživljanju otroštva, kakor ga je opisal Otona Župančiča, ki je s svojim Cicibanom osrečil že nešteto generacij slovenskih otrok, pri tem pa se še nista izpleli vsebina in melodija njegovih očarljivih rim. Spevnost

Župančičevih stihov je avtor glasbe Mirko Vuksanovič predstavil v sodobnih, tudi raperskih ritmihi, ki so še posebno vžgali. Predstava sama, prepojevana z Župančičevimi stihovi, njen hitri ritem, živahno izvajanje igralcev pred scenskim zaslonom in za njim, porisanim z velikimi večbarvnimi marjeticami (scena: Peter Furlan), so spodbudili šolarje, da so se spontano vključili v igro, s svojimi glasovi podkrepili pesmico o zmagu, ki se dviga visoko in zvedavo gleda naokrog, in sploh radostno razpoloženi spremljali igro in na koncu zadovoljni zaploskali izvajalcema. Začetek in konec prireditev je ožigosala himna bralne značke, šolarjem priljubljena pesmica Dežela branja.

Iva Koršič



prof. Andreja Duhovnik, pedagoška svetovalka za slovenske šole v Italiji z Zavoda Republike Slovenije za šolstvo, ki ob šolskem ministrstvu poleg Društva Bralna značka finančno podpira bralno kulturo v naših šolah.

Vsa prireditev je potekala sproščeno, prežarjena z zimzelenimi pesmicami velikega mojstra pisanja otroških stihov Otona Župančič. Prav iz pesmic, ki opevajo junaka Cicibana in otroški svet, je umetniški vodja Slovenskega stalnega gledališča, režiser Pri-

bila v letošnjem marcu v tržaškem Kulturnem domu). Mikavno in prepričljivo sta se preobrazila v mala neugnana in radovedna sodobna Cicibana, ki sede na klopci med šumi današnjega časa, brnenjem avtomobilov, motorjev itd. znata se prislunhiti peketanju konjskih kopit, se čuditi pismu s pečatom zamorskega kralja, sočustvovati z žabicami, ki težko čakajo blagodejnega dežja, živahno mahati zmagu v pozdrav in se veseliti njegovega leta po sinjem nebu, poslušati zvonjenje zvonov, pogovarjati se s čebeli-

Koncert Pevske skupine Musicum v Gradišču
Briljanten nastop goriških fantov

Po nekaj mesecih se je Pevska skupina Musicum, ki je lani jeseni slavila 10-letnico ustanovitve in delovanja, spet pojavila s samostojnim koncertom, tokrat kot gostja stolne cerkve v Gradišču ob Soči, kjer je v pripravi na praznik sv. Antona nastopila z bogatim in raznolikim sporedom sakralnih skladb v soboto, 5. junija.

Kot je bilo napovedano, je skupina tokrat nastopila v novi zasedbi. Po desetih letih je Musicum zapustil eden njegovih ustanovnih članov, Bogdan Podveršič. Zadnjič je z njimi zapel na božičnem koncertu v goriški stolnici. Njegovo mesto je nato prevzel 25-letni Patrik Markič, dober in soliden pevec, ki že več

časa poje v Šempetru in Štandrežu. Kot je dokazal na svojem krstnem nastopu z goriško pevsko skupino prejšnjo soboto, se je odlično "ulovil" s stilom in duhom Musicumovcev.

V starodavni cerkvi svetih Petra in Pavla, ki je zelo hvaležna za tovrstne prireditev, je navzoče pozdravil župnik Maurizio Qualizza. O goriških fantih je povedal, da s svojim zlahnim petjem znajo nagovarjati srce ljudi. Ob začetku obeh delov koncerta je prebral krajša odlomka br. Giovannijsa Regaldija iz 14. stol. o zadnjih trenutkih velikega svetnika iz Padove. V prvem delu večera je Musicum zapel anglosaško balado anonimnega skladatelja, tri motete Ja-



cobusa Gallusa, šestglasni motet renesančnega avtorja Williama Byrda in triglasni Pater noster sodobnega tržaškega skladatelja Stefana Sacherja. Že prvi zvoki so presenetili poslušalce, ki skupine morda niso poznali. V drugem delu so prišli na vrsto latinska Ave Maria Vinka Vodopivca, sodobnejši motet Stanka Jericija O Maria in štiri črnske duhovne v različnih priredbah (Nobody knows,

Deep river, Down to the river to pray in Go tell it on the mountain). Matija, David, Patrik, Bernard, Aljaž in Rok so - skupaj, pa tudi v posameznih solističnih vlogah - dokazali še en korak več v rasti in zrelosti sestave; pesmi različnih avtorjev in slogov, renesančne, spiritualne ali skladbe, zgrajene v sodobnejših tonalitetah, so peli, kot bi bili en sam mož, kot bi imeli skupen utrip.

SCGV KOMEL Snovanja 2010 na Jazbinah

Začele so se glasbene pravljice v Brdih

"Presneto lep dan" je naslov pravljice, ki je v soboto, 5. junija popoldne, zbrala na domačiji Aleša Komjanca na Jazbinah gručo otrok, učencev Slovenskega centra za glasbeno vzgojo

Emil Komel. Na programu je bila prva od prireditev, ki jih ponujajo letošnja Snovanja z naslovom *Pravljice v Brdih*. Kot v pravljici je bil dan zares lep, pravi pomladni dan, da je bilo na kmečki domačiji sredi zelenih gričev prav prijetno. Otroke in tudi starše je v pravljici svet povedla igralka Majda Zavadlav, ki je pripovedovala pravljico o psičku Runeju. Psiček je brezupno iskal slastno kost in prosil za pomoč tudi prijateljske živalice. Otroci so se aktivno vključevali v dogajanje in spremljali psičke s svojimi pesmimi. Program so naštudirali med šolskim letom pri tečaju Do Mi Sol pod vodstvom Michele De Castro, kateri je prišla na pomoč Barbara Corbato. Goriškim pevcem so se

pridružili otroci Štandreškega zbora in njihova mentorica Alessandra Schettino. Kot vse pravljice se je tudi ta srečno končala. Psiček je prišel do svoje kosti, za sodelujoče pa so gostitelji pripravili lepo presenečenje: veliko in dobro torto ter druge domače dobrote. Za starše tudi zlato-rumeno pijačo iz domače kleti.

Praznik se je nadaljeval ob ogledu domačije in pravih domačih živali: prava redkost, da so otroci pravljici bitja spoznali tudi v živo. Pogovarjali so se in igrali s kokošmi, račkami, gosmi, prašičkom... Res veselo, zabavno in poučno.



SCGV Komel

Glasbeni mozaik bo spet zaživel v soboto

Osrednja šolska prireditev v okviru letošnjih Snovanj bo v soboto, 12. junija, ob 20.30 v veliki dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž. Glasbeni mozaik bodo oblikovali izbrani učenci različnih oddelkov. Na programu so skladbe za solistična glasbila in instrumentalne skupine. Zaplesale bodo tudi učenke baletnega tečaja. Kot gost bo zapel Čezmejni goriški maldinski zbor Primož Trubar pod vodstvom Davida Bandlja.

PD ŠTANDREŽ Gledališče pod zvezdami

Uvodna bleščeča komedijska večera

Topel večer je v soboto, 5. junija, zaželel dobrodošlico četrti izvedbi niza predstav ljubiteljskih gledaliških skupin s čarobnim naslovom Gledališče pod zvezdami. Vsako drugo leto – ko ni na sporedu mavhinskega gledališkega festivala – ga prireja Prosvetno društvo Štandrež, ki s svojo celoletno živahno aktivnostjo nedvomno pestri in plemeniti kulturno ponudbo na Goriškem. Letos so prireditelji sklop predstav dodali podnaslov Iz komedije v komedijo, ker je na programu pet komedijskih del v glavnem slovenskih avtorjev, ki vsebine s humornim prizvokom predstavljajo vsak na svoj način. Uvodne komedijske takte je sicer vodil eden izmed najbolj uspešnih sodobnih avtorjev tega žanra, izjemno popularen Neil Simon, ki mu je rodno mesto New York neusahljivi vir navdiha. Njegovo komedijo Prav poseben par, v prevodu Alenke Erjavec, so v dovršeni režiji Cvetke Jovan Jekl, skandirani v primernem tempu, pred številnim občinstvom, odigrali gostje, igralci Kulturnega društva Zarja Trnovlje (Celje). Predstava je prav sveža, saj je bila njena premiera letos v začetku maja. Glavni vlogi dveh po značaju popolnoma različnih prijateljev, ki se znajeta pod isto

streho, ločenca Oscarja, ki mu je red deveta briga in ima zelo rad hrupno družbo prijateljev ob igranju na karte, in maniakalno redoljubnega Felixa, ki se kot kup nesreče ločuje od žene, seveda po



Začetni prizor iz predstave Vsega so krivi zvonovi (foto DP)

njeni odločitvi, sta z učinkovitim in prepričljivim značajskim orisom, poudarjajoč njune hibe in obnašanja v različnih situacijah, prepričljivo poosebila Živko Beškovnik in Niko Korenjak. Ostalih šest igralcev jima je bilo v zelo dobro oporo, tako da je Si-

monov humor, ki izhaja iz drobnih vsakdanjih situacij, kar najbolj učinkovito privrel na dan. Naj spomnimo, da sta ta dva lika, pod sicer malce drugačnim naslovom, Zares čuden par, odigrala štandreška igralca Božidar Tabaj in Marko Brajnik l. 1999 v režiji Emila Aberška in na mavhinskem festivalu isto leto prejela ex aequo nagrado za najboljšo glavno moško vlogo. Množica gledalcev pa si je v nedeljo, 6. junija, ogledala veseligr Vsega so krivi zvonovi, ki sta

in v Štandrežu, na dvorišču ob župnijski dvorani, izkoristili zvonik kot naravno scensko oporo. Gromek aplavz, ki ni hotel ponehati, je ob koncu obsul igralce in bil izraz odobravanja in hvaležnosti zadovoljnih gledalcev. IK

slogu ljudskih iger po ustnem izročilu Slavka Siliča, knjigi Oreholjve v spominu in časopisu Novi list z dne 4.7.1929 napisala Mojca Dolinšek. Ta čas po prvi svetovni vojni, ko so se ob vsakem prazniku sv. Avgušlina v Oreholjve končno spet vrnili cerkveni zvonovi, je pristno oživel v prijetni in razgibani režiji Božidarja Tabaja, ki se je kot režiser prvič soočil s celovečerno predstavo, in to zelo posrečeno. Skupaj z avtorico Mojco Dolinšek sta se v igri prelevila v dobrodušnega protagonista Tonija, ki se zelo boji svoje žene, a ga vseeno rad srkne, in njegovo odločno ženo Katico, ki drži vse štiri hišne vogale. Pri tem je seveda Tabaj izkoristil svoje spretnosti izkušnega komedijskega izvajalca in sprožil salve smeha ob vsaki, še tako neznamitni kretnji, naivno izrečni repliki, domiselni mimiki, ki pač nepogrešljivo označujejo njegov igralski slog. Z ostalimi devetimi soigralci (štirje so otroci), so stkali prijetno predstavo

ziskave" so imeli pred kratkim v prostorih goriške pokrajine in prejeli pohvalne besede pokrajinskega odbornika za šolstvo Maurizia Salomonija. Dijaki, ki obiskujejo 3., 4. in 5. razred Zois so pa uresničili projekt Spoznavajmo naše bližnje gospodarsko in ekonomsko področje. Poblizje so si ogledali razne ustanove in urade v Gorici in tudi Novi Gorici. Dijaki DPZTTD I. Cankar, DTTZ Ž. Zois in DITZ J. Vega so ob koncu šolskega leta izdali glasilo Don Pikon, katerega odgovorni urednik je Sašo Mozetič, uredniški odbor pa sestavljajo Tadej Vetrin, Nicola Tomsic, Tamara Podversic, Nicole Fabbri, Simone Peressini, Michele Bandel in Dragana Lukič. Kot cenzorja sta navedena Tadej Vetrin in prof. Marija Kostnapfel, ki je tudi mentorica pri izdaji tega šolskega lista. Ta vsebuje pod naslovi Črna kronika in novosti, Šolsko življenje, Čas spomina, Šolsko življenje... zanimive zapise, ki so jih dijaki napisali v slovenskem pa tudi angleškem jeziku, da bi izkazali svoje jezikovne sposobnosti. V literarnem kotičku so pa rime misli v slovenščini in italijanščini. V glasilo so še kviz, smešnice, sudoku, križanka, posebno hudomušna vremenska napoved in še marsikaj zabavnega. V sobotnem dopoldnevu so bili na ogled še utrinki v večdnevne gize iz leta v Strassbourgu, kamor so v marcu odšli dijaki zavoda Zois, in s tistega v Pragi, ki so jo obiskali dijaki zavoda Cankar in Vega. Za tehnologijo nadarjeni obiskovalci zavoda Vega so ob koncu prikazali še, kako delujejo njihovi "umotvori"-roboti. IK

V avditoriju višješolskega središča v ul. Puccini Predstavitve dobro izpeljana načrtovalnega dela

V soboto, 5. junija, so se v avditoriju višješolskega središča s profesorji, ob prisotnosti nekdanje ravnateljice Mirke Brajnik in sedanje Mihaele Pirih, zbrali dijaki tehničnega pola, da bi z zadoščenjem pregledali opravljeno delo v sklopu načrtovalnih projektov. Najprej so se predstavili "zlati" dijaki in dijakinje Državnega poklicnega

li, ter stojnica in koreografija, s katerima so se predstavili 14. aprila letos na turistični tržnici, festivalu Več znanja za več turizma v Celju, na katerem je sodelovalo 40 šol iz vse Slovenije in poleg njih še ena iz Češke, so jim prinesli zlato priznanje. Podelila jim ga je ocenjevalna komisija, ki ji je predsedovala gospa Anica Justinek. Res lepo zadoščenje za iz-

in Vega kot del pouka - od dvajset do trideset ur morajo dijaki nameniti neki tematiki, ki jo obravnavajo interdisciplinarno, uresničili Projekt voda 2010. Na pobudo in ob finančni pomoči goriške pokrajine, pod mentorstvom profesorjev Franca Biancuzija, Martina Figlja in Daria Frandoliča, so ga izvedli dijaki 1. in 2. razreda zavodov Zois in Vega. Raziskovali so doberdobski Kras, Posočje in Triglavski narodni park. Pri tem obširnem delu so obravnavali zgodovinske dogodke iz prve svetovne vojne, ki so zaznamovali Posočje in doberdobski Kras, podrobno opisali izsledke z geološkega in paleontološkega vidika, se zaustavili ob botaničnih in zooloških značilnostih obravnavanega področja in z analizami vode iz Doberdobskega jezera in reke Soče, zajete na različnih lokacijah, ugotovili, kolikšna je onesnaženost oz. kakšno je ekološko stanje na upoštevanem področju. Svoje ugotovitve, obogatene s slikami in grafikoni, so zbrali v brošuri, ki obsega 44 strani (!). Uradno predstavitev te "ra-

najdljive in požrtvovalne dijake ter profesorje šolskega zavoda Cankar. Za njimi so svoja dožnanja ob projekciji videoposnetka prikazali dijaki bienija DITZ Jurij Vega in DTTZ Ž. Zois. V sodelovanju z italijanskimi vrstniki šole ITAS D'Annunzio so v sklopu načrtovalnega področja, ki je obvezno za zavoda Ž. Zois



Dijaki tehničnega pola predstavljajo glasilo Don Pikon

zavoda za trgovske in turistične dejavnosti I. Cankar, ki so si pod vodstvom mentorjev, profesorjev Flavije Bezeljak, Franca Biancuzija in Renze Pelesson, v sklopu seminarske naloge z naslovom Dve plati Goriških Brd zamislili turistični proizvod pod naslovom Brici & ECO MotorBric. Raziskovalno delo, ki so ga opravi-

Obvestila

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja v soboto, 10. julija, enodnevni izlet le z enim avtobusom na Pokljuko-Rudno polje ob spominu na 65-letnico osvoboditve. Na programu bo prihod okrog 600 planincev s Triglava, med katerimi bo 14-članska najmlajša skupina pohodnikov iz Goriške. Zaradi tehničnih razlogov bo vpisovanje samo od 10. do 20. junija na tel. št. 347 1042156 (Rozina F.), 0481 882183 (Dragica V.), 0481 882024 (Ivo T.), 0481 390697 (Marija Č.) in 0481 390688 (Saverij R.). Pohitite! Na račun 20 evrov.

Fotoklub Skupina 75 ob 35-letnici delovanja vabi na razstavo Fotografski sprehodi po Gorici. Odprtje v galeriji Kosič v soboto, 12. junija, ob 18.30. Fotografije bodo razstavljane po trgovinah ulice Oberdan, Korza Verdi, ul. Garibaldi, na goriški občini in ul. Mazzini.

Občina Sovodnje ob Soči bo tudi letos proslavila obletnico upravne avtonomije z nizom Junijskih večerov, ki se bodo s športnim in kulturnim programom odvijali na prireditvenem prostoru na Peči od 14. do 20. junija. Slavnostna seja bo v nedeljo, 20. junija, ob 19.00, v Kulturnem domu v Sovodnjah.

Med poletnimi dejavnostmi Mladinskega doma "Poletnosti 2010" bodo od 14. junija do 2. julija potekali Izsvi (videodelavnica, dnevne ekskurzije, zeleni teden).

Prosvetno društvo Rupa-Peč obvešča udeležence izleta na Škotsko - izlet bo v avgustu 2010, da bo srečanje s Patrizio v torek, 15. junija 2010, ob 19. uri na sedežu društva. Izletniki naj prinesejo fotokopijo veljavnega osebnega dokumenta.

Tržaška območna enota Društva za negovanje tradicij TIGR Primorske vabi na predstavitev knjige Slovenska Istra v obrambi slovenskega jezika v sredo, 16. junija 2010, ob 17. uri v mali dvorani Narodnega doma v Trstu, ul. F. Filzi 14. Avtorja Simona Purgerja bo predstavil Marjan Bevk, predsednik Društva, ki je knjigo tudi izdal.

Inštitut za družbeno in versko zgodovino v sodelovanju z Državno knjižnico in ICM vabi v četrtek, 17. t. m., ob 18. uri v dvorano hiše Ascoli (ul. Ascoli 1) na predstavitev Dnevniških zapisov msgr. Klinca.

SCGV Emil Komel sprejema vpise v šolsko leto 2010/11. Informacije daje tajništvo (tel. 0481 532163,

0481 547569), email info@emilkomel.eu ali na spletni strani www.emilkomel.eu

Gradbeno parcelo za kombinirano industrijsko in stanovanjsko gradnjo na področju Vipavske doline (izvoz Selo) prodam. 6000 kv. metrov po 50 evrov meter. Tel. št. 00386 41625393.

Darovi

V spomin na drago mamo in nono Marijo Tomsič vd. Batistič darujeta družini Milocco in Figelj iz Sovodnj 100 evrov za popravilo cerkvenih orgel.

Za popravilo cerkvenih orgel v Sovodnjah: v spomin na pokojno Marijo Tomsič vd. Batistič darujejo Devetak Remo in Mara 50 evrov, Tomsič Franc in Sonja 50 evrov, Tea Batistič 200 evrov.

Čestitka

Dobrodošel Gabrijel! Mamici Carmen, očku Petru, bratrom Danielu, Nikolaju in Adrijanu čestitamo, z njimi pojemo "vse najboljše"! Otroški pevski zbor Vrh Sv. Mihaela

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 11.6.2010 do 17.6.2010)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 11. junija (v studiu Andrej Baucon): Narodno-zabavna in zabavna glasba - Naši zbori - Iz krščanskega sveta - Novice iz naših krajev - Obvestila.

Sobota, 12. junija (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v beneškem in rezijanskem narčaju.

Ponedeljek, 14. junija (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti doma in po svetu - Obvestila.

Torek, 15. junija (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 16. junija (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Blaženi Lojze Grozde - Izbor melodij.

Četrtek, 17. junija (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

Gledališče pod zvezdami
iz komedije v komedijo
Poletno srečanje gledaliških skupin

ŠTANDREŽ, IGRISČE OB ŽUPNIJSKI DVORANI

n Sobota, 12. junija 2010, ob 21. uri

STOKRAT ... IN ŠE VEČ

Režija Janez Starina

Prosvetno društvo Štandrež - Dramski odsek

Ena brezplačna predstava lastnikom gledališkega abonmaja Štandrež 2009

V primeru slabega vremena bodo predstave v župnijski dvorani Anton Gregorčič

POD POKROVITELSTVOM GORIŠKE OBČINE, ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE in URADA VLADE RS ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU IN PO SVETU



Ob zaključku sezone
prisrčno vabi na

VEČER DALMATINSKE PESMI IN GLASBE

Gosta večera: Glasbeno društvo Tamburjaši in klapa Motovun

Kulturni center Lojze Bratuž, pod lipami
sobota, 19. junija 2010, ob 20.30

Pod koncertu družabnost s sardelami in malvazijo

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

POZDRAV POLETJU

DVS Bodeča neža
zborovodja Mateja Černic

Ponedeljek, 14. junija 2010, ob 21. uri
Štandrež, župnijski park pod lipami

POD POKROVITELSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Zadruga Goriška Mohorjeva in PD Štandrež vabita na družabni večer

ROMUNIJA 2010

Fotografske posnetke s potovanja z Novim glasom
bo prikazal Damjan Paulin

Petek, 11. junija 2010, ob 20.45

v spodnjih prostorih župnijskega doma A. Gregorčič v Štandrežu

Gorica / Galerija Ars na Travniku Predstavitev knjige Jože Lovrenčiča Ves Vaš ljubeči očka

Minuli ponedeljek, 7. t. m., je bila v likovni galeriji Ars na Travniku dobro obiskana predstavitev knjige pisem hčerki Nini Jože Lovrenčiča, ki je pri Celjski in Goriški Mohorjevi družbi izšla pred časom pod naslovom Ves Vaš ljubeči očka. Pisma je zbrala in uredila dr. Rozina Švent, medtem ko je knjigo sodobno oblikoval Jurij Jančič in vanjo umestil fotografije Nine Lenček in Andreja Vovka.

Lepo goriško predstavitev je vodila prof. Marija Češčut, ki je knjigo tudi lektorirala, Mlada goriška ljubiteljska igralca Jasmin Kovic in Nikolaj Pintar sta v režiji Franka Žerjale pripravila doživeto branje pisem med književnikom Jožo Lovrenčičem in hčerko Nino, nato je dr. Rozina Švent povedala, kako je do izdaje knjige sploh prišlo.

Sama je kot znanstvena raziskovalka namreč odšla v New York, kjer je sprejela za Narodno in univerzitetno knjižnico iz Ljubljane literarno dediščino in knjižnico dr. Rada Lenčka, spoznala je njegovo hčerko Nino, ki je bila hčerka slovenskega pisatelja in pesni-

ka dr. Jože Lovrenčiča, le-ta ji je pokazala poseben kovček, v katerem so bila zbrana pisma... in začela se je zgodba, ki se je končala s knjigo. Predvsem je to pripoved o meji, bi človek lahko povedal o knjigi, ki je bila lepo predstavljena v Gorici, saj so bili vsi govorci vidno ganjeni, ko so govorili o odnosu med očetom Jožo Lovrenčičem in hčerko Nino, po drugi svetovni vojni sta bi-

Dr. Rozina Švent je dejala, da je to pripoved o povezanosti družine Lovrenčič, ki se kaže skozi ljubeča pisma med očetom in hčerko, predvsem pa je to tudi nevsakdanji prikaz neke dobe na Goriškem in širše Slovenskem. Tudi dr. Joža Lovrenčič je namreč po vojni bil krivično obtožen zaradi namišljenega sodelovanja z Nemci, čeprav je bil samo ravnatelj goriške slovenske gimnazi-

je takratni režim črtal iz seznama slovenskih literatov, o katerih poučujejo v šoli. Dejstvo je, da je sam od tedaj naprej vse do smrti leta 1952 pisal le epske pesnitve, za katere je dr. Švent povedala, da niso imele in tudi danes nimajo sreče, saj so tudi danes zapostavljene. Predvsem pa se je Joža Lovrenčič zelo težko prebijal skozi življenje, saj je živel v stiski, bil je popolnoma odvisen od lastnih otrok, objavljali mu niso skoraj ničesar več, kot kulturnik je postal dobesedno živ mrlič, kot je tedaj za določene ljudi določila vlada-joča partija. Pa vendar je dr. Rozina Švent dejala, da bi se dalo narediti lep izbor iz njegove literarne dediščine. Vprašanje je, ali ga bodo naredili, še večje vprašanje je, koga bo sploh zanimalo branje, ko pa je spomin na tega literata v slovenskem kulturnem prostoru popolnoma ali skoraj zbledel.

Še ena knjiga "naše polpretekle zgodbe" torej, na drugačen način, a še vedno živa, o čemer so pričali številni prisotni in tudi pričevanje dr. Karla Bonuttija po predstavitvi knjige, ko je s svojega zornega kota orisal stanje duha in razmere v Gorici po letu 1945.

JUP



Nikolaj Pintar, Marija Češčut, Rozina Švent in Jasmin Kovic (foto JMP)

la prav z mejo namreč zanamovana, nikdar več se nista videla, saj je bil dr. Joža Lovrenčič najprej zaprt, hčerka Nina pa je ostala v Gorici, od koder je odšla kasneje v letih petdeset v ZDA z dr. Radom Lenčkom, s katerim se je poročila prav na Kostonjevi.

je pod nemško upravo, tudi on je bil zaprt, izgubil je vse, od službe do stanovanja, živel v pomanjkanju, ki je itak takrat označevalo domala vse prebivalstvo, predvsem pa je bila za vse večne čase v slovenskem prostoru zapečaten njegov literarna usoda, saj ga

Deveta številka mladinske revije Galeb

Pomladni zvoki prežarjajo zapise in ilustracije

Bohotno pomladno cvetje je preletel Galeb in bralcom pustil v užitek deveto, majsko številko, ki je že na razgibani, sončni naslovnici Katerine Pecorari, drugošolke OŠ F. Erjavec iz Štandreža, vsa prežeta z vedrim razpoloženjem, katerega zna vzbuditi očarljivi utrip prebujene narave. Cvetke so kraljice risbice učencev OŠ J. Jurčič iz Devina, ki so o pomladi napisali tudi lepe pesmi, OŠ Ivan Grbec - Marija G. Stepančič iz Škednja, ki opisujejo tudi priljubljene domače živali, in OŠ F. Erjavec iz Štandreža, medtem ko so se šolarji OŠ V. Šček iz Nabrežine osredotočili na nadvoze, po katerih sopihajo vlaki. O ljubkem majskem sporočilu poje istoimenska pesmica Toneta Pavčka ob živi ilustraciji Klavdija Palčiča. Kako toplo sonce spreminja balkon v nabrežje obale, in o čebelicah pojejo stih Bine Štampe Žmavc, Balkon in Čebelji ples ob ilustraciji Alenke Sottler v zanimivi tehniki. Martina Legiša je v pesmici za pro-



tagonista postavila petelinčka Jureta, ki ponosno čuva kokošjo družbo. O bezgu, ki ponuja svoje zdravilno belo cvetje in črne jagode ter se večkrat pojavlja v bajkah, vražah in prispodobah, pripoveduje Klarisa M. Jovanovi-

vič, ob ilustraciji Vena Dolena. O maju, ki naj bi mu ime dala Maia, ena izmed sedmerih sestra Plejad, najstarejša Atlasova in Favnova hči in žena Vulkanova, o dehtecih šmarnicah, o postavljanju mlajev in še marsičem, kar se tiče majnika, se je živahno razpisala Marjeta Zorec. Zvezdana Majhen pa je v pesmici Žabec in pesnica ubrala ekološke strune, ki jih je v likovno sporočilo prelila Mojca Cerjak. V tokratni ajtiološki pravljici Jože Sevljak, ob hudomušni ilustraciji Magde Tavčar, razlaga, kako je divji lovec Janko marjeta skušal uloviti vidro in kako so se vidre tako razmožile, da so dale ime kraju Vidrga. Ob branju majske številke so zvesti in vedoželjni bralci lahko obogatili svojo domišljijo, pa tudi izboljšali izrazne zmožnosti ob že poznanih zgodbah v nadaljevanjih: Sestrici v šoli, Tri kapljice, Deček in ptica, Ljubeznivčki, ki tokrat opisuje, kako je Bambi izgubil mamico in spet našel pot do nje s po-

močjo preudarne srake, Jaz Franci Grdi, o malem mucku in njegovih dogodivščinah, Avtobus za Indijo Koromandijo s čarobno vsebinsko pustolovščino in nepričakovanim koncem. Domišljijso bogate zapise kot vselej spremljajo privlačne ilustracije Ane Zavadlav, Žive Pahor, Mojce Cerjak, Erike Cunja, Klavdija Palčiča in Katerine Kalc, ki jasno opredeljujejo slog iznajdljivih ilustratorjev.

Tudi v majski številki ne manjka sladki nasvet kuharja Škrobka - kakor zmeraj ga je ljubko upodobila Jasna Sepin -, ki je pripravil mravlje velikanke iz zmlete črne čokolade, kakava, lešnikov in beljaka. Vera Poljšak v dopolnjevanji spremlja Galebove prijatelje v Muzej Oberdan v Trstu, kjer hranijo predmete iz vojnih časov. Didaktična naloga Anje Kokalj, s srčkano ilustracijo Daše Simčič, pa vabi "male" matematike, naj pomagajo Andražu pri preštevanju maminih kozarčkov. V Galebovi delavnici Jasna Merku' daje navodila, kako napraviti neobičajne pričke z modelirano maso, Galebov kviz pa spodbuja bralce k razreševanju premetavanke in drugih zank.

IK

S 3. strani

Kdo določa...

Dejstvo je namreč v tem. Menim, da je naša slovenska družba dosegla neko modrostno stopnjo, odkar sta bili pravno priznani vsaj njeni dve duši (na podlagi deželne zakona št. 26 / 2007) in je bila obenem priznana enakopravnost in pariteta med obema krovnicima organizacijama. Kako pa naj bi veljala ta enakopravnost, če bi eni od dveh priznani pravico po večji požrešnosti?

Določeno dozo cinizma lahko tudi sprejmemo; prepričan pa sem, da bi s tako polemiko enkrat za vselej lahko prenehali, začevši z Rudijem Pavšičem, ki zahteva privilegije za velike zahteve SKGZ-ja. Sodelovanja se ne sme jemati na podlagi logike mišičnega obračunavanja: boksarskih rokavic si ni nikakor nadel Svet slovenskih organizacij. Pozabiti na to, kar je bilo do leta 1991, gre v korist le tistim, ki so do tedaj "na svoj način"

uporabljali sredstva, namenjena celotni manjšini, da bi ustanovljali organizacije na slehernem področju javnega življenja. Po dvajsetih letih ni še nihče pojasnil, koliko je znašalo skupno premoženje, s katerim je upravljala stara garda SKGZ: obratno pa se jemlje za čisto naravno tako potezo, po kateri mora nasprotna stran - se pravi organizacije v SSO - na vrat na nos žrtvovati svoj ustroj sorodni organizaciji, ki sebe jemlje za zaupnico "koristi" nekoliko ohlapno določenega "skupnega dobrega". Naj nekaj besed namenim predsedniku Pavšiču: ali si glede na

različne kompetence, glede na dostojanstvo dela, verskih in kulturnih ter motivacijskih pričanj kdaj čutil potrebo, da bi upravitelje Doma vprašal, kaj menijo o tvojih nepremišljenih izjavah glede odprave dvojnikov? "Dvojčki" - kot jih ti poimenuješ - niso nikakor homozigotni, prej obratno, nikakor niso niti sinovi iste matere, čeprav izhajata iz iste etnične matrice. Misli raje na "svojega" žrebca in ga malo brzday: ne brigaj se za dom. To ni sodelovanje, je le nasilje (za zdaj šele verbalnega značaja) in vabim te, kolikor mi je mogoče, da prenehaš tudi s tem.

Kratke

Poesias - Marko Kravos v dvojezični izdaji v Buenos Airesu

V dvojezični, špansko - slovenski izdaji je bila nedavno objavljena v Buenos Airesu v Argentini zbirka Poesias s pesmimi tržaškega pesnika Marka Kravosa. Izdala jo je ugledna založba ZOE/RE, ki tako svoj program razširja z umetniških monografij na sodobno leposlovje. Knjiga na 84 straneh je izšla brez podpore iz slovenskih javnih skladov za knjigo.

V prikupni in priložni opremi je v zbirki tudi kratka oznaka pesnika, v kateri je med drugim zapisano: "Na prvi pogled je ta poezija enostavna, a za tem vtisom se skrivajo subtilna ironija, besede, ki se vračajo k svojim prvotnim pomenom ter pomensko izpostavljena zvočnost; ob tem se Kravos loteva preko jezikovnih iger, ki so le navidezne formalne, še ostre in obenem blagohotne prevetritve jezika".

Za objavo s spretnim zapisom je zaslužen Juan Octavio Prenz, argentinski pesnik, pisatelj in literarni znanstvenik, ki se je ustalil v Trstu in ki je doslej prevedel iz naše književne zakladnice v španščino Franceta Prešerna (doslej je izšel v dveh izdajah), antološki izbor slovenske lirike (Poesia eslovena contemporanea LAR, 1986), Cirila Zlobca idr.

Izbor Kravosovih v Prenzovem prevodu zajema 32 pesmi, večina iz zadnjega časa, nekaj pa jih je še iz zbirke Tretje oko, za katero je pesnik prejel nagrado Prešernovega sklada v letu 1980. Uravnovešeno predstavljajo tako avtorjevo ironično, humorno motrenje sodobnosti kot njegovo refleksivno in intimistično poezijo. Španski prevodi zvesto in sugestivno vzpostavljajo tako avtorjevo ironično podtuno in večpomenske asociacije kot zvočne vezave in besedne igre. Založnik namerava knjigo in avtorja predstaviti v maju prihodnjega leta na Fiera del Libro v Buenos Airesu, ki je za špansko govorno območje gotovo najpomembnejša izložba založništva. Tedaj bo argentinsko glavno mesto tudi svetovna prestolnica knjige.

Začel se je projekt spodbujanja bralne kulture za odrasle Primorci beremo

Projekt Primorci beremo, s katerim želimo bralce spodbuditi k branju sodobnih slovenskih avtorjev, bo že četrto leto zapored potekal v devetih primorskih knjižnicah: Tolminu, Sežani, Izoli, Piranu, Kopru, Ilirski Bistrici, Idriji, Ajdovščini in Novi Gorici. Letos se jim je pridružila še Narodna in študijska knjižnica Trst s Slovensko knjižnico Damirja Feigla v Gorici. Letos v branje priporočamo 54 proznih del in 10 pesniških zbirk slovenskih ustvarjalcev, med njimi je tudi pet primorskih pesnikov in pisateljev, ki v letu 2010 obeležujejo okrogle obletnice. Bralci, ki bodo do 20. novembra prebrali 5 proznih in eno pesniško delo s seznama, bodo na zaključni prireditvi okoli 3. decembra prejeli priznanje in knjižno darilo. Enemu izmed sodelujočih tolminskih bralcev pa bo TA Tm in tours podarila enodneveni izlet v tujino za dve osebi. Informacije o projektu tudi na spletni strani <http://www.tol.sik.si/primorci-beremo/>. / Jožica Štendler, direktorica

Ob obletnici smrti Srečka Kosovele v Sežani odkritje doprsnega kipa

Pred rojstno hišo Srečka Kosovele v Sežani so obletnico njegove smrti obeležili z odkritjem pesnikovega doprsnega kipa, ki je delo kiparja Mirsada Begića. Kulturno društvo Vilenica in Literarno društvo Zlati čoln sta odkritje 28. maja pospremili s predstavitvijo prevoda Kosovelove zbirke "Look Back, Look Ahead: The Selected Poems".

Odkritje doprsnega kipa v Sežani je bilo ob 84-letnici Kosovelove smrti, 27. maja.

Poleg sežanskega župana Davorina Terčona, pevec MPZ Tabor iz Lokve in kraških literatov je odkritje kipa pospremila tudi kratka predstavitev najnovejšega prevoda izbrane Kosovelove poezije. Delo "Look Back, Look Ahead: The Selected Poems" je v prevodu Ane Jelnicar in Barbare Siegel Carlson pred kratkim izšlo pri newyorški založbi Ugly Duckling Press. V angleškem jeziku so bile doslej že izdane Kosovelove pesniške zbirke "The Golden Boat", ta je v prevodu Berta Pribca pred dvema letoma izšla pod okriljem založbe Salt Publishing iz Cambridgea, "Integrals" iz leta 1998 in "The Man in A Magic Square: Poems" šest let kasneje. Obe zbirki je prevedla Nika Kocijančič-Pokorn. Del finančnih sredstev za postavitev kipa sta društvi Vilenica in Zlati čoln zbrali na posebnem tekočem računu, namenjenem prostovoljnim donacijam fizičnih oseb. Ostala sredstva sta prispevala občina Sežana in ministrstvo za kulturo, bron, kamen in drug kiparski material pa posamezna kraška podjetja. Sicer so odkritje kipa načrtovali za minuli september, vendar se je zaradi počasnega zbiranja sredstev in drugih razlogov postopek zavlekel.



Kratki

Razglasitev nominirancev za nagrado
Zlato zrno

Nagrada je namenjena mladim slovenskim ustvarjalcem iz dežele Furlanije Juljske krajine in jo podeljuje že tretje leto Sklad Sergij Tončič v Trstu. Izpostavlja umetniške dosežke in osebnosti do 35. leta starosti, ki so v obdobju zadnjih dveh let prispevali k prepoznavnosti in samozavedanju našega kulturnega okolja. Naj spomnimo na dosedanja prejemnika Zlatega zrna: leta 2008 je nagrado prejel filmski režiser Martin Turk, lani pa je kocko prejel likovni umetnik Ivan Žerjal.

Žirija, ki jo sestavljajo Aleš Doktorič, Rossana Paliaga, Klavdij Palčić, Marko Sosič in Marko Kravos je na osnovi večjega števila utemeljenih predlogov odbrala štiri letošnje nominirance s področja filma, književnosti in glasbe. Ti so: Jurij Gruden, Matjaž Klemše,



Jurij Gruden

Andrejka Možina, Igor Zobin. Ob svojem odgovornem delu je žirija zaznala ustvarjalne drže in izbire posameznikov, ki izpričujejo nekonvencionalnost in prenovitveni zagon na posameznih ustvarjalnih področjih, obenem pa izvorno žarčijo specifično domačega človeškega okolja. Z njimi se Slovenci v Italiji predstavljamo širši javnosti doma in na tujem, z njimi rase naša prepoznavnost, pa tudi naše



Matjaž Klemše

zaupanje, da je v svetu vse bolj manipuliranih množic tem bolj dragocen posameznik, ki se zaveda svojih tal prav zato, da bi presegel drobnjakarsko ozkosrčnost povprečnikov v lastni sredini s poletom domišljije, z nepomirljivim dvomom v vsakdanjo danost, z iskanjem skladja z univerzalnimi vrednotami. Tončičev sklad razglašča štiri imena in z utemeljitvami podprto izbiro v ožji izbor za prestižno kocko z Zlatim



Andrejka Možina

zrnem: že sama nominacija jim prinaša listino s priznanjem in denarno nagrado. Potrebno je poudariti tudi pozornost, ki jo ob spodbujanju umetniške ustvarjalnosti z Zlatem zrnem izkazujejo bančni zavodi Zadruga Kraška Banka, Banka Koper in goriška KB 1909.

Letošnji nominiranci ter njihovo ustvarjalno delo bodo predstavljeni na slovesnosti, na kateri bomo razglasili tudi



Igor Zobin

letošnjega nagrajenca. Slovesna podelitev bo v Narodnem domu v Trstu v petek, 18. junija, ob 17.30. / Sklad Sergij Tončič, predsednik Marko Kravos

Musical o življenju papeža Janeza Pavla II.
premierno v Rimu

Življenje Janeza Pavla II. bo musical. Glasbeno obdelavo razgibanega življenja Karola Wojtyła bodo krstili 11. junija v Rimu. Besedilo za musical Brez strahu je napisal pisatelj in duhovnik Giuseppe Spedicato. Nastopilo bo 21 igrancev in pevcev. Papež bo Simone Sibillano, znan iz musicalov Jezus Kristus Superstar, Fantom v Operi in Robin Hood.

Musical se začne v mladostnih letih Wojtyła v Krakovu, kjer se je bodoči papež intenzivno ukvarjal s tetatom. V predstavo bodo vključene ključne etape življenja Janeza Pavla II., tudi napad nanj na Trgu svetega Petra 13. maja leta 1981. Igralec, ki bo upodobil atentatorja na papeža, v predstavi poje pesem Bog je mrtev, piše avstrijska tiskovna agencija APA.

Glasbo je napisal pater Biagio Mandorino. "Dolgo sem čakal na priložnost, da bi lahko skozi glasbo izpovedal svoje veliko spoštovanje do papeža", je povedal Mandorino. Upa, da bo aktualni papež Benedikt XVI. navzoč na premieri. Musical bodo po premieri v Rimu predstavili na turneji po Italiji. Oktobra ga bodo spet začeli igrati v Rimu.

Pater Spedicato se je besedila lotil leto dni po smrti Janeza Pavla II. leta 2005. "Pisati o osebnosti Janeza Pavla II., papežu, ki je spremenil svet, je čudovita izkušnja. Papež se je srečal z milijoni vernikov ter povsod širil ljubezen in upanje. Zato smo se odločili, da bomo musicalu dali naslov po papeževem pozivu ljudem Ne bojte se!", je pojasnil Spedicato.



Rojen v Trstu, študiral v Ljubljani, v zborovski glasbi pa zaslovel po vsem svetu. Natančen. Ustvarjalen. Z izbranim glasbenim okusom. In zahteven. Učinkovita zmes znanja in karizme, karakterja in delavnosti.

Te vrline so prek njega dokazovali zbori, ki jih je vodil. Mladinski zbor Glasbene matice iz Trsta, zbor Jacobus Gallus, APZ Töne Tomšič, Coro giovanile italiano, Komorni zbor RTV Slovenija in nazadnje VAL – Vokalna akademija Ljubljana. Osvojil je prestižne zborovske nagrade, največ kot umetniški vodja APZ Töne Tomšič, s katerim je dobil štiri velike nagrade na tekmovanjih v Toursu, Varni, Gorici, Mariboru, lani pa še z VAL-om v Arezzu. Leta 2002 je prvič zmagal na tekmovanju za Veliko nagrado Evrope. Podvig mu je uspel tudi letos maja, ko je z novoustanovljenim zborom VAL v Varni zopet zmagal isto nagrado in se tako vpisal v zgodovino kot edini dirigent, ki je omenjeno nagrado prejel dvakrat, in to še z dvema različnima zboroma. VAL je pa prvi moški zbor, ki je sploh prišel do nastopa na tekmovanju za Veliko nagrado Evrope in seveda do zmage.

Stojan, si edini dirigent, ki je doslej dvakrat zmagal Grand Prix. Kakšni so občutki?

Vsekakor so občutki zelo lepi. Ko namreč nekaj dosežeš in ti drugi priznajo, je dokaz, da delaš v pravi smeri. Za nas je bilo sicer veliko zadoščenje že to, da smo lani v Arezzu zmagali in tako dobili vstopnico za Evropski Grand Prix, saj je nastop v finalu, v družbi imenitnih zmagovalnih zborov sam po sebi velika zmaga.

Poleg VAL-a, ki ga ti vodiš, so bili na tem elitnem tekmovanju še Saleški APZ, Komorni zbor AVE, japonski vokalni ansambel EST in Dekliški zbor Katedrale iz Rige. Je bila konkurenca zahtevna?

Najtežje tekmovanje je seveda dejstvo, da najprej tekmuješ s samim seboj, ko ciljaš na to, da presežeš svoje meje. Če pa veš, da je v finalu, recimo, tak zbor, kakršen je komorni zbor Ave, ti že to pove, kateri je nivo tekmovanja...

Na GP so bili trije slovenski zbori. To je očitno potrdilo za slovensko zborovsko kvaliteto, ki je tudi del tradicije. Vendar se vprašanje postavlja samo: ali je samo zasluga tradicije? Ali obstaja "recept" za tako uspešnost?

Očitno je, da se v Sloveniji na zborovskem področju, posebno pri mešanih zborih, dela zelo kvalitetno. Iz leta v leto opažamo, da se srednje visoka kakovost zborov zvišuje. Imamo celo vrsto mešanih zborov, ki se lahko potegujejo za nagrade na mednarodnem nivoju. Znano je tudi, da smo v Sloveniji na tekmovanjih zelo strogi v ocenjevanju svojih zborov. Mislim, da je to dobro. V tujini si potem kvečjemu prijetno presenečen, ne obratno.

Situacija, ki se je pojavila v Varni, je pa čisto realna. V enem letu se je več slovenskih zborov prijavilo na več tekmovanj in zmagalo. Tako se je izšlo, da smo se na zaključnem tekmovanju znašli trije zbori iz ene države, kar do-

slej še nikomur ni uspelo.

Kateri je bil vaš program v Varni?

Samo tekmovanje zahteva maksimalno pol ure nastopa. Izбира programa pa je v celoti prepuščena zborovodji. Edina omejitev je, da večino programa mora zbor peti a cappella, le deset minut lahko izvaja ob spremljavi. To se mi zdi zanimivo, ker lahko z instrumenti predstaviš še druge zvočne odtente. Za to sem npr. izbral sodobno skladbo O liliom convalium, napisano konec leta



2008, italijanskega skladatelja Giovannija Bonata, v kateri zbor prepeva v sami dvorani, s publiko na sredi, z dvema violončeloma, ki pa ne spremljata, temveč igrata enakovredni solistični part z osem in več glasnim zborom. Upal bi si ga definirati kot mali koncertino za dva violončela in moški zbor.

Drugače sem v skladbah skušal zbrati čim več raznolikih karakterjev in predstaviti tuji publiko čim več slovenskih skladateljev. Če pa hočeš biti zanimiv tudi za strokovnjake, je prav, da pripraviš tudi nekaj sodobnega in novega. Tako smo svoj program začeli z dvojnimi zborom O beata Trinitas Jacobusa Gallusa, nato s šaljivo skladbo Hrabroslava Volariča Nos, iz njegovega op. 10, ki je bil izdan na Dunaju in je pri nas žal malo izvajani, nadaljevali pa s skladbo Slovenca po mami Huga Wolfa, čigar obletnico rojstva praznujemo letos. Ker prihajam s Tržaškega, torej iz mešanega okolja, sem želel ponuditi tudi nekaj italijanske glasbe, in ker za moški zbor ni veliko literature, sem izbral skladbo Ildebranda Pizzettija Per un morto, iz zgodnjih let XX. stoletja, kjer skladatelj posega v zelo sodobne prijeme. Čeprav je nastala leta 1913, je v klasični strukturi zelo sodobno zasnovana, tehnično pa zelo zahtevna. Program smo zaključili, poleg že omenjenega Bonata, z našim velikanim Lojzetom Lebičem, ki mi je dovolil, da smo kot moški zbor zapeli njegovo sicer za ženski zbor napisano Zimo iz Letnih časov. Že lani sta jo žirija in publika v Arezzu zelo lepo sprejeli.

Kako se ti zdi, da je komisija ocenjevala nastope?

Ker smo se med tekmovalci znašli trije slovenski zbori, slovenski organizator tekmovanja v Mariboru ni poslal svojega ocenjevalca na Grand Prix, kakor je to po pravilih, in zaupal to vlogo norveški dirigentki. Imeli smo tako pred sabo pisano vrsto strokovnjakov iz Norveške, Francije, Madžarske, Španije in seve-

da Bolgarije, v komisiji bi moral sedeti še en Italijan, a je zadnji trenutek odpovedal. Komisija je bila raznovrstna in mednarodna in se zato zelo neobremenjeno ocenjevala slovenske zборе.

VAL – Vokalna akademija Ljubljana je komorni moški zbor, ki je nastal lani in že segel po pomembnih mednarodnih nagradah. Nedvomno hoče biti glasnik moške zborovske tradicije v Sloveniji, ki resnici na ljubo nima vrhunskih ansamblov, kakor jih imajo npr.

prevzel. Res je, da sem tako rekoč do včeraj v zboru prepeval, zgodilo pa se je, da sem bil postavljen pred svoje nekdanje kolege in prijatelje, mladane vrstnike. In tako se je začelo. Najprej sem obiskoval različne zborovodske tečaje, nato sem se vpisal na Akademijo za glasbo, v razred orkestralnega diriganja. Vse skozi, ko študiraš, iščeš vzornike, predvsem pa iščeš potrditev svojih intuicij. Pri tem pa je potrebno, da stopiš do večjih osebnosti, in sam sem imel srečo, da sem spoznal dva vrhunska dirigenta, kakor sta Leonard Bernstein in Sergiu Celibidache.

Kateri je pa najljubši zborovski avtor?

Vedno je tisti, s katerim se ukvarjam, tisti, ki ga z zborom pojemo, ga odkrivamo... Osebnost mi že vrsto let nekaj pomeni Marij Kogoj, skušam ga vedno predstavljati v vseh zasedbah, zdi se mi avtor, ki je tega vreden. Blizu so mi naši slovenski skladatelji, npr. Pavle Merku' in Lojze Lebič, pa tudi mlajša generacija, denimo Ambrož Čopi, pa vsi

tisti, ki znajo pisati za zbor in jim zbor v skladbah vedno lepo zveni.

Čez dva tedna (v začetku junija, op. p.) gremo v Rim, povabljeni smo bili na odprtje festivala sakralne glasbe; septembra bomo na Kogojevih dnevih v Kanalu in nato imamo šest koncertov na festivalu Polyfolia na severu Francije. To je nekakšna zborovska vitrina, kamor prideš samo na povabilo organizatorjev, ki skušajo pomagati takim sestavam, v katere verjamejo. Glede na čas, ki si ga bodo fantje vzeli, bi rad eno sezono skušal delati profesionalno, če že ne profesionalno.

Čez dva tedna (v začetku junija, op. p.) gremo v Rim, povabljeni smo bili na odprtje festivala sakralne glasbe; septembra bomo na Kogojevih dnevih v Kanalu in nato imamo šest koncertov na festivalu Polyfolia na severu Francije. To je nekakšna zborovska vitrina, kamor prideš samo na povabilo organizatorjev, ki skušajo pomagati takim sestavam, v katere verjamejo. Glede na čas, ki si ga bodo fantje vzeli, bi rad eno sezono skušal delati profesionalno, če že ne profesionalno.

Čez dva tedna (v začetku junija, op. p.) gremo v Rim, povabljeni smo bili na odprtje festivala sakralne glasbe; septembra bomo na Kogojevih dnevih v Kanalu in nato imamo šest koncertov na festivalu Polyfolia na severu Francije. To je nekakšna zborovska vitrina, kamor prideš samo na povabilo organizatorjev, ki skušajo pomagati takim sestavam, v katere verjamejo. Glede na čas, ki si ga bodo fantje vzeli, bi rad eno sezono skušal delati profesionalno, če že ne profesionalno.

Ko ste zdaj postali kot zbor mednarodno prepoznavni, imate gotovo načrte...

Ko si večkrat mentor tudi mlajšim zborovodjem, ki se zdaj počasi uveljavljajo na vseslovenski ravni, kateri je tvoj nasvet zanje?

Rad pomagam vsakomur, ki me vpraša za nasvet, ker sem isto izkusil sam. Vem, koliko pomeni mlademu človeku, ki se s tem ukvarja. Vidim tudi, da je precej zanimanja in se stvari tudi hitro razvijajo: mladi zborovodje imajo danes več možnosti povezave, informacije, poslušanja, nabiranja materialov. Ta poklic je pa predvsem stvar prakse, dokler namreč ne prevoziš "obveznih kilometrov", tudi razumeš, za kaj gre. Zato svetujem najprej, da začnejo voditi kak sestav. Ta bo vedno odražal sposobnosti in zahteve. Nikoli se ne bo zgodilo, da bo odličan zbor pred slabim dirigentom in obratno. Eno se veže z drugim: je pa treba imeti veliko potrpljenja, verjeti in biti zaljubljeni v to, kar počneš.

Kdo je za Stojana Kureta tista osebnost, ki je najbolj vplivala na njegovo glasbeno pot?

Osebnosti je bilo cel kup. Z diriganjem sem začel, ker je takrat Janko Ban zapustil otroški zbor na Glasbeni matici in mi je moj profesor klavirja, ravnatelj Gojmir Demšar, ponudil, da bi ga

David Bandelj

Kratki

Licej France Prešeren / Podeljevanje Cankarjevih priznanj

Na Liceju Franceta Prešerna je bilo v soboto, 29. maja 2010, navdse slovesno, saj so s krajšo slovesnostjo obeležili podelitev Cankarjevih priznanj. Tudi letos so se namreč dijaki liceja uspešno udeležili tradicionalnega tekmovanja, ki združuje učence in dijake iz vse Slovenije v objemu materinega jezika: cilj tekmovanja je namreč v poglobljanju in bogatjenju slovenskega jezika ob branju klasičnih in modernih piscev.

Letošnje tekmovanje je bilo usmerjeno v poezijo, steklo je namreč pod naslovom: Dom moje, tvoje pesmi. Dijaki prvega letnika so uživali ob branju igrive zbirke Majhnice in majnice, pesmi mnogih let za mnoge bralce Toneta Pavčka, dijaki iz drugih in tretjih letnikov pa so se posvetili Ihanovi Salsi. Manj uspeha je med dijaki predzadnjih in zadnjih letnikov požela antologija slovenske erotične poezije V tebi se razrašča. Šolskega dela tekmovanja se je udeležilo osemnajst dijakov in dijakinj, za regijsko je bilo izbranih šest dijakov, za najvišje, zlato priznanje pa so se na vsedržavnem tekmovanju potegovali štiri dijakinje. Skupna bera znaša sedem bronastih, pet srebrnih in eno zlato priznanje, ki ga je dosegla Barbara Ferluga, dijakinja iz III. B razreda, ki je v Ljubljani dosegla odlično absolutno drugo mesto.

Na slovesnosti so dijaki recitali nekaj Pavčkovih in Ihanovih, pa tudi lastnih poezij. Priložnostno misel je podala prof. Slava Starc, ki se je pred upokojitvijo veliko let ukvarjala s promocijo in z organizacijo tekmovanj za Cankarjevo priznanje. Vsi dijaki, ki so sodelovali pri pobudi, so prejeli knjižni dar, ki ga je poklonil Sklad Nade Pertot. Zamejski dijaki so se tekmovanja udeležili pod mentorstvom Majde Artač, Neve Zaghet in predsednice šolske tekmovalne komisije Barbare Zlobec.

Iz prvega b razreda so na tekmovanju želi poseben uspeh Milena Legiša in Jessica Frandolic, ki sta prejeli bronasto in srebrno priznanje, Sebastian Castriotta pa je prejel bronasto priznanje. Iz tretjega b razreda je Barbara Ferluga prejela bronasto, srebrno in zlato priznanje, in se uvrstila na odlično 2. mesto na državnem tekmovanju; Giuliji Leghissa pa so podelili bronasto in srebrno priznanje. Iz prvega klasičnega liceja je Mateja Počkaj prejela bronasto in srebrno priznanje, Ivana Milič pa bronasto plaketo.

Predsednik Tondo je utemeljil zamenjavo odbornice Rosolenove

Jasen in odkrit, pa naj se z njim strinjamo ali ne. Tak je bil predsednik deželne vlade FJK Renzo Tondo med razpravo v deželni svet, kjer je utemeljil zamenjavo odbornice Alessie Rosolen z Angelo Brandi. V uvodnem posegu in nato v končni repliki je predsednik Tondo poudaril pomen in vlogo, ki jo imajo politične sile – v dobrem in slabem – pri vodenju javnih uprav. Tako je kot vodja deželne izvršne oblasti priznal, da je politično trenje zlasti v tržaškem delu Berlusconijske stranke že ogrožalo operativno učinkovitost deželne vlade ter načeljeno iskanje sintez znotraj desne sredine glede prihodnjih občinskih volitev v Trstu. Odbornici Rosolenovi je Tondo priznal vse zasluge, istočasno pa obžaloval, da ni več uživala podpore lastne stranke.

Novo odbornico Angelo Brandi bomo seveda ocenjevali na osnovi konkretnih dejanj. V preteklosti in v drugih političnih okvirih se je Brandijeva bolj slabo izkazala, zlasti v odnosu do slovenske manjšine. Z drugimi besedami: Brandijeva ne velja, vsaj ne do danes, za prijateljico Slovencev. Prej obratno. Pričakovati je, da to ne bo kvarno vplivalo na njeno delo v pomembnih resorjih, ki so ji bili zaupani, ali v usmeritvah deželne vlade. Zato bomo do potankosti in pozorno sledili vsakemu njenemu koraku. / Igor Gabrovec, deželni svetnik SSK

Lager Wolfstein v Neumarktu i.d. OPF
Bronasta maketa
v žalosten spomin

Dne 15. februarja 1944 je bilo iz vasi Divči, Komen, Mali Dol, Tomačevica in Rihemberk (sedaj Branik) odpeljanih v internacijo približno tisoč ljudi, več žensk in otrok kot moških, je v **Kroniki** zapisal komenski dekan Viktor Kos. Kronika dekana Kosa je delno objavljena v knjigi Dorice Makuc **In gnojili boste nemško zemljo** ter v celoti v spominskem zborniku Ivanke Uršič in Doroteje Jazbec **Iz požganih domov v izgnanstvo**.

V Neumarktu je ta transport prišel 18. februarja. 29. februarja, torej 11 dni kasneje, je bilo v ta lager privedenih še okoli šeststo ljudi. Komanda lagerja je poklicala dekana Kosa z nalogo, naj bi tolmačil med temi "italijanskimi" ljudmi in komandantom lagerja. Ker dekanu niso znali povedati, od kod iz Italije so ti ljudje, si je med približevanjem skupini mislil, da so to taki Italijani kot tisti iz njihovega transporta, zato je najbližjega ogovoril po slovensko: "Od kod ste?"

"Odgovor se je glasil: iz Nabrežine, Sesljana, Mavhinj.... Sedaj sem vedel, v kakšni italijanski bo treba govoriti", je zapisal dekan Kos. Vojaško akcijo, v kateri so zajeli te ljudi s tržaškega Krasa, je opisal tudi prof. Milan Pahor v knjigi **Na-**

brežina skozi stoletja.

Mesto Neumarkt se je pred 5 leti, ob 60-letnici konca 2. svetovne vojne, odločilo, da obeleži kraj, kjer je bil lager. Postavili so križ in nekaj dve spominski plošči. Tedanji župan Arnold Graf je že takrat napovedal postavitev makete – reliefa, ki bi predstavljala objekt in izgled lagerja.

Na slovesnosti ob odkritju te makete, ki bo v petek, 11. junija 2010, bo v kulturnem programu sodeloval tudi Pihalni orkester Komen z dirigentom prof. Simonom Perčičem. Na slovesnost bo skupaj z glasbeniki odpotovalo tudi nekaj nekdanjih internirancev. Slovesnosti se bosta udeležila tudi nekdanji župan Občine Komen Jožef Adamič in sedanji župan Uroš Slamič.

Člani Pihalnega orkestra Komen se bodo z ostalimi udeleženci poklonili spominu na internirance, ki so pokopani na vojaškem pokopališču v Neumarktu in počastili spomin na dobrotnika in duhovnega svetnika Ludwiga Heigla ob njegovem grobu.

Vrčali se bomo v soboto, 12. 6. 2010, popoldne. Dodatne informacije je možno dobiti na tel. št. 00386 31 374-341, Emil Švara.

NARODNI DOM Slavistično društvo Trst-Gorica-Videm

Ljubki Šorli v spomin

Slavistično društvo Trst-Gorica-Videm je ob stoletnici rojstva goriške pesnice Ljubke Šorli priredilo spominsko srečanje, na katerem je prof. Vilma Purič spregovorila o pesničnem opusu, ki se je nerazdružljivo vezal na njeno življenjsko izkušnjo.

Kraj predavanja je bil s simbolnega vidika navdse pomenljiv: Narodni dom, ki je leta 1920 zgorel v plamenih fašističnega gorja. V usodi slovitega poslopja se zrcali usoda goriške pesnice, ki je fašističnemu rablju žrtvovala vse svoje življenje. Iz trpljenja pa so se rodili stih, ki so se z oblikovnega vidika upesnjevali zlasti v sonetni varianti, tematska razsežnost pa se je osredotočala na osebno izpoved, kateri je Šorlijeva zaupala svojo bolečino.

Vilma Purič je v svojem navajanju (med katerim je njena hči Julija brala izbor pesničnih poezij) obnovila topose pesnične poetike, ki je že leta 1936 imela jasno izoblikovano obličje: njeno pes-

njenje se je tedaj premikalo v labirintu tesnobe, ki jo je gnetila slutnja izničnega slovenskega naroda. Nosilka pesničnih misli je takrat postala narava. V tej luči je pisanje vodilo pesnico v deper-

ljubezenska zgodba med pesnico in možem, Lojzatom Bratužem, je bolečina potlačila seme trpljenja v notranjost njene duše, iz katere je šele leta 1955 izrastle sonetni venec, posvečen življen-



Vilma Purič in hčerka Julija (foto IG)

sonifikacijo subjekta, hkrati pa je ojačilo spojenost njenega čutenja z doživljanjem skupnega bolečega zgodovinskega viharjenja. Ko pa se je pozimi leta 1936 pod prisilo nasilja izpela

jskemu sopotniku. Vilma Purič je venec opredelila za pesnitev, v kateri se uglajenost besede spaja z urejenostjo oblike, v njem pa je zaobjela celotno življenjsko izkušnjo – od ljubezni do

družine, od rojstva otrok do spominov na moža -, sleherno besedo pa je prežela s tančico katoliškega čutenja. Vrh sonetnega venca predstavljata osmi in deveti sonet: v prvem je pesnica orisala travmatično doživljanje smrti moža in poslednji pogovor z njim, v drugem pa je prepesnila osebno izkušnjo v zloglasni tržaški mučilnici Villa Triste: "Mučenje, ki ga je bila deležna v tem kraju, je pesnica istovetila z mučenjem celotnega slovenskega rodu pod fašizmom", je dejala Vilma Purič, ki je nato dodala, da se iz te izkušnje razvije nato čustvo upora in ponosa. Želja po utehi pa se ob koncu pesnitve udejanji v verski vdanosti in predanosti Materi Božji. Metafizika in vera se stalno prepletata v delu Ljubke Šorli. Osebnostna spiritualna dimenzija in zunanja podoba krščanstva vodita bralca v posebno transcendentno dimenzijo, ki tanjša razdaljo med zemeljskim in večnim kraljestvom. Na tem nivoju se namreč razteza druga njena pomembna pesnitev Križev pot. Vilma Purič je ob enem poudarila pomen, ki sta ga Goriška in rodna Tolminska imeli v pesničnem podoživljanju narave: obe krajini je pesnica ponesla v duhovno sfero slovenskega človeka.

IG

DSI Gledališka predstava

Kurent, simbol
tragičnega pisatelja

Običajno srečanje Društva slovenskih izobražencev je bilo minuli ponedeljek umetniško obarvano. Na odru Peterlinove dvorane je namreč zaživela uprizoritev Cankarjevega Kurenta v izvedbi dolgoletnega igralca in Borštnikovega nagajenca Jurija Součka. Predstavo, ki je nastala pod pokroviteljstvom Mini teatra iz Ljubljane, si je igralec zamislil sam, režijsko pa jo je podpisal direktor Mini teatra Robert Waltl.

Kurentovo zgodbo poznamo vsi, saj je postala pravcati simbol tragičnega poslanstva pisatelja in umetnika nasploh, v katerem je Cankar videl tudi svojo usodo. Kurent se kot otrok ni čutil nagnjenosti do poklicev, ki so mu jih predlagali starši, zaželel pa si

je, da bi postal godec. S to mislijo je potoval iz kraja v kraj in spoznal slovensko pokrajino in ljudi, ki pa mu jih z orglicami ni uspelo razveseliti. Iz orglic je namreč Kurent privabljal samo tragične in žalostne pesmi, dokler mu Zlodej ni ponudil vesele gosli v zameno za njegovo dušo. Tragika posameznika se v Cankarjevi pripovedi prepleta tudi s kritiko slovenskega naroda, ki ne dojema svojih umetnikov, prezira njihovo delo in ki se namesto literaturi raje prepušča praznemu veseljačenju in pijančevanju. Kljub temu pa je v zgodbi čutil tudi Cankarjevo ljubezen in navezanost na

domovino, pokrajino in jezik, ki ju je okronal v hvalnici domovini Nebesa pod Triglavom, ki predstavlja najlepši odlomek celotne povesti. Cankarjev Kurent je nastal leta 1909, v času izdaje pa ni naletel na pohvalne kritike. Najbrž sam Cankar delu ni posvetil pretirane pozornosti, saj ga je napisal zgolj zato, ker je potreboval denar za vožnjo v Sarajevo, kjer je želel obiskati

svojega strica. "Se tudi vam zdi, da sta Cankarjeva bolečina in občutje v Kurentu strašno aktualna in grozljivo domača?" sprašuje režiser in direktor Mini teatra Robert Waltl v spremni besedi ki igri. Prav zaradi aktualnosti besedila sta se igralce in režiser odločila za uprizoritev Kurenta, ki je v ponedeljek naletela na izjemno laskave pohvale.

Patrizia Jurinc



Jurij Souček

Na tekmovanju Citta' di Vittorio Veneto

Zlati podvig DePZ Kraški slavček

Mlade, a že izkušene pevke Dekliškega pevskega zbora Kraški slavček iz Nabrežine so pred kratkim nastopile na 44. državnem zborovskem tekmovanju Citta' di Vittorio Veneto. Pod taktirko uveljavljene zborovodje Mirka Ferlana so domov prinesle 1. mesto v kategoriji mladinskih zborov. S tem rezultatom so se uvrstile na zaključni tekmovalni del, na katerem so se potegovala za Gran Prix "Citta' di Vittorio Veneto". Na tem koncertu so nastopili le prvonagrajeni zbori iz vsake kategorije, kar je za nabrežinska dekleta vsekakor zavidljiv in odlični rezultat. Kraški slavček se je v Vittorio Veneto predstavil s tematskim programom Kontrapunkt v različnih obdobjih, ki je bil vezna nit njihovega dokaj zahtevnega programa. Šestčlansko žirjo je Kraški slavček prepričal z izvedbo renesančne skladbe Duo Seraphim španskega skladatelja T. L. de Victorie, za njo so segle po bogatem

opusu Mendelssohnove romanke z motetom Laudate pueri. Dirigent Mirko Ferlan je z "zlatimi" dekleti prikazal sodobne glasbene prijeme s tehtno skladbo Čas slovenskega skladatelja in zborovodje Lojzeta Lebiča. Ambrož Čopi je v priredbi prekmurske ljudske Zrelo je žito dokazal, da se lahko s tehniko kon-

tičnost ljudskega melosa. Dekleta Kraškega slavčka so znala to vsekakor kvalitetno prikazati. Za konec so svojo muzikalnost, dober interpretacijski občutek in uglajeno podajanje fraz izpele v lirčni skladbi Dirait-on sodobnega ameriškega komponista M. Lauridsena. Klavirska vloga pri skladbah Laudate pueri in Dirait-



trapunkta smiselno razvija ljudska glasbena zakladnica, hkrati pa ohranjata sporočilnost in aten-

on je bila zaupana pianistki Beatrice Zonta. V hudi konkurenci je "Gran Prix

Citta' di Vittorio Veneto" zmagal Moški zbor CET-Canto e tradizione iz Milana pod mentorstvom Alessandra Ledda, ki se je predstavil z ljudskim programom. Omeniti moramo še, da so na tem tekmovanju nastopili še trije slovenski zbori iz Italije. Predstavil se je Otroški pevski zbor Fran Venturini od Domja pri Trstu pod taktirko Susanne Zeriali, ki je dosegel tretje mesto v kategoriji otroških zborov in dobil posebno priznanje "Hospice Casa Antica Fonte", Mešani pevski zbor Lojze Bratuž iz Gorice je z dirigentom Bogdanom Kraljem zasedel tretje mesto v kategoriji ljudskih napevov, v isti kategoriji pa je Mešani pevski zbor Jacobus Gallus iz Trsta pod mentorstvom mladega Marka Sancina zasedel četrto mesto.

Pevke Dekliškega pevskega zbora Kraški slavček z zborovodjo Mirkom Ferlanom so pestro in zelo uspešno sezono kronale s tradicionalnim zaključnim koncertom, ki je bil v soboto, 5. junija, v Kulturnem domu Igo Gruden v Nabrežini. Isti večer sta se predstavila Otroški pevski zbor Igo Gruden in istoimenski Mešani pevski zbor.

Jernej Šček



TRŽAŠKA KNJIGARNA Sejem knjige

Aperitiv besedne umetnosti

Po lanskem uspehu tudi v letošnjem pozno spomladanskem obdobju bogati tržaško kulturno stvarnost Sejem knjige, ki se je začel v četrtek, 3. junija, sklenil pa se bo v soboto 12. junija. Lokacija prireditve je Tržaška knjigar- na v središču mesta, ki je ob domačih založbah, Založništvu tržaškega tiska in Mladiki, osrednja snovalka dogodka.

Danes (četrtek, 10. junija), bo na aperitivu ob 18. uri Joži Peterlin predstavil postumni roman Bojana Pavletiča Zvoki barv (založba Mladika). V petek, 11., bo na vrsti angleški časnikiar in pisatelj John Earle, ki bo spregovoril o svojih spominih na vojna leta, ki so pravkar izšli v angleščini pri založbi Mladika z naslovom

Prvo srečanje, ki je bilo v četrtek, 3. junija, so sooblikovali tržaški besedni ustvarjalci Miroslav Košuta, Vilma Purič, Dušan Jelinčič in Majda Artač, ki so spregovorili na temo ljubezni. Vilma Purič je za to priložnost napisala izvorno povest, v kateri je orisala ljubezensko čustvo dveh mladih zaljubljenecv, Dušan Jelinčič pa je v svojem posegu spregovoril o različnih tipologijah ljubezni, od banalnih fraz, ki jih sladkosnedneži dobijo v čokoladnih bombonih Baci Perugina, do ljubezni, ki so jo v svojih delih opredelili veliki pisci svetovne književnosti (npr. Gabriel Garcia Marquez) in slovenske literature (Marijan Rožanc). Tudi Majda Artač je tematično večera obravnavala preko literarne prizme, v katero je vključila povest svo-

je niz posegov sklenil s poučno mislijo o tem, kako je treba ljubezensko poezijo brati: "Ljubezenska poezija je napisana zato, da jo sami bere-



Martina Kafol, Majda Artač, Vilma Purič, Miroslav Košuta in Dušan Jelinčič (foto IG)

mo, da se z njeno izpovedjo srečamo v samotni..." V petek, 4. junija, je Giorgio Banchig predstavil knjigo Sandrina Coosa Težko življenje - Tempi difficili in še nekaj publikacij zadrage MOST, medtem ko je bila v soboto na vrsti predstavitev publikacije z naslovom Jože Lovrenčič Ves vaš ljubeči očka. Pisma hčerki Nini. O delu, ki je izšlo v sozaložbi Celjske in Goriške Mohorjeve družbe, so spregovorili urednica knjige Rozina Švent, Marija Češčut in Marko Tavčar. Gre za objavo pisma, ki jih je Joža Lovrenčič pisal hčerki Nini. Joža Lovrenčič, pesnik, zlasti epskih stihov, pisatelj in prevajalec, je poznan predvsem po delih iz primorskega, še zlasti goriškega kulturnega prostora (Sholar iz Trente, Gorske pravljice, Tri božje poti, biografski roman o

Valentinu Staniču Cerovškovo gospod, avtobiografska povest Med Scilo in Karibdo, prevod Colodijevega Ostržka). Pisma, ki jih je v teh letih oče pisal ljubljeni hčerki in so časovno zamejena med leti 1946 in 1952, je za objavo pripravila Rozina Švent, ki je občinstvu

Tržaške knjigarnice spregovorila o tesni zvezi med očetom in hčerko, ki je prisilna razdalja nikakor ni razvedenila. Skupno gre za 87 pisem, vključno z razglednicami, karticami in dopisnicami, ki jih je urednica opremila s komentarjem. Ta pisma bi lahko poimenovali tudi "izpovedna proza" ali "literarni pogovori", ki so bili v tistem času pač edini možni način komuniciranja med njima (o tej knjigi je več napisanega na 8. strani). Literarni aperitiv je v torek, 8. junija, gostil pesnika Miho Obita, ki je predstavil svojo pesniško zbirko Le parole nascono gia' sporche in jo obogatil s prikazom fotografij skozi kraje sveta: Kolumbija, Salvador, Bolgarija, Slovenija. V sredo, 9. t. m., pa je v Tržaški knjigarni spregovorila Jolka Milič, ki je v italijanščino prevedla znamenitega Kovičevega Mačka Murija z naslovom Il gatto Muri.

IG



Ilde Košuta, Marija Češčut, Rozina Švent in Marko Tavčar (foto IG)

From Nile to Danube. Zaključni večer bo v soboto, 12. junija, z umetniškimi presenečenjem.

jega očeta Ivana Artača, Katulove stihe in še svojo poezijo Vijolična pesem iz zbirke Ženi oleander. Miroslav Košuta

vođenjem ljudskega petja pri večerni maši in ga potem končal z izvedbo sporeda Marijinih pesmi pod vodstvom Janka Ba-

na in ob orgelski spremljavi Vinka Škerlavaja. Program večera, ki ga je povezoval Matej Susič, sta pevsko oblikovali tudi mlajša dekleška pevka skupina Vesela pomlad pod vodstvom Mire Fabjan in moška skupina Sv. Jernej, ki jo vodi Mirko Ferlan. Priložnostno misel je pripravila in podala članica cerkvenega zbora Marica Dolenc, ki je ob vtisih o lepoti in navadah meseca maja obudila spomine na Marijina romanja, predvsem na Barbano, in na soudeležnost otrok pri šmarničnih obredih, ko tudi najmlajši lahko izraziteje začutijo, da so aktivni del župnijske skupnosti.

PAL

Župnija sv. Jerneja na Opčinah Koncert Marijinih pesmi

Župnija sv. Jerneja na Opčinah je na zadnji majski večer priredila v domači cerkvi 30., jubilejni koncert Marijinih pesmi. Zaključiti šmarnice s petjem skupin, ki delujejo v župniji, je nepogrešljiva tradicija; živela je tudi letos v organizaciji cerkvenega zbora Sv. Jernej, ki je uvedel v koncert z



Foto Z. Vidau

Sveta jama pri Socerbu Lepo tradicionalno srečanje

Sveta jama pri Socerbu že skoraj 20 let, vsako leto, odkar so po osamosvojitvi Slovenije obnovili tradicionalen shod, oživlja ob godovnem prazniku svojega zavetnika. Sv. Socerbu, ki se je rodil v Trstu plemiškima staršema Evlogiju in Klemenciji, je nekaj časa živel kot puščavnik v tej jami. Po tem je dobil posebno moč in je naredil več čudežev - zlasti ozdravljen bolnikov. Ti čudeži in Socerbovo vz-

trajno oznanjevanje krščanstva pa niso bili vseh oblastem, saj takrat krščanstvo še ni bilo uradno dovoljeno. Rimski cesarski namestnik Numerian Junil je zato Socerbu zapri in mučil do smrti. Umril je 24. maja 284, njegovo telo počiva v cerkvi sv. Justa v Trstu. V nedeljo, 30. maja 2010, je občina Dolina v sodelovanju z ZCPZ Trst, Slovenskim planinskim društvom Trst in župnijsko skupnostjo iz Doline organizirala

tradicionalno Srečanje na Socerbu. Zvesti spremljevalci te pobude so se že zgodaj popoldan zbrali pri izviri "Zgurenc" v Dolini in se odpravili na pohod pod vodstvom SPDT. V Sveti jami je bila sv. maša, ki jo je ob somaševanju dolinskega župnika Metoda Lampeta in Maksa Suarda iz sv. Križa pri Trstu daroval prior križniškega reda in duhovni asistent slovenske jamarske zveze Janko Štampar iz Velike nedelje. V nagovoru je aktualiziral sporočilo praznika Sv. Trojice. Pri maši so z izbranimi prošnjami sodelovali jamarji iz Jamarske zveze Slovenije ter iz Jamarske reševalne službe, z ubranim in mogočnim petjem sta prepevala Združeni zbor ZCPZ iz Trsta in Cerkevni

pevski zbor Rodik, ki ju je vodil Edi Race, pri orglah pa spremljal Iztok Cergol. Ob sklepu je zbrane nagovorila zvesta prijateljica te prireditve, dolinska županja Fulvia Premolin, in poudarila vrednote sožitja, miru in prijateljstva, ki v sugestivnem prostoru, kot ga daje Sveta jama, še zlasti kličejo, da se je zanje potrebno vedno znova prizadevati. Prireditve je sklenil kratek koncert nabožnih pesmi združenega zbora ZCPZ. Nazadnje pa je žal potrebno opozoriti, da se letos te lepe čezme-



Foto Kroma

jne pobude ni udeležil noben predstavnik slovenskih lokalnih oblasti, kar je vsekakor škoda. Kot je sklenila Premolinova, velja

vsem povabilo za ohranjanje tradicije in ponovno srečanje naslednje leto.

JB

Darovi

Marjan Bevk, predsednik Društva, ki je knjigo tudi izdalo.

Za Društvo Rojanski Marijin dom darujejo družina Sanabor v spomin na Marijo Zerjal vd. Miklavc 50; N. N. v spomin na Bruna Kralja 30 in v spomin na Edija Preljija 20 evrov.

Za rojansko glasilo Med nami daruje v spomin na Bruna Kralja N. N. 15 evrov.

Za akcijo nakupa riža otrokom patra Pedra Opeke, ki deluje v misijonu na Madagaskarju, darujejo: Prosen Marjanca iz Slovenije 50, N. N. 10; v spomin na zapolnitve mest na tel. št. 040 639949 (Mira) in 040 225468 (Vera) ob večernih urah. Vabljeni!

Tržaška območna enota DRUŠTVA ZA NEGOVANJE TRADICIJ TIGR PRIMORSKE vabi na predstavitev knjige "Slovenska Istra v obrambi slovenskega jezika" v sredo, 16. junija 2010, ob 17. uri v mali dvorani Narodnega doma v Trstu, ul. F. Filzi 14. Avtorja Simona Purgerja bo predstavil

Ob zaključku šmarnic v Rojanu je bilo nabranih za slovenske misijonarje 345 evrov.

Za lačne otroke po svetu: ob krstu Dajane Lakovič 30. maja 2010 v sli-
venski cerkvi darujejo nonoti in none 100 evrov.

DEŽELNI SVET SLOVENSKE SKUPNOSTI
ob 35-letnici delovanja na deželni ravni
vabi vse Slovenke in Slovence na
JAVNO SLAVNOSTNO SEJO
četrtek, 17. junija 2010, ob 19. uri,
v dvorani restavracije Kariš na Pesku

Javni poziv vladi Republike Slovenije Ukrepa naj zoper uplinjevalnik v Trstu!

Naravovarstvene organizacije in 95% državljanov Slovenije, po javnomnenjski raziskavi koprskе univerze, nasprotujemo izgradnji plinskih terminalov v Tržaškem zalivu zaradi poslabšanja stanja v okolju, varnosti in gospodarske škode, ki bi jih ti "dinozavri ogljikove dobe" povzročili. Kljub "sfriziranim" vprašanjem v javnomnenjski raziskavi dnevnika Il Piccolo so proti tem napravam tudi Tržačani.

Zato podpiramo odločitev parlamenta konec lanskega leta, da gradnji plinskih terminalov v Tržaškem zalivu nasprotujete z vsemi silami. Da smo na pravi poti, dokazuje tudi aroganca italijanske ministrice za okolje, ki je enostransko prekinila razgovore. Obrazložila je, da je to območje njihove države, kar ni sporno. Zavedajo se, da je proti njihovemu soglasju za uplinjevalnik že uveden postopek pred Evropsko komisijo in da novi dokazi o poneverbah, ki smo jih zbrali, še utrjujejo možnost naše zmage na upravnem sodišču. Neodvisna stroka z naše in italijanske strani, ki se je kot civilna družba vključila in proučila le del investitorjeve dokumentacije vpliv žaveljskega plinskega terminala na okolje, je ugotovila številne nepravilnosti, potvorbe podatkov in pomanjkljivosti v dokumentih

in podatkih. Pridobljena pa je bila tudi dokazna dokumentacija s strani DIGOSa (preiskovalnega oddelka specialnih operacij italijanske državne policije), na podlagi katere so italijanske okoljevarstvene organizacije vložile tožbo na italijanskem sodišču. O tem sta bila vlada Republike Slovenije in Ministrstvo za okolje s konkretnimi dokumenti in podatki seznanjena tako preko okoljevarstvenih organizacij kot preko nekaterih strokovnjakov. Zaradi vsega tega pozivamo vlado Republike Slovenije, da vložiti tožbo na Evropskem sodišču. Pripravljeni smo, da bi tudi referendum dal prav taki odločitvi. Uspešnost postopka nakazuje tudi sodna praksa te ustanove, kot je npr. v zadevi C-392/96 Komisija/Irski, s čimer je seznanjena tudi delovna skupina za terminale pri MOP. Obenem pozivamo vlado, da prične s postopki za presojo prekomernih vplivov razvojnih načrtov tržaškega pristanišča, ki predvidevajo tudi energetske polje za uplinjevalnikom in termocentralo, in sanacijo sedanjega čezmejnega onesnaženja, kar dokazujejo meritve postaje v Lovranu. Tudi glede tega je že uveden postopek pred Evropsko komisijo.

Predsednik Alpe Adria Green
Vojko Bernard

Štandrež / Župnijska cerkev sv. Andreja apostola

Koncert cerkvenih pesmi

V nedeljo, 6. junija, je ZCPZ skupno z župnijo sv. Andreja organiziralo vsakoletni koncert cerkvenih pesmi v cerkvi sv. Andreja apostola v Štandrežu. Skupno je nastopilo šest pevskih zborov z Goriškega z izbranim sporedom nabožnih skladb.

V začetku je v imenu organizatorjev spregovorila Alessandra Schettino in poudarila pomen in značilnosti slovenske nabožne zborovske glasbe, Slovenci pa smo znani ljubitelji zborovskega petja. Med drugim je dejala: "Tudi obhajanje bogotem tudi lepo sodelovanje pri obredih. Krona tega sodelovanja pa je prav gotovo vsak cerkveni pevski zbor, ki združuje v svojih vrstah osebe z veseljem do petja in glasbe ter preko petja pogloblja vero vsakega člana. Zbor je lepa prilagoditev za mlajše in starejše, da sodelujejo pri delu v župniji in sooblikujejo bogoslužje. Tudi sama Cerkev doživlja danes čas sekularizacije in iskanja novih poti za uspešno pastoralno delovanje. Podobno ugotovljamo pri delovanju cerkvenega zborovskega petja, kjer je stanje vse

vodje, ponekod so nekoliko napeti odnosi med župnikom in zborom, marsikje imajo težave zaradi spreminjanja generacij". Najprej je nastopila pevska skupina Musicum in predstavila dela Jacobusa Gallusa, Williama Byrda in Vinka Vodopivca.

MePZ Jazbine Plešivo, ki ga vodi Zdravko Klanjšček, je zapel skladbe Lojzeta Bratuža in Vinka Vodopivca. Sledil je MePZ Štmaver in pod vodstvom Nadje Kovic izvedel dela Vinka Vodopivca, Vilka Novaka in Frana Kimovca. MePZ Podgora (zborovodja Peter Pirih) je zapel skladbe Vinka Vodopivca, Josepha Deschermeiera in Emila Komela. MoPZ Mirko Filej je pod vodstvom Zdravka Klanjščka izvedel skladbo Primoža Trubarja v priredbi Matije Tomca in nato skladbo iz staroslovenske liturgije ter pesem Jožeta Leskovarja. Koncert je sklenil MePZ Štandrež, ki ga vodi David Bandelj, in predstavil dela Emila Hochreiterja, Stanka Jericija iz skladbe Stabat Mater in Arva Pärta. Vsi nastopajoči zbori so pokazali lepo vokalno tehniko in smisel za dognano interpretacijo. Jasno je, da so med njimi do

ločene razlike. Vseeno pa so posamezni pevski sestavi oblikovali lep glasbeni mozaik.

AB



MePZ Podgora pod vodstvom Petra Piriha (foto DP)

služja bi bilo nedoživeto in nepopolno, če ne bi bilo petja in glasbe. Zato je vsaka župnijska ponosna, če ima lepo petje in s

prej kot rožnato. Marsikje se cerkveni kori ukvarjajo s težavami zaradi pomanjkanja pevcev, drugod nimajo zboro-

ločene razlike. Vseeno pa so posamezni pevski sestavi oblikovali lep glasbeni mozaik.

Travnik in njegova okolica (20)

GORICA, NJENE ZANIMIVOSTI IN NJEN ČAS

Mariza Perat

V stavbi Katoliške knjigarne ima sedež tudi Zadruga Goriška mohorjeva, ki skrbi za upravne zadeve v njej vključenih ustanov. Predsednik Zadruga je dr. Damjan Paulin.

Tu najdemo še otroški list Pastirček, ki je začel izhajati v Gorici aprila 1946.

Bil je to čas, ko so znova zaživele slovenske šole in so slovenski otroci znova dobili v roke slovensko berilo in slovenski katekizem. Vendar pa samo berilo in katekizem nista zadostovala. Dr. Kazimirju Humarju, ki je takrat poučeval verouk na slovenski osnovni šoli, je tako prišlo na misel, da bi slovenski kateheti za osnovnošolske otroke začeli izdajati poseben list. Otrokom naj bi list nudil krščansko vzgojo tudi izven šolskega okolja, obenem pa naj bi v njih vzbujal ljubezen do materinega jezika. V pomoč pa naj bi bil tudi njihovim staršem in katehetom. K uresničitvi zamisli o ustanovitvi Pastirčka je pripomogel tudi njegov prvi ilustrator, prof. Vilko Čekuta. Naslovno stran prve številke je izdelal danes znani goriški slikar Andrej Kosič.

Ob izidu prve številke sta uredništvo in uprava bila na trgu sv. Hilarija in Tacijana. Že meseca maja istega leta pa sta se uprava in uredništvo preselila v slovensko Alojzijevec v ul. Don Bosco. V šolskem letu 1951-52 najdemo Pastirčka že na Placuti.

Za list je pred oblastmi v tistih letih odgovarjal prof. Mirko Renner, urejal pa ga je dr. Kazimir Humar.

Od leta 1951 do 1963 je Pastirčkov urednik in obenem njegov glavni pisec bil msgr. Srečko Gregorec. Zaradi bolezni pa je uredništvo moral opustiti, tako da je slednje spet prevzel dr. Kazimir Humar. S šolskim letom 1963/64 se je Pastirček preselil v Trst. Tu je njegov urednik bil dr. Jože Prešeren, odgovorni urednik pa g. Dušan Jakomin, dušni pastir v Šklednju.

Dr. Prešeren si je kot duhovni voditelj skavtov zelo prizadeval, da bi se preko Pastirčka širila zamisel o tej mladinski vzgojni organizaciji. Zato je tudi Pastirčkova zasluga, da se je v tistih letih skavt-

ska organizacija ustanovila tudi na Goriškem. V času, ko je bilo uredništvo na Tržaškem, je Pastirček začel izhajati v večjem formatu.

Pastirček je v Trstu ostal do leta 1976, ko sta se njegovo uredništvo in uprava vrnila v Gorico.

Pred oblastmi je za list še naprej odgovarjal g. Dušan Jakomin, medtem ko je urednica lista postala pesnica in pisateljica, učiteljica Zora Saksida (1976-1978). Za njo je uredništvo prevzela učiteljica in pesnica Ljubka Šorli-Bratuž. Ko je zaradi bole-

lezni to nalogo morala opustiti, je ob sodelovanju učiteljice Ljube Smotlak uredništvo sprejel g. Marijan Markežič, takrat katehet na slovenskih srednjih šolah in zdaj župni upravitelj Slovenskega pastoralnega središča v Gorici. Leta 1992 je postal glavni urednik Pastirčka. To nalogo še danes opravlja in ima kot tak glavno zaslugo, da Pastirček izhaja.

Uredništvo in uprava Pastirčka sta se leta 2002 s Placute preselila na Travnik. Pastirčka so najprej izdajali slovenski kateheti, v šolskem letu 1978/79 pa je list začelo izdajati Katoliško tiskovno

društvo (KTD). S šolskim letom 1993/94 je Pastirček začel izhajati v sklopu Zadruga Goriške Mohorjeve. Leta 2004-2005 se je njegov format še povečal. Od tega leta vsako leto izhaja po deset števil. V zadnjih letih izdajanje revije podpira Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu. Pastirček izhaja v 1500 izvodih.

Revija je v Pastirčkovi knjižnici izdala nekaj publikacij, in sicer pesmarice za otroške in mladinske zборе, nadalje pravljice, poezije, dramske prizore in poljudno zgodovinske spise o Trstu in Gorici. Vsi avtorji omenjenih del so Pastirčkovi sodelavci.

Pastirček je najstarejši mladinski otroški list v zamejstvu, saj izhaja nepretrgoma že preko 60 let. S svojimi spisi, poezijami, igrami in ugankami je poučeval in vzgajal in še vedno poučuje in vzgaja mladi rod, kar je bil tudi glavni namen njegove ustanovitve.

Pastirček je najstarejši mladinski otroški list v zamejstvu, saj izhaja nepretrgoma že preko 60 let. S svojimi spisi, poezijami, igrami in ugankami je poučeval in vzgajal in še vedno poučuje in vzgaja mladi rod, kar je bil tudi glavni namen njegove ustanovitve.

/ dalje

VIDA VALENCIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Osemnajstletna resnična lepota

Danes sem bila dogovorjena za intervju z osemnajstletnim dekletom. Namesto Valentinke ali Alenke ji je ime Fatme. Na dokumentih pravzaprav Fatima. Namesto kavbojk na korenček in popka na soncu nosi širše črne hlače in daljšo majico, pod katero res ne opažiš, da se skriva proteza. Namesto zlatih pramenov, varuje njene goste temne lase bela ruta. Sijoče naličene oči. Ko so mi pokazali njeno fotografijo, sem pomislila, da bi lahko bila fotomodel. Danes, ko si sediva nasproti, jo vidim v vsej njeni lepoti.

Pričakovala sem mlado dekle, vdano v uslado. Pred dvema letoma je v šolski avtobus priletel avtomobil, pod kolesjem je obtičala Fatmina leva noga. Pričakovala sem mlado libanonsko dekle, vajeno popoldnevov v hiši, ker postane z berglami vse prenaporno. Spoznala pa sem osemnajstletnico, ki je živ dokaz značajске moči, ki jo lahko premore človek.

"Ko so me starši peljali v šolo, so se vsak dan jokali. Saj ju razumem, poleg stopnic je bila še kopicca drugih težav, predvsem za žensko. Sama pa sem se v njuni navzočnosti vedno prisilila ohraniti nasmeš na obrazu. Zame je bilo to bistveno, morala sem jima vlivati moči".

Poslušam jo in istočasno razmišljam, kako sem, kako smo včasih naivno šibki. Osemnajstletno dekle iz dežele in razmer, ki so gotovo veliko slabše od kakršnegakoli našega vsakdana, nam s svojim dostojanstvom in življenjskim pogumom kaže, kako je življenje zares to, kar se iz njega odločijo narediti. Kaka znana osebnost je pred časom zapisala, da ti življenje lahko nudi tudi obilico kislih limon,



na tebi pa je, da si iz njih stisneš limonado. Sprašujem jo o sanjah, o načrtih za prihodnost, odgovor na to in druga vprašanja zveni kot mantra: "Samo hoditi". V tem mesecu se je dovolj dobro privadila proteze, tako da obvlada krajše razdalje s počasno hojo in povsem brez opore. Pred meseci je svoji bergli nazivala "moji prijateljci". Danes je njena sreča v bisernih balerinkah, prvem ženskem paru čevljev, ki jih je lahko nataknila na protezo. Gledam jo, njene sijoče temne oči pod belo ruto, turkizen tuš na vekah, navsezadnje je še vedno osemnajstletno dekle, ki se jutri vrača v okolico Beiruta. Tisti "samo hoditi, nič posebnega ne načrtujem, samo opraviti maturo

čez mesec dni in hoditi po cesti s prijateljci", ki je dejansko največji dokaz njene močne volje. Volja po normalnosti. Preden sem jo spoznala, sem se v svoji naivnosti vprašala, ali lahko tista proteza za arabsko dekle pomeni še dodatno težavo, minus v očeh bodočega moža. Njene besede so mi pokazale tako močno željo po normalnosti, da so bili vsi

prejšnji pomisleki povsem zadirani. V svojem dojemljanju situacije "od zunaj" sem si predstavljala, da si Fatme želi "novega življenja", razumela pa sem, da si želi edinole normalnosti "prejšnjega življenja", ki bo vključevalo tudi ponoven nasmeš na obrazu staršev.

"Nič jima nisem rekla o protezi. Vedela sta za poseg, a moja nova noga bo novost. Samo čakam, kako se bosta razveselila ob pogledu na hojo brez opore!"

V teh dveh letih si je kot vsako osemnajstletno dekle želelo hlače; pred protezo jih ni mogla nositi, hlačnica bi visela kot mrtva. Danes jih lahko obleče in nam vsem dokaže, kakšno moč ima lahko človek v sebi, če se zanjo odloči.

Z 2. strani

Pod drobnogledom...

O bčni zbor Zadruga Primorski dnevnik je bil druga pomembna tema izvršnega odbora SSO. Zadruga, lastnica Primorskega dnevnika, je pomembna ustanova, ki je nastala takrat, ko so bili uspešno končani skupni napori za rešitev finančne krize, v katero je zabredel dnevnik v devetdesetih letih. Spodbudno je torej, da je iz finančnega poročila izšlo trenutno urejeno knjigovodsko stanje, čeprav ne dovoljuje velikih razvojnih projektov.

prav gotovo v škodo samemu poslanstvu dnevnika. Zaradi tega je mogoče tudi razlagati nizko udeležbo članstva na občnem zboru in tudi negativno nihanje pri včlanjevanju.

SSO želi novoizvoljenemu upravnemu odboru Zadruga Primorski dnevnik in njenemu predsedniku čim boljše delo v upanju, da bodo znali upoštevati omenjena vprašanja.

Predsednik Štoka je poročal tudi o srečanju s predsednikom paritetnega odbora Bojanom Brezi-

govarjem, s katerim sta se, skupaj s predsednikom SKGZ, pogovorila o izvajanju določil zaščitne zakonodaje. Predsednik Brezigar je predsednika SSO in SKGZ seznanil s stanjem postavljanja dvojezičnih avtocestnih tabel, ki beležijo določen napredek, vendar je potrebno pri tem upoštevati kriterij postopnosti. SSO je podprl delo paritetnega odbora, čeprav pri tem ni mogoče spregledati precej zapletene in dolge postopke izvajanja zaščitnih norm, ki zahtevajo veliko energije in nepotrebnih stroškov. Pri tem SSO ne skriva razočaranja glede razpleta pri imenovanju slovenskih predstavnikov v komisije tržaške občine, za kar pa nosimo pomemben del odgovornosti Slovenci sami.

SSO pričakuje, da bodo iz teh de-



lovnih organov prihajale stalne vzpodbude do vodstva krovne organizacije, ki bodo prispevale k ozaveščenosti in primerni učinkovitosti, predvsem k medsebojnemu odnosu z včlanjenimi zvezami, organizacijami in društvi.

Predsednik Štoka je poročal še o sestanku s komisarjem Slovenskega stalnega gledališča in o obisku pri ministru Žekšu skupaj s predstavnikoma Zadruga Goriška Mohorjeva, ki izdaja Novi glas. Ob koncu komisarske uprave pri SSG SSO meni, da naj se čim prej uredi nov upravni odbor gledališča in naj se čim prej pripravi primeren načrt na podlagi točno razpoložljivih sredstev. SSO namreč meni, da bo zelo težko imeti kakršne koli jesenske popravne izpite.

SSO meni, da je Primorski dnevnik nenadomestljivo sredstvo javnega obveščanja slovenske narodne skupnosti v Italiji. Skupaj z ostalimi medijskimi dejavniki, kot so radio, tedniki in revije, omogoča primeren pretok informacij v slovenskem jeziku, ki je življenjskega pomena za našo narodno skupnost.

Zato SSO obžaluje, da še vedno obstajajo pristopi, ki bodisi Zadrugi kot Primorskemu dnevniku onemogočajo, predvsem kar se tiče uveljavljanja principa pluralnosti, da bi postal zares skupen subjekt celotne narodne skupnosti. Če se bodo ti pristopi nadaljevali tudi v prihodnosti in bo sestava upravnega odbora ostajala zgolj formalnost ter bo dejansko stanje odražalo prevlado ene strani nad drugo, bo to

lovnih organov prihajale stalne vzpodbude do vodstva krovne organizacije, ki bodo prispevale k ozaveščenosti in primerni učinkovitosti, predvsem k medsebojnemu odnosu z včlanjenimi zvezami, organizacijami in društvi.

Predsednik Štoka je poročal še o sestanku s komisarjem Slovenskega stalnega gledališča in o obisku pri ministru Žekšu skupaj s predstavnikoma Zadruga Goriška Mohorjeva, ki izdaja Novi glas. Ob koncu komisarske uprave pri SSG SSO meni, da naj se čim prej uredi nov upravni odbor gledališča in naj se čim prej pripravi primeren načrt na podlagi točno razpoložljivih sredstev. SSO namreč meni, da bo zelo težko imeti kakršne koli jesenske popravne izpite.

Po nedeljskem referendumu

Arbitražni sporazum je potrjen

Slovenski volilci so s tesno večino glasov potrdili arbitražni sporazum o načinu določitve meje med Slovenijo in Hrvaško. Uresničile so se torej javnomnenjske ankete in raziskave, da bo izid tesen, bodisi za privrženca dogovora bodisi za njegove nasprotnike. Arbitražni sporazum sta parlamenta obeh držav sicer že sprejela oz. potrdila, v Sloveniji pa je politika sklenila, naj se o dogovoru med Ljubljano in Zagrebom opredelijo tudi volilci na tako imenovanem naknadnem zakonodajnem referendumu.

V opoziciji menijo, da bi se morale o izhodiščih glede meje s Hrvaško poenotiti vse slovenske stranke, ne pa da breme odločitve prevzamejo volilci. Krivec razdeljenosti naj bi bil premier Borut Pahor, ki se je sam in brez vednosti opozicije, tudi največje stranke, SDS Janeza Janše, dogovoril s hrvaško predsednico vlade Jadranko Kosor o arbitražnem sporazumu. Tudi starosta slovenske politike dr. France Bučar je menil, da je Borut Pahor glavni krivec zla, ki je še poglobilo razdvojenost v slovenski politiki, državi in družbi. Izid referenduma politiki in v javnosti različno komentirajo.

Predsednik države dr. Danilo Türk, nekdanji državni poglavar Milan Kučan in zunanji minister Samuel Žbogar zatrjujejo, da so ustvarjene osnove za poglobitev odnosov in sodelovanja s Hrvaško, ter izražajo zaupanje v arbitražno sodišče, ki bo po njihovem mnenju Sloveniji povrnilo območja na kopnem in na morju, ki nam jih je v preteklosti vzela Hrvaška. Slovenija naj bi zagotovo pridobila tudi pravico do teritorialnega stika z odprtimi vodami na Jadranskem morju. Janez Janša je bil bolj kritičen in nemara tudi realen. Meni, da bo izid referenduma sta zagotovo vplivali tudi naveličanost in utrujenost volilcev, ki bi radi živeli neobremenjeni v odnosih s sosednjo državo. Po še neuradnih podatkih se je referendum udeležilo več kot 40% upravičencev, za arbitražni sporazum se je opredelilo skoraj 52% glasovalcev, zoper ta dogovor med Borutom Pahorjem in Jadranko

Kosor pa se je izreklo več kot 48% udeležencev referendumu. Potem ko so zaradi referenduma o načinu določanja meje med Slovenijo in Hrvaško mnogi dogodki ostali v senci ali jih sploh niso omenjali in obravnavali, sta se politično in družbeno dogajanje obnovili.

V Sloveniji so se sredi tedna začele razne verske slovesnosti in prireditve kot priprava na evharistični kongres, ki bo v nedeljo, 13. junija, v Celju. Pričakujejo veliko vernikov iz vse države in tudi Slovence iz obmejnih krajev v sosednjih deželah. Kongres bo potoval v znamenju evharistije. Beseda izhaja iz grščine in je v vsakdanji govorici pomenila in še zmeraj pomeni zahvalo. Ko so se prvi kristjani začeli zbirati in obhajati obrede, so prav omenjeno besedo izbrali za oznako verskega dogajanja. Njihovo srečanje je bilo tako drugačno od drugih tedanjih srečanj, da mu ni bilo mogoče prilagoditi nobenega obstoječega imena za verska druženja, česar pa tudi niso hoteli. Zato so prvi kristjani svoj obred preprosto imenovali zahvaljevanje, to pa bo zaznamovalo tudi nedeljski Evharistični kongres v Celju. Kongres, ki bo v bistvu pomenil veliko vseslovensko zahvalno mašo, bo ena največjih, morda celo največja verska prireditve v zadnjih letih v Sloveniji. Evharistični kongres bo dosegel višek v nedeljo, 13. junija, na stadionu

Arena Petrol v Celju. Tam se bo končala romarska pot milostne podobe Matere Božje z Brezij, ki jo bodo v Celje prinesli mladi. Dogodek bo pomemben za Cerkev in v marsičem za vso Slovenijo tudi zato, ker bo na kongresu razglašen za blaženega mučenec Lojze Grozde. Gre za dijaka klasične gimnazije v Ljubljani, ki so ga v začetku leta 1943 partizani umorili na Dolenjskem. O okoliščinah njegove smrti je v zadnjem času v nekaterih časnikih sicer potekala polemika. Lojzeta Grozdetka, ki naj bi bil v marsičem za vzgled in vzor tudi sedanji generaciji mladih Slovencev, bo za mučenca in blaženega razglasil papeški odposlanec kardinal in državni tajnik Tarcisio Bertone. Somaševali bodo vsi slovenski škofje, škofje gostje in številni duhovniki. V svojem članku, objavljenem v novi številki revije Ognjišče, z naslovom Sporočilo evharističnega kongresa je oče urednik Franc Bole zapisal, "da bo kongres izreden dogodek v Cerkvi na Slovenskem, ki bi moral globoko zaznamovati življenje vsaj nas katoličanov. V nekem oziru je to dogodek stoletja". Časnik Delo je ukinil svojo tedensko prilogo, družbenopolitični tednik Mag. Nadomestila ga bo priloga Ozadja. Tednik Mag je ustanovil znani slovenski časnikar Danilo Slivnik, po sporihi politične narave ga je prevzel časopis Delo, ki pa ga je po enem letu izhajanja ukinil.

Marijan Drobež

Nova Gorica / Vizije 2010

Mladi na odru tudi s kritičnim pristopom

Javni Sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti je tudi letos z organizacijo Festivala mladinskih gledaliških skupin Slovenije Vizije 2010 nudil možnost mladim, da svoje kritične, drzne poglede na svet ter dogajanja v njem izrazijo v gledališki govorici. Tako je od 21. do 23. maja v Novi Gorici na treh prizoriščih nastopilo okrog 130 mladih, ki so si, poleg prikaza lastne uprizoritve, ogledali predstave drugih, se zabavali in udeležili treh različnih delavnic, ki so jih vodili lutkarica Renata Kalemba, igralka Dunja Zupanec in srbski igralec Marko Gvero. V tekmovalnem delu festivala je nastopilo

devet skupin z raznih koncev Slovenije; med njimi je bila tudi mladinska gledališka skupina Sanjelovci, Teater Danica Šentp-



rimoži iz Avstrije. Predstave je ocenila strokovna komisija, ki so jo sestavljali dramaturg Miha Trefalt in že omenjena Renata Kalemba in Marko Gvero. V nedeljo, 23. maja, je bila v Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica v popoldanskih urah, ob sicer ne

velikem številu gledalcev, slovenska podelitev letošnjih nagradvizionarjev. Kot vselej je nagradjevanje vodila in obrazložitve žirije prebirala Maja Bratec Jerman, vodja JSKD Območne izpostave Nova Gorica. Nagrado za najboljšo predstavo v celoti je prejela predstava Životok – Circle of Life v izvedbi skupine Artizani, Hiše otrok in umetnosti Ljubljana "avtorski projekt, ki na humor, luciden in generacijski prepoznaven način tematizira človekovo življenje od rojstva do smrti, je prava mala pantomimska bravura", ki "natančno izrablja vsa gledališka sredstva", je med drugim pisalo v utemeljitvi. Vizionarja za najbolj angažirano predstavo je bila deležna predstava Koroško kolo v izvedbi Mladinske gledališke skupine Sanjelovci Teatra Danica iz Šentprimozha v Avstriji, ki je s preigravanjem "dramskega, gibalnega, in glasbenega gledališča (...) znova odprla vprašanje identitete naroda, manjšine in posameznikove eksistence v okolju, ki Slovincem ni naklon-

jeno". Vizionarja za skupinsko igro je prejela predstava Kralj Ubu v izvedbi Mladinske gledališke skupine Kriplčki KD Svoboda osvobaja in Gimnazije iz Slovenskih Konjic, v njej "liki delujejo kot izjemno ubrana celota". Vizionarja za igralsko kreacijo pa je žirija dodelila igralcu Maticu Vogriču za vlogo Lutke v Berlinovi igri Bejbe v izvedbi Male gledališke šole Gimnazije Jurija Vege iz Idrije, ki je izoblikoval "polnokrven lik izjemne gledališke prezence". V spremljevalnem programu sta nastopila skupina iz Madžarske Gulf Circle in po podelitvi vizionarjev, pred sicer zelo skromnim številom občinstva, Mladinski dramski odsek Prosvetnega društva iz Štandreža. Mladi igralci, ki šele odkrivajo gledališki svet in njegove zakonitosti, so v režiji igralke Ane Facchini, članice SNG Nova Gorica, prikazali otroško igro Borislava Atanaskovića Vetrin in Verica, ki je premiero doživela na domačem odru v letošnjem aprilu. Igralci so se dobro znašli tudi na obširnem odskem prizorišču in tekoče izvedli predstavo ter ob koncu zaslužno bili deležni prisrčnega aplava.

Iva Koršič

Zbor za vrednote v Tolminu Kakšno državo si želimo?

Civilna iniciativa in NSi sta v tolminskem kino-gledališču pripravila razpravo o vrednotah in o tem, kakšno Slovenijo si želimo. Nazadnje so povabili k podpisu izjave Zbora za vrednote. Kot goste so povabili ugledne osebnosti, strokovnjake in politike. V uvodnem kulturnem programu je nastopila glasbena skupina Dedina Tolmin. V polni dvorani tolminskega kino-gledališča so prisotnim spregovorili dr. Ljudmila Novak, predsednica NSi, mag. Bogdan

Vidmar, teolog, in prof. na Škofjiskij gimnaziji v Vipavi, dr. Silvester Gaberšček, sekretar na direktoratu Ministrstva za kulturo, in mag. Marko Pišlar, dr. med. spec. psih. Pozdravil je Jožef Uršič, predsednik OO NSi Tolmin, ki je opozoril na možne negativne posledice zloglasnega družinskega zakona, kakršnega pripravljata slovenska vlada. Povezoval je novinar Alen Salihovič. Prvakinja NSi Ljudmila Novak je povedala, da je namen njihovih zborov za vrednote po slovenskih mestih najti izhod iz brez-

perspektivnega stanja za vse generacije, zlasti družine. Mladi danes želijo družine, zdrave družine, saj je zdrava družba tista, ki jo tvorijo zdrave družine. Splošna kriza je pokazala, da ni dovolj veliko znanja, kjer so templji naku-povalni centri, cerkve pa se zapirajo, ampak morata priti na prvo mesto vzgoja in življenje po vrednotah. Potrebne so tudi nove ideje, upanje za to in prihodnjo generacijo. Silvester Gaberšček je opozoril na kulturo dialoga. Povabilu se je odzval, ker je mnenja, da ne more pričakovati vrednot od drugih, če se sam ne vključim v ta prizade-

vanja. Ob zlateg pravilu: "Ne stori drugemu tega, česar ne želiš, da drugi stori tebi", bi se lahko poglobili in se vprašali: "Kar misliš, da bi bilo dobro za te, to stori za drugega". Vprašal se je, koliko si krščanska politika

prizadeva za vrednote v praksi. Ob tem je skrb za skupno dobro samoumevna. Bogdan Vidmar, član Odbora za omejevanje igralništva, je poudaril nujnost kritičnega pogleda na v javnosti predstavljene vrednote. Po navadi gre za zavajajoče reklame. Še iz obdobja diktature je ostala razvada življenja dvojnih "vrednot": doma krščanske, v službi nekrščanske. Kristjani menimo, da smo še vedno ali vse bolj tarča drugih. To pa je zato, ker ne živimo tistega, kar

bi morali. Ponovno moramo v vsakdan vnesti velikonočni pogled na svet. Ob zlateg pravilu pa ne moremo prikimavati stališčem, ki so antivrednote liberalnega individualizma. Zavzeli so se tudi proti podpisu arbitražnega sporazuma s Hrvaško. Na koncu so podpisali še izjavo Za Slovenijo vrednot. V njej ugotavljajo, da je slovenska družba v globoki finančni, gospodarski in politični krizi, ki so nastale kot posledica krize vrednot. Podpisniki izjave zato pričakujejo, da bodo odgovorne institucije z doslednim izvajanjem zakonodaje ter nujnimi zakonskimi spremembami "nemudoma začele odpravljati nepravilnosti". Omenjene vrednote so nujne za izhod iz sedanje krize.

MM

Kratke

Dobrodelni koncert za odpravo v Kenijo

Mešani pevski zbor Rado Simoniti iz Goriških Brd vabi na dobrodelni koncert, katerega izkupiček bo namenjen medicinsko-humanitarni odpravi, ki bo šla v Kenijo od avgusta do oktobra letos. Nastopili bodo vokalna skupina Vinika, MePZ Rado Simoniti, MoPZ Srečko Kumar, kvintet Kvartin, Martina Kocina in Briški harmonikaši. Pesem briških zborov bo v podporo odpravi v Kenijo zadonela v četrtek, 10. junija 2010, ob 20.30 v Šmartnem-severni trg v Goriških Brdih. Lepo vabljeni!

"Pusti peti mojga slavčka, kot mu je Bog grlo ustvaril!"

Med dnevi kulture sta se Občina Kanal in Društvo Globočak iz Ročinja, ki se ukvarja s turistično-rekreacijsko in kulturno dejavnostjo, spomnila brusača iz Režije Dominika Užbeta. Na pokopališču v Ročinju so se, 30. maja zjutraj, letos že po tradiciji, skupaj z gosti iz Režije spomnili Režijana, ki je dolgo let živel in opravljal svojo obrt po vaseh pod grebenom Kolovrata, od Kambreškega do Livka. Po kosilu iz domačih dobrot v veteranskem domu na Kambreškem, na katerega so povabili vse goste, se je pričel kulturni program, kjer sta prevladovala folklorni ples in narodna zborovska pesem. Kulturni program so oblikovali Brusaci iz Režije, Rozojanski dum s svojo folklorno skupino in pevskim zborom; KD Kobilja glava; Slovensko kulturno društvo Grad iz Trsta;



Družina Brusi

folklorna skupina razor iz Tolmina; skupina Kmečke žene iz Goriških Brd in društvo Kraški Sopek iz Sežane. S kratkim skečem so svoje nove gledališke obleke, kot etnološko izročilo teh krajev, predstavili tudi člani igralske skupine Globočak Kambreško. Domačini so izkoristili veliko število obiskovalcev za ponudbo svojih pridelkov na vaški tržnici in ob tem prikazali nekdanja kmečka opravila, ki so zahtevala veliko ročne spretnosti. Tudi brusaci iz Režije so predstavili, kako so njihovi predniki služili po svetu kruh z brusljenjem in popravlilom vsega, kar so imeli ljudje pri hiši pokvarjenega ali izrabljenega. Ta dan sta bila pri Buciku na Kambreškem na ogled tudi zasebni muzej in starinska Lukčeva hiša. Seveda bo letos na Kambreškem še več čezmejnih srečanj, s katerimi želijo ponovno navezati vezi z ljudmi v beneških vaseh, ki jih je meja nasično pretregala, fašistoidna asimilacijska in ideološka politika pa sta jih dokončno potolkli. Čas je, da vzamejo sosedje stvari v svoje roke, spomin pa je opomin in srčna želja. / MM

Martinjak v Brdih - Silvano Prodan

Pred kratkim je Založništvo Jutro iz Ljubljane izdalo lično oblikovano in opremljeno kroniko prof. Silvana Prodana o družini Simič iz Martinjaka v Brdih. Jezikovni pregled je opravila Alferija Beržan, prelom in opremo pa Jurij Koščak. To je Prodanovo tretje knjižno delo (po Istri vsepovsod in Igri naključij), ki ga je ob njenem visokem jubileju posvetil soprogi Alojziji, ki tudi prihaja iz znane rodbine Simičevih iz Martinjaka. K pisanju knjige ga je spodbudilo srečanje z izjemno bogato knjižnico Simičevih, ki polni police v petih sobah na Placuti št. 16 v Gorici. Med knjigami je namreč našel tudi številne originalne dokumente, fotografije, razglednice in druge listine, ki so mu bile podlaga za pripravo kronike navedene rodbine od leta 1857 naprej pa do sredine šestdesetih let prejšnjega stoletja. Knjižnica pa ni samo kronika, ampak tudi tekoča, privlačna in berljiva pripoved, ki postavlja dogajanje v zgodovinski kontekst ter podrobno in prepričljivo osvetljuje tudi značaj in usode posameznih članov rodbine. Slednja je namreč že od Avstro-Ogrske naprej omogočala posameznim svojim članom tudi visokošolsko izobrazbo na tujih in domačih univerzah ter je v svojih vrstah imela pravnikar, zdravnika, biologa, industrijskega psihologa, sodobnega proizvajalca vina idr. Pred bralcem se tako vrstijo cvetoče obdobje Avstro-Ogrske, veliki potres prve svetovne vojne z begunstvom, nastop fašizma in primorsko uporništvu, ekonomska kriza tridesetih let prejšnjega stoletja, uničujoča zmrzal pozimi l. 1929, nemška okupacija, NOB in osvoboditev ter veliko povojno razočaranje, ko je meja odrezala Gorico in presekala Brda na dvoje. Z vsem dobrim in predvsem zlim, ki so ga ti dogodki prinesli ljudem. Da bi se avtor na koncu posvetil svoji družini, ki po ženski strani tudi korenini v rodbini Simičevih. / Milan Gregorič



Poudarek na kmetijstvu in ekoproizvodnji v Slatini na Hrvaškem

Mednarodni sejmi inovacij in ustvarjalnosti

Doma in v svetu se veliko govori in razpravlja o problematiki ustvarjalnosti. Mnogokrat pa posegajo na to področje pisci, ki niso vešč oz. ne obvladajo globine in širine tovrstne problematike. Prof. dr. Marko Kos je mnenja, da govorjenje o inovacijah bi morali prepovedati vsem, ki niso sami izvajali razvojno inovacijskega projekta. Slovenija se je v letošnjem prvem polletju znašla v hudi gospodarski krizi in bila bolj prizadeta kot druge države z drugačno strategijo rasti, kot so npr. Francija, Avstrija, Švica in Danska. Prav omenjene države niso doživele tako močnega padca rasti. Zato so nekateri strokovnjaki mnenja, naj država podpira podjetja in naj ne narekuje poti razvoja.

Z vidika promocije ustvarjalnosti vlagata Hrvaška in Madžarska veliko. Tako sta organizirali mednarodni sejem v Slatini na Hrvaškem na temo Agro Arca v znaku ekoproizvodnje. Na omenjenem sejmju je sodelovalo okoli 250 razstavljavcev z več kot 350 novimi kmetijskimi izdelki ter inovacij.

Odprtje sejma je bilo izredno svečano, na njem so z izbranimi besedami govorili predsednik Zadruga inovatorjev Hrvaške, predsednik Mednarodne federacije nacionalne zveze inovatorjev (Andras Vedres), vidni predstavniki gospodarstva, turizma in mednarodnega sodelovanja z območja Varaždina, Virovitice. Pomen sejma inovacij velja pripisati ravnateljici Uprave za malo gospodarstvo, dela in podjetništva v Zagrebu. Mednarodni sejem Agro Arca je bil tokrat že tretji s poudarkom na inovacijah, ekoidejah, novih tehnologijah in novih izdelkih v kmetijstvu in prehranbeni industriji.

Pokroviteljica sta bila Ministrstvo za gospodarstvo in Ministrstvo za kmetijstvo, ribolov in ruralni razvoj. Celotno organizacijo sejma je realizirala Zadruga inovatorjev Hrvaške in mesta Slatina s soorganizatorji sosednjih občin in gospodarskih organizacij. Poseben pomen pa je dala še Med-

narodna federacija zveze inovatorjev, ki jo na kratko označujemo z IFIA. Na obsežnih pokritih in odprtih površinah sejma so sodelovali razstavljavci iz Avstr-



narodna federacija zveze inovatorjev, ki jo na kratko označujemo z IFIA. Na obsežnih pokritih in odprtih površinah sejma so sodelovali razstavljavci iz Avstr-

lije, Bosne in Hercegovine, Bolgarije, Češke, Irana, Madžarske, Romunije, Rusije, Slovenije in Hrvaške. Kot smo že omenili, so bile partnerice letošnje Agro Arce razstave oz. sejma Republika Madžarska in druge hrvaške ugledne organizacije in občine. Na tem pomembnem mednarodnem sejmju je požel veliko priznanje in pohval Ivan Gregorič za multifunkcionalni samohodni kmetijski stroj. Ocenjevalni odbor, zadruga inovatorjev Hrvaške in organizacijski odbor z uglednimi strokovnjaki in znanstveniki, je Ivanu Gregoriču podelil Veliko nagrado Agro Arca (Grand Prix Agro Arca). S tem je mednarodno uveljavljeni goriški izumitelj z Vogrškega dokazal ustvarjalnost in praktične inovacijske rezultate. Deležen je bil ne samo priznanj in pohval, temveč tudi želja in povpraševanj za proizvodnjo in prodajo svojega pravno zavarovanega izdelka oz. samohodne kosilnice, ki je večnamenska.

V gospodarski krizi bo uspelo le najpomembnejšim ustvarjalcem, inovatorjem, podjetjem in drugim razvojno usmerjenim organizacijam, ki namenjajo veliko pozornosti, časa in denarja za znanstveno raziskovanje in razvoj ter hitrejšje vključevanje v mednarodne tokove znanosti in tehnike. Prav omenjeni mednarodni sejem v Slatini, ki je trajal od 7. do 9. maja 2010 pod pokroviteljstvom Madžarske in Hrvaške, je dal nove spodbude mednarodnemu sodelovanju in pozornosti ustvarjalnemu delu, to je inovacijam s poudarkom na kmetijstvu, novih tehnologijah in novih izdelkih v kmetijstvu in na ekoproizvodnji.

Gabrijel Devetak

Gospodarsko poslovanje na severnem Primorskem v I. 2009

Razmere so še naprej zaskrbljujoče

"Situacija v regiji je še vedno zaskrbljujoča, predvsem z vidika povečane in hitro rastoče nelikvidnosti, pomanjkanja investicij in naročil ter dragih in za nekatera podjetja še vedno nedostopnih kreditov", je ob predstavitvi rezultatov analize gospodarskega poslovanja v regiji v lanskem letu povedala direktorica območne gospodarske zbornice za severno Primorsko, Mirjam Božič. Goriška statistična regija, ki je bila po neto dodani vrednosti na zaposlenega, številu družb in zaposlenih med 12 slovenskimi regijami do zdaj vedno na tretjem, četrtem mestu, je lani končala na šestem mestu. Poslovanje pa je bilo najslabše od leta 2005.

Severnoprimorsko gospodarstvo je lani zaposlovalo 25.560 delavcev, kar je za 6,6 odstotkov manj kot leta 2008, skupni prihodki so znašali 3,2 milijona evrov, kar pomeni zmanjšanje za 17 odstotkov. Skupni odhodki so bili lani za 13 tisoč evrov višji od prihodkov, v primerjavi z letom 2008 pa za 14 odstotkov nižji. Prvič po dolgih letih je bila v regiji zabeležena tudi neto čista izguba. Izvoz je z dobrimi 800 tisoč evri padel za 25 odstotkov, uvoz pa s 650

tisoč evri za 26 odstotkov. Božičeva je ob tem poudarila, da regija 30 odstotkov prihodkov še vedno ustvarja s prodajo na tujem trgu, kot pozitivno pa je ocenila tudi pozitivno bilanco v razmerju izvoza in uvoza, v smislu, da

njimi", je še povedala Božičeva. V zvezi z gospodarsko strukturo je pojasnila, da so imele tudi lani največji delež panoge predelovalne dejavnosti, pred trgovino in gradbeništvo. Prav v panogah, povezanih z gradbeništvo, je bilo poslovanje lani najslabše, močno pa je škripalo tudi v nekaterih panogah predelovalne dejavnosti, ki so se znašle v izjemnih težavah zaradi padca naročil. "Gospodarstvo od države pričakuje, da končno prislupne delodajalcem in vzpostavi fleksibilen trg delovne sile in da predvsem malim in srednje velikim podjetjem



Mirjam Božič

več izvažajo kot uvažajo. Če je severnoprimorsko gospodarstvo v letu 2008 največ izvozilo v Italijo, Nemčijo in Francijo, je Francijo lani s tretjega mesta izrinila Hrvaška. "Regijsko gospodarstvo je zelo močno vpeto na hrvaški trg, zato si gospodarstveniki želijo dobrih odnosov s sosednjo Hrvaško in razrešitev problema meje, saj lahko politične zaostritve pripeljejo do tega, da Hrvaška zaostri pogoje poslovanja z

potem pri iskanju novih trgov", je še povedala Božičeva in dodala, da je bilo ob koncu leta 2009 na Goriškem v stečajnem postopku 27 družb, samo lani pa sta šli med večjimi družbami v stečaj Mip in Šampionka. V zvezi z aktualnimi razmerami v Hitu pa je dejala, da gre za storitveno dejavnost, kjer se ne bi smeli toliko časa ukvarjati sami s sabo, ampak z nasmeškom delati naprej.

Nace Novak

Da ne bi zamrl spomin na slavno sežansko gostinsko zatočišče (2)

Memento za hotelom Triglav

Zdaj pa še nekaj besed o že povojni dokaj enigmatični ... triglavski zgodbi, žal s tragično poanto. Njen glavni junak, prav tako gost istega sežanskega hotela, je bil znani in tudi pri nas v tistih davnih časih zelo priljubljeni hrvaški (opatijski) narečni pesnik, literat in partizan Drago Gervais. Njegovo bogato življenje z več kot skrivnostno smrtjo vred, ki ni sploh še razjasnjena, ne uradno ne kako drugače, možna so le ugibanja, prav kličeta po kakšnem... pronicljivem romanesknem komisarju Benjaminu Perku, saj po mojem laičnem mnenju bi bila

nadvse hvaležna in vabliva snov za kakšnega domačega pisca detektivk v zagati. Naštela bom nekaj možnih imen: že implicitno omenjeni knjižni kreator komisarja Perka Sergej Verč, ali Vinko Möderndorfer ali že naturalizirani "križan" - pol Slovenec, pol Italijan, kar ostane pa Nemeč - Veit Heinichen, pa ajdovska pravica in piska kriminalk Danila Žorž, da o Maji Novak et alri niti ne govorim. Namesto da se dvomeče sprašujejo: kaj pa zdaj? kaj naj si novega izmislimo? kaj naj napišemo srhljivega, da bo knjiga vžgala in sliša med bralce kot maslena

štručka, naj rajši pridejo čim prej v Sežano, si dodobra ogledajo hotel Triglav kot prizorišče... umora, tragedije ali nesreče, tako rekoč od znotraj in od zunaj, ga detajlno fotografirajo z vseh mogočih in nemogočih strani, ga do amena raziščejo, še preden ga (neu) strašni Sežanci ne porušimo, in nato iz Gervaisovega primera zamesijo in dogradijo verodostojno in mikavno literarno zgodbo. Dam jim nekaj koristnih iztočnic, a še prej 120% pomirjevalno opozorilo (vsaj zame): Ne gre sploh za kak komunistični zopetni delikt, po domače zločin, čeprav je po tej zvr-

sti zadnje čase veliko povpraševanje, bolj v politične (beri strankarske) kot v pietetne ali raziskovalne namene, in niti za nedolžno in zamolčano žrtev enoumja. Vzroki smrti, se bojim oziroma se veselim, so večkrat blazno banalni, in zdi se mi, da je pri gornji prav banalnost igrala oziroma primadone. Pa si človek oziroma družbeniki z gostitelji vred v takih nepričakovanih in nepredvidljivih primerih pomagajo med sabo, kakor vejo in znajo, da se s skupnimi močmi le izogone preveliki in škodljivi reklami, odvečnim komplikacijam in nekako kolektivno otresejo odgovornosti. V naglici improvizirane akcije, imenovane rešiti, kar se da, pa se pozabijo uskladiti med sabo, in potem nastane hudič, ki se rad že prislovično zgublja z malenkostmi. No, tržaško akademsko društvo Balkan je leta 1957 organiziralo v Sežani, in sicer v hotelu Triglav, gala proslavo ob 50-letnici ustanovitve svojega društva. Udeležilo se je slavlja kar veliko število pomembnih povabljenec z onstran in tostran meje (glej PD z dne 2.7.1957), med njimi sta bila tudi Drago Gervais in dr. Robert Hlavaty, ki v tistih časih je bil bolj znan in cenjen kot sposoben in uspešen politik kot pa akvarelist.

Ni jasno, kaj se je zgodilo Gervaisu, da je naenkrat postal "žrtev usodne pomote", kot poroča dr. Hlavaty dan po smrti v PD, in sicer 2. 7. 1957 o hudi nesreči, ki se je zgodila v nedeljo zjutraj v Sežani, zaradi katere pa "je večeraj umrl v ljubljanski bolnišnici". V vseh Gervaisovih knjigah piše, in tudi na internetu je podatek,

da je umrl v Sežani, le pokopali so ga v Opatiji, njegova smrt pa pri nas ni nikjer evidentirana. Torej so bodisi ponesrečenca ali že mrliča kar skrivaj odpeljali, vendar kam in kdo? Zdi se, da kar direktno v Opatijo, in tam svojcem povedali, da je Sežana kraj njegove smrti? In zakaj tako neortodokсно, brez vsakega uradnega "cegeljca" s Stampiljko? Tudi v Ljubljani ni nikjer vpisan, ne kot pacient in ne kot mrlič. Ker nam še ni dano, da bi lahko umrli na dveh različnih krajih hkrati, prvič v Sežani in drugič v ljubljanski bolnišnici (kateri?), je v tem primeru vsaj en kraj smrti hudo nezanesljiv, da ne rečem čisto nemogoč, ne samo nekredibilen.

Milan Rakovac je pred leti v svoji tedenski kolumni v PD mimgrede omenil, da je pesnik pijan padel z balkona v Sežani in se ubil. Torej da je umrl v ljubljanski bolnišnici, je bila čista časnikarska izmišljotina. Zakaj si jo je dr. Hlavaty izmislil in privoščil? Komu in čemu v prid? Po čigavem naročilu?

Druga verzija, o tej je tekla pred leti beseda na sežanski ljudski univerzi, meni jo je opisal Pavle Skrinjar, njemu pa njegov nekdanji šef in direktor Alfonz Grmek: da je bil Drago Gervais mesečnik in med somnambulnim tavanjem po hotelu je stopil na okno in ob nenadnem klicu se zbudil ter omahnil dol. Skratka... nekaj pri tej smrti zaradi usodne pomote ne "štima". Takrat so menda Triglav ravno popravljali in vsepovsod je bilo verjetno kar nekaj nezavarovanih mest. Saj, kolikor je meni znano, Triglav niti ni imel balkona, ali pa?

Verjetno je res stopil - kot mesečnik ali nekoliko okajen - na kakšen nezavarovan zidarski poograd, štrbunknil v prazno in se ubil. Z dokaj nerodnim prikrivanjem vzrokov pesnikove smrti se je mar hotelo gostinsko podjetje skupaj s proslavitelji otresti vsake odgovornosti in se izmazati - saj se dejansko je - brez krivde? Edino ta misel je nekako logična, da utemeljuje, sicer povsem odvečno in nesmiselno prikrivanje. Vse drugo je domala nerazumljivo, pravi absurd. Skrajni čas bi bil, da bi zvedeli za potek dogodkov in nehali le ugihati, kaj je bil pravzaprav vzrok pesnikove smrti. In zakaj, komu na ljubo, nekakšno prikrivanje? Vsi možni krivci so bržčas že davno pomrli, tako direktor hotela kot osebe, s pesnikovo vred so tako rekoč onstran dobrega in zlega, še hotel Triglav kot stavbni kompleks bo najbrž padel in se spreminil v kup ruševin, vsem nam, ki navijamo zanj navkljub. Ali ne bi kdo z detektivsko žilico v mezinčju iz tega romaneskno hvaležnega gradiva, prav zaradi njegovega tragičnega zasuka, napisal napete zgodbe? Lahko čisto po svoje in mimo danosti in za navrh vpletel vanjo še druge možne zgodbe, ki ga zadevajo, oziroma bi ga lahko, ali jih nanizal zraven kot polena? V sto petdeset letih svoje eksistence se je med njegovimi stenami marsikaj zgodilo, domnevam. Da se nekako ohrani spomin na to nekoč slavno večstoletno sežansko gostinsko zatočišče, ki bi znalo še marsikaj drugega povedati, če bi mu kdo posodil zgovorna usta.

Jolka Milič

NOVI
GLASGLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.itTISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.



Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tiskovnikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za slovensce v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 8. junija, ob 14. uri.

Veli vrh nad Punatom (1.del)

Krk, kot ga vidijo beloglavi jastrebi

Če vam pojem Krk pomeni samo obljudeno peščeno plažo v Baški ali turistične restavracije ob obali, slaščičarne in nočne lokale, otoka ne poznate in niste še slišali, kako utripa njegovo skrito srce. Pa še hitro se ga boste naveličali, kajti vrvež ob morju je poleti povsod enak, ribji krožniki za dva se tudi ne razlikujejo od tistih, ki jih lahko ješ drugje naokoli po Istri. Počitniški dnevi ob takim pojmovanju pa kmalu lahko postanejo rutinski, dolgočasno enak drug drugemu.

Krk pa ni samo to, tudi ni samo morje in obala. Njegova duša, njegova tisočletna zgodovina živita in dihata v notranjosti otoka, sredi majhnih, tihih kamnitih vasic, na suhih kamnitih pobočjih, kjer veter nikoli ne umolkne, v naročju nepreloženih gozdov, kjer skozi vse poletje cvetijo in dišijo ciklame, daleč gori, sredi neskončne modrine neba in cvečnega žajblja, v kraljestvu ponošnega beloglavega jastreba. Z namenom da bi izboljšala in razširila turistično ponudbo, je Turistična skupnost otoka skupaj s krajanji in lokalnimi organizacijami izdelala zahteven projekt "Pešpoti po otoku Krku". Sodob-

ni turisti si ne želijo samo morja in sonca, človek, ki je utrujen zaradi vsakodnevnega stresa, največkrat na dopustu išče tudi miru in samote, ljubitelji narave pa prihajajo na otok tudi spomladi in jeseni, ko vreme in temperatura nista najbolj primerna za kopanje. 300 km označenih in lepo urejenih pešpoti, ki povezujejo celoten otok, omogočajo obiskovalcu, da se opijani z vrtočlavi razgledi, ki segajo globoko v



nebo in daleč v Mediteran, ter da se zasanja v opojni vonj žajblja in smilja. Med kamenjem in soncem, ki včasih ne pozna usmiljenja, je samo veter tisti, ki odganja tišino in blejanje ovac zveni kot večna melodija, ki je že tisočletja in tisočletja glasbena

spremljava neskončne lepote zlatega otoka.

Eden izmed najlepših in najbolj samotnih izletov na Krku je vzpon na Veli Vrh in Obzovo. Najboljše izhodišče je označena makadamska pot z glavne ceste, ki povezuje Krk z Baško, od tu je namreč do Velega Vrha in njegovih razglednih kamnitih grebenov le dobra ura hoje, najprej skozi borov gozd, ki nas opaja z vonjavami, nato po kamenju do samega vrha (541 m). Pokrajina je ves čas odprta, opajata nas vonj po zdravih zeliščih in oddaljen utrip morja, najzanimivejše na poti pa so številne umetne in naravne lokve (kaliči), v katerih se napajajo ovce, žabe pa skandirajo počasno utripanje Mediterana. Drugače je slišati samo veter in veselje skrjančkov, ki



patah kar naporna. Truda nam seveda ni več žal, ko smo na vrhu, saj naš pogled hitro ujame igro otokov, morja in zalivov, ki se končuje ob strogih in temnih obrisih Velebite, tega ponosnega "velikega bitja", kjer se na najvišjih vrhovih sneg zadržuje pozno v poletje in se nato zrcali v morju. Pred nami so Cres, Plavnik, Rab in Goli otok, sredi njih pa svobodno jadrajmo naše sanje. Pod nami, kaki dobri dve, do tri ure hoda, pa mesto Punat, od koder vodi druga pešpot na Veli Vrh. Punat je zame najlepše mesto na Krku, znano je med jadralci daleč po svetu zaradi svoje marine, ki zaradi zavetne lege nudi zatočišče ob največji burji in poletnih neverin. Vhod v sam zaliv, Puntarsko drago, je širok le 180 metrov, globok pa nekaj več kot tri, tako da kopno tvori nekaj valobran. Nasproti mesta se v vsej svoji lepoti bohoti otok Košljun s samostanom, lep pa je tudi starejši del Punata, ki se z ozkimi

ulicami razprostira po pobočju in vabi turiste na večerne prehode. Drugače je Punat zelo mirno mesto, polno zelenja in lepo urejeno, njegovo ime, ki izvira iz italijanskega Villa di Ponte, pa priča, da so se tu ribiči in kmetovalci naselili že pred mnogo leti. Najstarejši spomenik je tu cerkvi sv. Dunata, postavljena v 9. stoletju in znana zaradi posebne oblike, se pravi kupolo z dvema polkrožnima apsidama. Z Velega Vrha se lahko spustimo k morju in si Punat še v živo ogledamo, na glavno cesto za Baško pa se lahko vrnemo še po krožni poti mimo dveh večjih slikovitih lokev, ali pa se še povzpemo na bližnje vrhove. Veli Vrh je namreč le eden izmed vrhov golega, popolnoma neporaščene grebena, kjer si lahko ogledamo še za nekaj metrov višjo Obzovo (568 m), Zmino (537 m) ter Veli in Mali Hlam, ki sta precej nižja. Greben se na eni strani spušča proti Dragi Baščanski, na drugi pa se nad Punatom in Staro Baško spaja z odprtim morjem.

Suzi Pertot

Sv. Višarje vabijo



Družba Promotur sporoča, da bo žičnica iz Žabnic (Camporosso) na Sv. Višarje (1.760 m) obratovala v soboto in nedeljo, 12. in 13. junija, od 19. junija dalje (do 12. septembra) pa vsak dan, in sicer od 8.30, ko se bo iz doline prva povzpela na goro, do 17.15, ko se bo s Svetih Višarj zadnja spustila v dolino (ob praznikih ob 18.15). Nato bo delovala še 18. in 19. ter 25. in 26. septembra, zadnjič pa 2. in 3. oktobra. Cena povratne vozovnice je ostala nespremenjena: znaša 12 evrov (za člane skupin 8 evrov). Svetišče s svojo okolico je pravi biserček sredi Julijcev, od nekdanjega italijanskega, slovenskih in avstrijskih romarjev, turistov in ljubiteljev gora. Letos se pripravljajo na praznično 650-letnico božje poti; začetek jubileja bo svečano obeležen 26. in 27. junija. Med tednom so maše ob 10., 11. in 12. uri, ob nedeljah in praznikih pa ob 9.30, 10.30, 12. in 15. uri.

Deseta številka otroške revije Pastirček

Naj živijo počitnice!

Teško pričakovani in v sivih zimskih dneh tolikokrat sanjan čas brezskrbnih počitnic, polnih sonca in zlate svobode, je končno tu! Šolska torba bo samevala zapuščena, šola pa se bo pogreznila v globoko poletno spanje, kot hudomušno poje pesmica Junjska, ki je izšla izpod peresa Berte Golob, za pridne pevce pa jo je uglasbil Dominik Krt; objavljena je v deseti, junijski številki otroške revije Pastirček. S to poslednjo številko, v letniku 64, se Pastirček, ki ga izdaja Goriška Mohorjeva, za letošnje šolsko leto poslavlja od svojih prijateljev bralcev. Njegov urednik Marijan Markežič želi vsem, da bi čim boljše, tudi ob branju dobre knjige, preživljali prosti čas in da bi doživljali zabeležili v spisih ali risbica ter jih poslali na uredništvo za prvo številko naslednjega letnika. Obenem pa priporoča, naj tudi v

izmed desetih ozdravljenih gobavcev, ki se je edini vrnil k Jezusu, da bi se mu zahvalil. Prizor iz te prilike bodo lahko lepo pobarvali najmlajši Pastirčkovi bralci. Skupaj s pujskom Binetom, ki si ga je domislila in ga nežno ilustrirala Danila Komjanc in s katerim so vse leto odkrivali kaj novega, pa bodo odšli na morje. Ob misli na počitnice ob morju, jezeru ali reki bodo spretni ročice lahko izdelale različnih vsebin in tehnik. Kaj bi delal med počitnicami, ali lenaril sam pred računalnikom ali se zabaval s prijatelji v poletnih središčih, razmišlja fantiček, ki je v stripu Walterja Grudine in Paole Bertolini Grudine vse leto Pastirčkovim bralcem ponujal v razmislek in izbiro, kako naj se obnašajo v prikazanih primerih. Misel kako "prijazna

Mariza Perat. Sedem živalic je zbranih v prav toliko štirivrstičnih pesmicah V. T. Arharja, ki jim je ilustracije v toplih barvah pridala P. Bertolini Grudina. Arhar je tudi avtor krokodilje zgodbe v verzih, Berta Golob pa domiselnih stihov Samoglasniki ob ilustraciji Marjana Mančka. Hvaležnost učiteljem ob koncu šolskega leta izražajo rimane misli Barbare Rustja, tudi tokrat ob simpatični ilustraciji tretješolke Svetlane Breclj. V zadnji številki bodo bralci s P. Bertolini Grudina "potovali" do Mrtvega morja in rešili priloženo dopolnjevanje, s Fofom Antonelle Del Bianco spoznali, da je najbolje piti sveže mleko, v zapisu Ane D., kako pomembno vlogo ima v našem telesu živčevje, v rubriki Halo?, ki jo piše Nina Grudina ob prikupnih ilustracijah P. Bertolini Grudine, pa marsikaj zanimivega izvedeli o labodu in njegovi snežno beli elegantni lepoti. Mišek Mat Veronike Srebrnič z zadnjjo matematično zanko želi zabavne počitnice; teh se zelo veseli tudi Patek Walterja Grudine, ki v svoji zmeraj bolj obupni spakedranščini pravi, da se bo prihodnje leto spet vpisal v isti razred. Pastirček ponuja še razvedrilo ob reševanju križank, Vilinske pesmice, dopolnjevanke, blodnjaka, Križkraža... pa tudi recept za sladka očesca, ne nazadnje namenja še prirsčno otrokovo pismo staršem, ki se končuje z besedami: "Imej me rad in mi to tudi povej. Rad slišim, ko mi to poveš". Take drobne bisercike srčnosti, dobrote, prijaznosti, ljubezni je Pastirček delil vse leto; lepo bi bilo, da bi nanje ne pozabili tudi med čim bolj sončnimi počitnicami.

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?

39

"Sesalci so sarkastična, samoironična, pa tudi vsakršnih življenjskih modrosti polna izpoved zavoženega štiridesetletnika, ki je premenjal kar nekaj služb in partneric in pri tem použil zavidanja vredno količino vsakršnih alkoholnih pijač, in hkrati jedek, nebrzdani pamflet na posamične segmente (francoske) družbe, zlasti njene kulturno-izobraževalne sfere. Bralec se smeje spodletelostim glavnega "junaka" in nemara na skrivnem zardeva, ko se prepozna v njem. Pierre Merot (rojen leta 1959) se je preizkusil v različnih poklicih, saj je bil novinar, založniški delavec in profesor, pa tudi nekaj časa brezposeln. Leta 1987 je izdal prvo knjigo "eksperimentalne proze", ki sta ji sledili še dve, s prvim romanom, "Sesalci" (izšel je leta 2003), pa korenito spremenil slog in dosegel med bralci in kritiko izjemen uspeh", je zapisano na kratko na spletni strani Založbe Mladinska knjiga o knjigi, ki sem jo prebral v dveh (pozni) večerih in mi ni žal, da sem jo, pa čeprav gre za pisanje, ki je mestoma tako daleč od mojega (današnjega) sveta, da sem kar okleval, ali bi to knjigo vrstil v svojo rubriko ali ne. Pa ne mislim čisto nič polemizirati in tudi moralizirati ne, če že moram kaj o knjigi reči, bi zapisal, da je ne priporočam mladim ljudem, a ne zato, ker bi v knjigi bilo kaj pretirano pohujšljivega, česar ne najdejo vsak dan že na vulgarni televiziji, ampak zato, ker sem še vedno in trdno



Pierre Merot

prepričan, da morajo imeti mladi ljudje pravico do sanj! Če potem sanjajo, je drugo vprašanje, a dovoliti jim moramo, da lahko tudi v današnjem svetu sanjajo z odprtimi očmi! Morda je prav pomankanje sanj ena od glavnih značilnosti sedanje mladine, a to je druga zgodba, ki se knjige Sesalci ne tiče... "Alkohol je odlično sredstvo proti tesnobi, kasneje postane katalizator tesnobe", je bistro zapisal porogljiv Merot nekje v svoji knjigi, ki je en sam niz dogodkov čisto povprečne zgube nekje pri štiridesetih letih, seveda šolane, izjemno bistre zgube, a vedno zgube. Avtor ga imenuje kar stric, ko opisuje njegove odiseje med posteljami različnih in z alkoholom zaznamovanih podobnih zgub ženskega spola. Če se boste v začetku knjige še smejali izjemno duhovitim prikazom določenih stanj v kulturi, seveda v Franciji, a veljajo podobna merila tudi za naš prostor, pa bo branje čez čas postalo tudi mučno, saj Merotov stric med kozarci piva, vina, koktajlov in druge alkoholne tekočine drsi iz enega obupnega položaja v drugega, se nekako ves čas sprašuje: "Kaj sploh počnem tukaj"? In Sele proti drugi polovici knjige bo večjemu bralcu le postalo jasno, da se zgodba take zgube, kot

je Merotov stric, ne more razplesti na noben način, ampak bo na koncu naš knjižni "junak" prav tako izvisel, kot je že v začetku. Ko si noter, a te ni, ko si živ, a je, kot da te ni, ko si pijan, a si v bistvu bolj bister kot najbolj trezni ljudje, ko se smeješ sebi, a smešiš druge, ko si poražen, a so poraženci tisti, ki so tebe pregazili. In tako naprej.

Naj povem, da je Merot bister pisec, dejansko je to knjiga dogodkov, ki se lahko zgodijo vsem tistim štiridesetletnikom, ki se v življenju sprašujejo, zakaj so tu in zakaj so tam in nikoli ne odnehajo, ne s spravevanjem in ne s svojim obupnim življenjem, pri tem pa ohranjajo neko notranje dostojanstvo in neko svobodo, ki je tisti, ki jih obsojajo, nikdar niso imeli, je nimajo in je tudi ne bodo imeli. Tu ni veliko epike, so pa izjemno dobri opisi stanj na meji, ko se z roba v sredino družbe zelo lepo in razločno vidi! Celotna trpkost zajedljivost, ki je prisotna v vsem Merotovem ironičnem pisanju, nikdar ne prestopi pogubne meje, ko ironija postane uničevalni cinizem. V bistvu pa je to pripoved štiridesetletnika, "ki ni uspel", a v zameno pozna nočno življenje, se je tudi poročil, a: "Nič ne more dolgotrajno živeti v dvoje. Tisti, ki se jim to posreči, niso nekakšni svetniki optimizma, ampak globoko depresivna bitja". In zato stalno zatekanje k t. i. čustvenemu samomoru, kot avtor imenuje

stanje, ko "čustveni samomor torej temelji na tem, da dolgo vztrajamo z nekim bitjem, ki nam daje zelo malo zadovoljstva". En sam brezup torej?

Niti ne, zares ne! Vsi tisti, ki se gibljete v kulturnih krogih, boste nemo pritrtili Merotovim (pol) resnicam, ne nazadnje boste tudi same sebe ali pa vsaj kakšnega znanca spoznali v kakem detaļu, ki pa pove veliko! Opisi nočnega življenja so genialni, opisi alkoholnih stanj na robu še bolj, depresivnih juter pa najbolj; kako je prikazan svet stričevega dela, služb, družbe, pa je neverjetno! Moški reve, ženske pa ni, da so kaj..., preberite, če vas zanima.

Svet je torej obupen, življenje v dvoje grozno, Freud bi imel dela še pa še, a kaj ko je mrtev in ga niti njegovi nasledniki ne jemljejo več resno, odgovadalo je vse, tudi Cerkev, katere (francoske) šole so prikazane tako lepo, da se bo vsak kristjan zamislil ob tem branju, ne nazadnje dobiš vtis, da pisec verjame le še ironiji, posmehu...

In prav tu je problem. Premalo je to, odločno premalo za tistega, ki se resno sprašuje: "Kaj sploh počnem tukaj"?



sprostitvenih dneh ne pozabijo na velikega prijatelja Jezusa. Njemu moramo izkazovati hvaležnost, kakor je storil tisti

beseda lepo mesto najde", lahko vsakdo izlušči iz pravljice Čarovnica in beli zajček, ki jo je napisala zvesta sodelavka revije

Razmišljanje o političnem stanju v Italiji

Da bi se smešne maske ne sprevrgle v tragične!

Ko neka država, narod krene v tisto usodno smer, ki ga vodi v propad, se to zgodi istočasno na več področjih družbe. Vzroki za tak razvoj so vedno globlji od tistih, ki so na površju in ki se zdijo najbolj očitni. V 90. letih so strokovnjaki menili, da je v resnici balkanska vojna nastala veliko pred '91. letom. Nastala je med navijači na robu igrišč nogometnih stadionov, kjer so se odvijale tekme med ekipami, ki so pripadale različnim republikam takratne Jugoslavije. Nastala je pri razpadu ideologije, ki je za nekatere, kljub vsemu, predstavljala jamstvo za določeno moralo, za druge pa zgolj "lepilo", ki je umetno obdržalo različne narode in interese skupaj. Vojna je, posebno v Srbiji, nastala v krogu intelektualcev in pisateljev (tistih, katerih režim se ni izgnal), kjer se je na podlagi skrajno nacionalističnih prepričanj izoblikovala zamisel o Veliki Srbiji. Politična dejanja tik pred razpadom Jugoslavije, ki so pripeljala do tragičnega razpleta dogodkov, niso bila nič drugega kot zaključno poglavje že dolgo prej dorečenega scenarija, kateremu se ni bilo več močno izogniti. Politika torej, tudi če se sliši nenavadno, pride še

le na koncu. Je tisti izvrševalec, ki udejanja proces razpada (/razvoja), ki se je začel veliko pred tem, ko je razpad (/razvoj) razviden v vsej svoji izrazitosti in razsežnosti.

Pred leti sem bil ob koncu Ciauscuove dobe slučajno v Beogradu. Meja z Romunijo ni bila tako daleč in med beograjskim prebivalstvom je do nemirov - ki so dosegli vrhunec z usmrtno Ciauscu - vladalo neko posebno sočutje.

Ob tisti priložnosti mi je taksist na pol šalivo dejal, da "ni treba iti v Romunijo, da bi se srečali z vojno, saj bo kmalu prišla tudi sem". Takrat se mi je zdel stavek pretiran in malo verjeten, a ni bilo tako. Pred nekaj dnevi mi je neki drugi Srb, tokrat v Trstu, rekel nekaj podobnega. A tokrat ni bila mišljena Srbija, marveč Italija... Stvar se mi je sama po sebi zdela nekoliko vznemirljiva, a mogoče še bolj vznemirljivi so pravkaršnji dogodki in metode, ki se uporabljajo, da bi v Italiji utišali ali pregnali nezaželene. Sicer so te metode pri nas v Italiji različne od tistih v Srbiji, a ne zaradi tega manj "uspešne". Dejstvo, ki priča v to smer, je pri nas razširjen pojav, bolj znan pod imenom "beg intelektov" ("fuga

dei cervelli dall'Italia").

Praksa priznavanja napak, ki se sklicuje na staro molitev mea culpa, se je tudi v posvetni obliki, v tradicionalnih anglo-saksonskih demokracijah, izkazala kot dragocena za kolektivno-politično zdravje le-teh. Pri nas pa je tako nerabljena in zastarela, med drugim tudi s strani cerkve (mogoče ni slučaj, da ima sedež prav v Italiji), da so stvarni pogoji, ki bi omogočili njeno ponovno uporabo, skoraj povsem izumrli. Tu ne govorimo o politiki, marveč o družbi v celoti in v prvi vrsti o tako imenovanih "intelektih" ("cervelli"), ki delujejo na različnih področjih, kot so umetnost, znanost, filozofija, književnost itd.

V svoji komaj izdani knjigi neapeljski esejist Raffaele La Capria piše, da se je generacija ljudi, ki je zapustila fašistično ideologijo in prešla k proti-fašističnemu gibanju, v veliki meri odločila za ta korak zaradi branja določene literature. Vendar knjige, ki so pripomogle k temu načinu razmišljanja - pravi avtor -, niso imele nobene zveze s politiko in še najmanj s fašiz-

mom. Imele pa so moč spremeniti estetski okus in mnenje bralca. Presenetljivo je, da niti ena izmed teh knjig - tako La Capria - ni spadala k italijanski literaturi. "Veliki pisatelji, ki so oblikovali zgodovino italijanske književnosti, niso napisali romanov z junaki, na katere bi se lahko navezali..., ustvarili so pripovedna ali pesniška 'dela', kjer je bil prisoten njihov jaz, ki se je identificiral z njihovim jezikom, temperamentom ter njihovo občutljivostjo. V tem

la. Brez nikakršne objestnosti", nadaljuje La Capria, "Alfieri, Arentino, Casanova, Leopardi, Foscolo, D'Annunzio, Pascoli, Carducci mi vsak posebej priključijo dobro definirane čustvene literarne maske. (...) Bolj ali manj so 'zakarinkani' Malerba, Celati, Meneghelli; cenim kot sicilijanske maske tudi Sciascio (njegova stilizacija), Consolov barok in D'Arrigovo mitomanijo. Njihove knjige so skoraj vedno pod vplivom neke koercitivne pripovedne teo-

se v svojem razmišljanju La Capria ne zaustavlja zgolj pri umetnostno-literarni kritiki. Maska je posebna značilnost italijanskega naroda tudi z antropološkega, zgodovinskega ter kulturnega vidika. "Maske, in samo italijanske", pravi La Capria "najdemo v italijanski komediji (Commedia dell'arte). Maska klasične antike renesansa, maska deklamiranega kričečega čustva v operi, maska neobstoječe politične enotnosti 'risorgimento', maska rimske ve-

ličine prav tako neobstoječe, fašizem, in na koncu (v resnici pa vzrok vsega) maska ločeni italijanski jezik, ki je bil vedno pisan in nikoli govorjen". Zdi se mi še preveč očitno, kako maska priključuje neki splošni imidž, ki je neprekinjeno prisoten na ekranih javnih medijev. Zaključil bi z besedami Giovannija Comissa, ki jih je napisal pred petdesetimi leti, a se mi zdijo še zelo aktualne: "V teh letih so Italijani bili tisti, ki so najbolj škodovali Italiji, hušji od katerekoli druge okupatorske vojske (...). Čutim se naperjenega do Italijanov; nekoč so me zabavali, danes me dolgočasijo".

Comisso pa svoje razmišljanje zaključuje s stavkom, ki v današnjih razmerah zveni kot resno svarilo: "Smešnost naših politikov bi bila kričeča, če ne bi grozila, da lahko nekega dne postane tragična".

Adam Selj



smislu avtorji niso nastopali kot taki, marveč so oni sami bili osebnosti-junaki svojih del oz. celo določene prepoznavne kategorije italijanske duše. Značilne, kot so npr. maske za italijansko komedijo, Harlekin, Pantalon, Brighel-

rije, ki ustvarja 'obveznosti', 'dolžnosti' ter skrušenosti in postrtosti. S tem se pripoved zaskoči, zaustavi, ošibi in ohladi, medtem ko istočasno postane slog bolj močen in se maska olepša". Posebna zanimivost pa je v tem, da

Srečanje v goriškem višješolskem središču v ul. Puccini Osredotočeno je bilo na učence s posebnimi potrebami

V petek, 14. maja, je bil v slovenskem višješolskem središču v ul. Puccini vsedržavni seminar o pravicah šolanja dijakov s posebnimi potrebami, ki so ga pripravili starši skupaj z društvi Študijski center "Sen. A. Rizatti" in Onlus "Diritto di parola". Odvetnik Nereo Battello je kot predsednik seminarja uvodoma povedal, da je že minilo trideset let, odkar smo s splošno šolsko zakonodajo sprejeli otroke s posebnimi potrebami v celostni sistem vzgoje in izobraževanja. V teh letih so nastale mnoge spremembe na področju tehnologije, znanja ter v sistemu vrednot in stališč. V tako spremenjenem svetu dobivajo tudi otroci s posebnimi potrebami drugačno mesto in vlogo. Seminar je hotel biti tudi

priložnost, da šole, družine in institucije dobijo nove stike in da razpravljajo o novem načinu sodelovanja. Če manjka namreč ta stik ali če ni "sinergije" med temi tremi enotami, potem se bo gotovo kaj zataknilo. Študije so pokazale, da med dejavnike, ki največ prispevajo k socialno integracijski vlogi šole, lahko najprej postavimo dobro medsebojno sodelovanje učiteljev in profesorjev z zdravstvenimi zavodi in družinami. Hkrati pa lahko rečemo, da je zaviralni dejavnik boljše integracije dijakov s posebnimi potrebami slabše sodelovanje šol s šolskimi institucijami in družinami. Ravnatelj Fabio Sesti je začel prav z dogodkom, ki se je te dni pripetil na goriškem italijanskem znanstvenem liceju, s katerega sta mo-

rali izstopiti dve dijakinji down, ker jim šola ni hotela ali ni bila zmožna nuditi pravih oprijemov za njihove težave. Taki dogodki se žal v Italiji pojavljajo vedno pogosteje. Vzrok je menda primanjko-



vanje denarja. Večkrat se starši takih otrok v težavah skušajo, prav zaradi tega, ker ne dobijo pomoči v državni šoli, obrniti na privatni sektor. Zaradi protesta se niso udeležili seminarja in okroglice mize predstavniki višjih šolskih uradov in šolniki znanstvenega liceja, ker so se čutili "obtožene". Vendar na tak način - je povedal Sesti - ne more priti do sporazuma in do konstruktivne

razprave. V sedemdesetih letih, ko se je govorilo o integraciji otrok s posebnimi potrebami, se je zdelo, da so glavna težava arhitektonske pregrade. Potem pa so spoznali, da je mnogo težje odpraviti "mentalne meje". Na višji šoli se težave še stopnjujejo prav zaradi tega, ker je ta stopnja šole najmanj pripravljena sprejeti takega otroka. Toda ravnatelj Sesti se sprašuje, ali nimajo tudi dijaki s težavami pravico kot njihovi vrstniki nadaljevati študij na višji srednji šoli? Za dosego vsega tega pa je potrebno zagotoviti ustrezne pogoje. Sesti je dodal, da prav dijaki s težavami potrebujejo v šoli različne pristope, metode dela, različne tehnične naprave, načine poučevanja ter preverjanja znanja. Brez teh novih pristopov bi gotovo ne bilo niti visokih predstavnikov znanja in umetnosti, kot je na primer Stephen Hawking, ki velja za enega od vodilnih svetovnih angleških znanstvenikov in lahko govori le preko sintetizatorja govora ter ima

velike težave v gibanju. V drugem delu seminarja je bila okrogla miza. Predavatelji so posebej poudarili pravice, ki izvirajo iz različnih nacionalnih predpisov. K pogovoru so pristopili še odvetnik Salvatore Nocera, nevropsihiater Sergio Vitali, direktor otroške nevrospihatrične klinike v Veroni Maurizio Brighenti, direktor zdravstvenih ustanov na Goriškem Marco Bertoli. Odvetnik Nocera je povedal, da zakonodaja daje staršem pravico soodločanja vseh pomembnih vprašanj otrokovega izobraževanja. Integracijo sicer pospešuje zakonodaja s tem, ko določa pogoje za njeno izvajanje, vendar obstajajo še predvsem socialne ovire kot prepreka za učinkovito izobraževanje dijakov s posebnimi potrebami. Živimo v težkih časih, ki zahtevajo od vsakega izmed nas, da se zavzema, da bo šolska politika sprejela in konkretno pomagala tudi tistim osebam in njihovim družinam, ki nimajo istih možnosti kot drugi.

KN

Ob vsakoletnih šolskih športnih pobudah

Kriterije na tekmovanjih v sklopu športnih dnevov bi kazalo poenotiti

Ob koncu šolskega leta se zlasti na ravni osnovnih šol - na Goriškem in predvsem na Tržaškem - vrstijo športni dnevi, ko se otroci v prvi vrsti brezskrbno družijo ob izteku šolskih dejavnosti, ob tem pa tudi merijo moči v raznih spretnostih. Tu pa tam šole posameznih ravnateljstev tekmujejo med seboj tudi v skupinskih panogah (predvsem v igri med dvema ognjema, ki na ravni organiziranega športa ne obstaja), najbolj razširjene individualne veččine pa so tek na kratke razdalje, skok v daljino z mesta in met bolj ali manj težke krogle. Najbolj značilen primer

veličastnega zaključnega športnega dne je nedvomno na Tržaškem atletski troboj Osnovnošolske olimpijade, ki si jo je pred tridesetimi leti omislil pokojni profesor Bojan Pavletič, pionir naše-

ga športnega gibanja. Njegova formula je preverjena: vsi učenci tržaških mestnih šol izmenično tekmujejo na vseh treh postajah, sledijo pa ponosen mimohod vseh zavodov s praporji v veliki dvorani Stadiona 1. maja (danes poimenovani prav po pobudniku Olimpiade in Športne šole Trst, ustanove znotraj Športnega združenja Bor, ki dogodek skupaj s šolskimi oblastmi tudi še naprej uredničuje), veliki finale v zloglasnem "zbiivanju" med najboljšimi šolama po notranjem kvalifikacijskem turnirju - ki poteka med šolskim letom - in slavnostno nagajevanje posameznik, posameznikov ter šol. Bučno navijanje soigralcev in s fotografskimi aparati opremljenih staršev je res posebno doživetje. Nekaj podobnega se danes dogaja tudi po ostalih ravnateljstvih šol s slovenskim učnim jezikom, zelo dobro pa bi bi-

lo, ko bi enkrat za vselej poenotili kriterije, po katerih potekajo omenjena tekmovanja. Tri velike spretnosti (tek, skok, met) so skupne, čisto naravno pa bi bilo, ko bi športni pedagogi vendarle sedli skupaj za mizo in določili, da naj na primer preizkušnja v teku meri 20 metrov, da naj bo skok v daljino strogo z mesta in da naj bo tehnika meta kilogram težke krogle končno že enotna. Rezultati bi bili v tem režimu mnogo bolj pomenljivi, beleženje le-teh v letih pa bi vzpodbudilo določene ugotovitve, na osnovi katerih bi nato lahko gradili bolj verodostojno analizo o motoričnih sposobnostih našega naraščanja in mnogo lažje ter tehtneje risali smernice za njegovo športno vzgojo. S tem se nočemo lotevati ocen o stanju gibalne ali športne vzgoje v italijanskem šolskem sistemu. Prav gotovo je to ambicija, ki bi terjala razčlenjeno debato, vredno vsaj še enega takega daljšega prispevka. Ko pa mentorji in vzgojitelji že vlagajo precej truda v pridobitve teh hvalevrednih po-

bud, naj bo njih težnja tudi ta, da se počasi postavi na noge nekaj bolj oprijemljivega, ki lahko služi za izboljšanje slike o motoričnih sposobnostih naših otrok. Iz leta v leto omenjeni športni dnevi vsekakor kažejo, da se preveč otrok premalo premika in da je sedeči način življenja žal realnost. Po drugi strani pa rezultati obenem dokazujejo, da so tudi današnji otroci ob primerni vadbi, usposobljenih vaditeljih in ustreznih razmerah v šoli ter doma (prehrana, gibanje, duševno stanje) potencialni talenti in da se lahko razvijejo v odlične športnike. Pa čeprav le malokdo več pleza po drevesih in pešči do šolskega poslopja, kar je bila nekoč dodatna, nadvse koristna osnova za trening. Treba pa je njihovo telo negovati in jih vzpodbujati k športu preko pozitivnega zgleda in pestrih vsebin.

HC



Športni dan osnovnošolcev doberdobske večstopenjske šole 28.5.2010

NOGOMET
Elitna liga - play-off. Prva finalna tekma
Kras - Jesina 3:0